

WATERSCHAP DE DOMMEL

Bestuursrapportage 2021-3 en Jaarstukken 2021

januari – december 2021

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2021

1	INLEIDING	4
1.1	Directieparagraaf	4
1.2	Controllersparagraaf	5
1.3	Corona-effecten op de Jaarrekening 2021	6
1.4	De financiële resultaten over 2021 in één oogopslag	7
1.5	Opbouw Jaarstukken 2021	7
1.6	Voorstel resultaatbestemming	7
2	PROGRAMMA'S EN BELEIDSVELDEN	
	Programma Leven-de-Dommel	8
	Programma Dienstverlening - Waterpartner	17
	Beleidsveld Watersysteem	19
	Beleidsveld Waterketen	36
	Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering	47
3	UITGANGSPUNTEN, HOOFDLIJNEN EN VERPLICHTE PARAGRAFEN	59
3.1	Ontwikkelingen sinds vorig jaar	59
3.2	Uitgangspunten en normen	59
3.3	Incidentele lasten en baten	59
3.4	Kostentoerekening	60
3.5	Bestemmingsreserves en voorzieningen	60
3.6	Waterschapsbelastingen	61
3.7	Weerstandsvermogen	62
3.8	Financiering	66
3.9	Verbonden partijen	70
3.10	Bedrijfsvoering	73
3.11	Investeringen	74
3.12	EMU-saldo	74

Jaarrekening 2021

1	EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTENDRAGERS	
1.1	Exploitatierkening naar kostendrager Watersysteembeheer	77
1.2	Exploitatierkening naar kostendrager Zuiveringsbeheer	80
2	EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S/BELEIDSVELDEN	83
3	EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN	85
3.1.	Exploitatierkening van baten en lasten	85
3.2.	Toelichting op exploitatierkening naar kostensoorten	86
3.3.	Toelichting op exploitatierkening naar opbrengstsoorten	96
3.4.	Begrotingsrechtmatigheid	100
4	BALANS EN TOELICHTING	102
5	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	121
	CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	122
	LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	123

JAARVERSLAG 2021

1 INLEIDING

Voor u ligt het Jaarverslag en de Jaarrekening 2021.

De indeling van het Jaarverslag 2021 is ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar en komt overeen met de indeling van de Beleidsbegroting 2021. De indeling sluit ook aan bij de inhoud van de commissies, namelijk Watersysteem, Waterketen en Schoon Water en Bestuur, Communicatie en Financiën. We lichten 2 strategische onderwerpen uit, namelijk de programma's Leven-de-Dommel en Dienstverlening - Waterpartner.

Daarna volgen de beleidsvelden:

1. Watersysteem
2. Waterketen
3. Bestuur en Bedrijfsvoering

1.1 Directieparagraaf Jaarrekening 2021

Het jaar 2021 was wederom bijzonder vanwege corona. Ondanks alle beperkingen is nagenoeg de gehele bedrijfsvoering doorgegaan. Daar mogen we trots op zijn. Wel zijn er corona-effecten te zien in de jaarrekening. Op enkele plekken was er vertraging en waren er hogere kosten. We zien lagere belastingopbrengsten wegens corona, maar ook hogere biogasopbrengsten.

Bovenal is 2021 het jaar van het vaststellen van het Waterbeheerprogramma 5 (WBP5). Hieraan ging een intensieve voorbereiding vooraf, die - na inspraak - leidde tot bestuurlijke besluitvorming. We zien een mooi en ambitieus programma, dat de omgeving, het bestuur en de ambtelijke organisatie inspireert. Het WBP5 is de belangrijkste leidraad voor de sturing in de organisatie. We gaan met een directieplan langs de lijn zichtbaar, wendbaar en slagvaardig het eerste jaar in van de WBP5-periode.

Exact een jaar geleden heeft de organisatie uw goedkeuring gekregen voor het transitiefonds om vooruitlopend op 2022 al werkzaamheden in gang te zetten voor het WBP5 en voor versnelling van de droogteaanpak. Zo hebben we bijvoorbeeld een start kunnen maken met de aanpak kleine onttrekkingen. Nu blijkt dat er financieel voldoende ruimte was in het Personeelsbudget (P-budget), doordat onder andere reguliere vacatures gemiddeld langer open stonden. Echter de goedkeuring van het algemeen bestuur voor het transitiefonds betekende toestemming om met een financieel begremsd budget, vooruitlopend op de inhoudelijke koers, tijdelijk capaciteit aan te trekken voor een gedeelte van 2021 én het hele jaar 2022. Desondanks wordt voortaan kort cyclisch op personeelskosten gemonitord om bij ontwikkelingen eerder de stand van zaken in beeld te hebben, zodat strakker en sneller gestuurd kan worden.

In 2021 is het WBP4 beëindigd. Deze rapportage betreft het jaarverslag van 2021. Voor het gehele WBP4 volgt in het tweede kwartaal een evaluatie van de afgelopen periode 2016-2021.

In de vorige bestuursrapportage (Burap 2) gaven we aan dat de jaareindeverwachting in Burap 2 vrijwel altijd gelijk is aan de begroting. Dit vanuit het optimisme, dat strakke planningen gehaald en knelpunten opgelost worden richting het einde van het jaar. Dit jaar is gestuurd om de verschillen aan het einde van het jaar minder groot te laten zijn. Er is een ambtelijk Investeringsboard opgericht om beter sturing te geven op de investeringsprogramma's. Voor Waterketen heeft dat geleid tot een begrotingswijziging. De uiteindelijke realisatie ligt in de lijn van die wijziging. De uitgaven voor de projecten in

Watersysteem laten eenzelfde beeld zien. Het Investeringsboard draagt bij aan betere sturing op projecten en beheersing van onzekerheden. En ook voor een belangrijk deel aan het invullen van de adviezen van de Rekenkamercommissie over assetmanagement. Voor veel lopende en beoogde projecten staan de kosten en realisatie wel onder druk vanwege stijgende prijzen, langere levertijden, capaciteit aannemers en personele invulling. Dit is een aspect dat in de komende Voorjaarsnota nadrukkelijk terugkomt.

In deze jaarrapportage zijn de resultaten van het afgelopen jaar opgenomen voor het programma Leven-de-Dommel. Voor het gehele programma is een evaluatie uitgevoerd die apart aan het algemeen bestuur aangeboden zal worden. De onderdelen van Leven-de-Dommel zijn vanaf 2022 geïntegreerd in het WBP5. Het programma Dienstverlening-Waterpartner is afgerond. Verdere implementatie vindt plaats in een nieuw proces Dienstverlening.

Financieel gezien sluit 2021 gunstiger af dan begroot. Dit past op zich in de trend van de afgelopen jaren, maar voor een deel is die trend door corona in stand gehouden. Enkele grote posten beïnvloeden het leeuwendeel van het financieel resultaat. Bij Waterketen is dat de gasopbrengst Energiefabriek Tilburg. Bij Bestuur en Bedrijfsvoering is dat behalve lagere personeelskosten ook de latere aanschaf van laptops.

Al met al kijken we terug op een bewogen en bijzonder jaar. Met mooie resultaten en ambities en vooral ook de weerstand en de veerkracht die we in coronatijd met zijn allen hebben laten zien.

1.2 Controllersparagraaf Jaarrekening 2021

Het jaar 2021 was opnieuw een bijzonder jaar. Door alle perikelen rondom corona is thuiswerken het nieuwe normaal geworden. Het jaar 2021 was het jaar van het komen tot een nieuwe waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP5). De aandacht voor de watertransitie (water vasthouden) staat hierin centraal, ondanks dat we in 2021 in Nederland werden geconfronteerd met wateroverlast.

Samenwerking zal ook in de komende jaren prominent op de agenda blijven staan. De extra focus op samenwerking heeft nadrukkelijk effect op de sturing, beheersing en het afleggen van verantwoording over de exploitatie en investeringen van ons waterschap.

In navolging van de ontwikkeling van voorgaande jaren is de bestuurlijke en ambtelijke focus op sturing, kaderstelling en verantwoording verder aangescherpt. Daarbij ligt de bestuurlijke focus in de sturing nog steeds op het 'doen': zelf doen (trekker) of laten doen (in samenwerking met de omgeving).

De ervaring leert dat de jaareindeverwachting in Burap 2 achteraf altijd te positief blijkt te zijn ingeschat. Activiteiten die nog verwacht waren te worden uitgevoerd zijn te positief ingeschat. Hierdoor zijn de kosten in de praktijk altijd fors lager dan in de jaareindeverwachting is opgenomen. Deze lijn is ook herkenbaar in 2021 en wordt mogelijk versterkt door de negatieve effecten van de coronacrisis op de exploitatie. Door de gewijzigde focus op de investeringen gedurende het jaar 2021 en de bijbehorende neerwaartse bijstelling van de investeringsraming, lijkt deze trend voor de investeringen in 2021 te zijn doorbroken.

De directie werkt aan het verbeteren van de sturing op doelen en resultaten, capaciteit en middelen (€). Hierbij wordt gedacht aan het voeren van 'het goede maand-gesprek' met managers over het behalen van de resultaten en doelen en daarmee de voortgang van de onderliggende werkzaamheden in de exploitatie. Dit naast het verder uitwerken van de al gestarte Investeringsboard. Deze stappen zullen naar verwachting effect hebben op het

verbeteren van de realisatie van doelen en prestaties en het verkleinen van de afwijkingen tussen planning en realisatie. Het tijdig signaleren en bijsturen van de doelen – resultaten – van de uit te voeren werkzaamheden dragen bij om zo de betrouwbaarheid van de planningen (begroting en meerjarenbegroting) te verbeteren.

Belangrijk aandachtspunt bij het realiseren van de planningen en verwachtingen blijft de sturing op de onderlinge afstemming van beleid, beleidsontwikkeling en innovatie met de uitvoering/realisatie van projecten en activiteiten. In dit kader is het belangrijk om inzicht te hebben in de benodigde (formatie), de geplande en de daadwerkelijk beschikbare capaciteit (bezetting) om de ambities en doelen te kunnen realiseren.

1.3 Corona-effecten op de Jaarrekening 2021

De coronapandemie heeft, net als in 2020, een grote invloed gehad op het jaar 2021 en zal ook nog het komende jaar gevolgen hebben. Dit zijn zowel positieve als negatieve resultaten, in financiële als in organisatorische zin. In de verdere hoofdstukken vindt u deze regelmatig terug bij de verklaringen van de afwijkingen. De belangrijkste effecten treft u hieronder aan.

Er is een mogelijkheid voor coronacompensatie van de gedeerde belastinginkomsten over 2020 en 2021, maar er lopen nog gesprekken over de voorgestelde methodiek in relatie tot de daadwerkelijke gedeerde inkomsten. Zie hoofdstuk 5 van de jaarrekening: Gebeurtenissen na Balansdatum.

Positieve/neutrale effecten	Negatieve effecten
De organisatie is collectief digitaal gaan werken en heeft digitale vaardigheden ontwikkeld.	€ 200.000 extra hardware en software.
Minder kosten door thuiswerken, zoals catering, koffie, onderhoud gebouw, schoonmaak, wagenpark, reiskosten, telefoonkosten (skype / teams in plaats van bellen) € 400.000.	Coronamaatregelen en thuiswerken hebben ook bij onze medewerkers invloed op hun bevoegenheid en verbinding met de organisatie. In 2022 zal gewerkt worden aan het herstel hiervan.
Minder reisbewegingen, waardoor minder CO ₂ , minder kosten woon-werkverkeer en dienstreizen € 600.000.	Thuiswerkvergoedingen en thuiswerkbudget om werkplek thuis ergonomisch in te richten. Inclusief kosten vanuit werkkostenregeling (WKR) € 200.000.
Lagere meldingsfrequentie ziekteverzuim	0,5 – 1% extra ziekteverzuim vanwege corona. Er waren grote verschillen in werkdruk bij medewerkers. Totaal 4 FTE productieverlies.
Creatieve oplossingen ingezet voor sociale binding, vitaliteit en gezondheid.	€ 40.000 extra vergaderkosten bestuur, vanwege externe locatie om 1,5 m aan te kunnen houden en streamingkosten voor openbaarheid.
Creatieve oplossingen zijn ontwikkeld om inspraak op digitale wijze mogelijk te maken.	Vanwege beperkte toegang tot de rioolwaterzuiveringen zijn enkele projecten vertraagd.
Hogere opbrengst uit verkoop Groen Gas Certificaten. Prijs hoger door hogere gasprijs vanwege herstel economie € 900.000.	Lagere opbrengst zuiveringsheffing 2021 bedrijven € 1.200.000.
Geen Zondag Waterdag, geen Dommeldag € 80.000.	In verband met de coronamaatregelen vonden veel evenementen niet plaats, waardoor we minder zichtbaar waren.

Hoelang de coronamaatregelen zullen duren en wat het uiteindelijke effect op de plannen van de Beleidsbegroting 2022 zal zijn, is moeilijk in te schatten. Dit wordt namelijk mede bepaald door de gevolgen voor de economie in Nederland en daarbuiten, zoals energieprijzen, grondstofprijzen, arbeidsmarkt en huizenprijzen. De ontwikkelingen worden gevolgd en bij de Burap 2022-1 opnieuw ingeschat.

1.4 De financiële resultaten over 2021 in één oogopslag

In onderstaande tabellen zijn het exploitatieresultaat en het investeringsvolume weergegeven ten opzichte van de begroting 2021, de begroting 2021 na wijziging en de jaareindeverwachting.

Exploitatie 2021 (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging	JEV 2e Burap
Lasten	€ 130.107	€ 134.581	€ 133.581	€ 133.470
Baten	€ 129.489	€ 128.725	€ 128.725	€ 128.169
Nog te bestemmen resultaat	<u>€ 617</u>	<u>N € 5.856</u>	<u>N € 4.856</u>	<u>N € 5.301</u>
<u>Onderdeel baten:</u>				
Waterschapsbelastingen	€ 114.279	€ 115.910	€ 115.910	€ 115.085

Investerings 2021 (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting na wijziging (Burap 2021-1)	JEV 2e Burap
Bruto investeringen	€ 45.443	€ 67.886	€ 48.269	€ 43.889
Inkomsten (m.n. subsidies)	€ 13.695	€ 18.360	€ 15.008	€ 13.748
Netto investeringen	<u>€ 31.748</u>	<u>€ 49.526</u>	<u>€ 33.261</u>	<u>€ 30.142</u>

1.5 Opbouw Jaarstukken 2021

De Jaarstukken 2021 bestaan uit twee delen:

- het jaarverslag, met de belangrijkste ontwikkelingen in 2021, het in 2021 gerealiseerd beleid in de verschillende programma's en beleidsvelden, met toelichtingen per programma/beleidsveld en de verplichte paragrafen;
- de jaarrekening met het financiële deel met de exploitatierekening 2021 naar kostendrager, naar programma's/beleidsvelden, de exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten en de balans per 31 december 2021 met toelichting.

1.6 Voorstel resultaatbestemming

Het nog te bestemmen resultaat 2021 bedraagt € 617.000 negatief.

Voor kostendrager zuiveringsbeheer is het resultaat voor bestemming 2021 € 3.682.000 negatief (begroot na wijziging € 4.318.000 negatief).

Voor kostendrager watersysteembeheer is het resultaat voor bestemming 2021 € 3.065.000 positief (begroot na wijziging € 538.000 negatief).

Een nadere toelichting op de afwijking ten opzichte van de begroting na wijziging is opgenomen in hoofdstuk 1 van de Jaarrekening 2021.

Er zal een afzonderlijk voorstel voor resultaatbestemming 2021 aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

2 PROGRAMMA'S EN BELEIDSVELDEN

Programma Leven-de-Dommel

1. Doelen van het programma

In 2016 en 2018 waren er perioden van extreme wateroverlast en extreme droogte. Samen met de streek onderzocht het waterschap hoe hiermee beter kan worden omgegaan. Dit heeft geresulteerd in het Actieplan Leven-de-Dommel. Een actualisatie van dit Actieplan – het Actieplan Leven-de-Dommel 1.1. - is op 3 juli 2019 door het algemeen bestuur vastgesteld. De looptijd van het Actieplan Leven-de-Dommel 1.1. is gelijkgesteld aan die van de bestuursperiode (t/m 2022).

In 2021 vormde het zomer-hoogwater een testcase om te kijken in welke mate de waterconserverende maatregelen tot overmatige wateroverlast leidden en of de schaderegeling tijdelijke maatregelen hierin volstond. In het verlengde hiervan is gestart met het opstellen van een draaiboek 'piekbuien'.

Vanaf 2022 zijn de activiteiten van programma Leven-de-Dommel geïntegreerd in het WBP5 en zullen derhalve vanuit het waterbeheerprogramma worden voortgezet.

In de 1^e helft van 2022 zal het programma Leven-de-Dommel in zijn geheel worden geëvalueerd. Deze evaluatie zal apart van deze jaarrapportage in het algemeen bestuur worden behandeld.

2. Prestaties van het programma

Het Actieplan Leven-de-Dommel bestaat uit zeven clusters van acties.

De zeven clusters zijn in volgorde van prioriteit:

1. water vasthouden en slim sturen in het landelijk gebied: in het hoofdsysteem én in de haarvaten;
2. sponswerking bebouwd gebied vergroten: in de praktijk en in gemeentelijke plannen;
3. samen met gebiedspartners werken aan het juiste gebruik op de juiste plek: op perceelsniveau en beekniveau met onderhoud, beheer, projecten, beleid en innovatie;
4. risicogestuurd maaibeheer: concreet maaiplan opstellen voor elke watergang met een duidelijk doel, bijbehorende boodschap en advies aan derden;
5. onttrekkingen van grond- en oppervlaktewater (o.a. voor beregening): samen met gebiedspartners in het nieuwe verbrede strategisch (grond)wateroverleg het beleid en de communicatie verbeteren;
6. waterverdeling: onderzoek naar mogelijkheden voor keuzes en verbetering van de sturing van water in tijden van wateroverlast en droogte;
7. bodem als spons: versterken van de rol als aanjager van bodemverbeteringsprojecten.

In de tabellen zijn de resultaten per cluster van maatregelen benoemd.

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
<p>Water vasthouden en slim sturen in het landelijk gebied in het hoofdsysteem én in de haarvaten.</p>	<p>Voor 100% van de A-watergangen is inzichtelijk hoe slim gestuurd kan worden d.m.v. combinatie van BOS (Beslissing Ondersteunende Systemen), automatisering stuwen en inzet bestaande waterbergingsgebieden. In 10% van deze A-watergangen zijn één of meer maatregelen uitgevoerd.</p>	<p>Plan van aanpak voor doorontwikkeling van handelingsperspectief droog/mat (steeds verder aanscherpen en onderliggende 'knoppen' ontwikkelen).</p> <p>Op basis van evaluatie droogtemaatregelen 2020 besluiten welke maatregelen structureel karakter geven.</p> <p>Vervolg van project Automatiseren van stuwen.</p>	<p>- De globale analyse voor impact van stedelijk water op oppervlaktewater is gereed.</p> <p>- 77 stuwen in A-watergangen geplaatst. Hiervan is alleen met goede onderbouwing afgeweken.</p> <p>- Start project streefpeilenplan.</p> <p>- Schade-instrumentarium ontwikkeld t.b.v. eventuele wateroverlast als gevolg van tijdelijke waterconserverende maatregelen.</p> <p>- Evaluatie juli hoogwater opgesteld waarbij effect waterconserverende maatregelen in beeld is gebracht.</p> <p>- BOS-Peelrijt geëvalueerd. Dit leidt tot de herijking van de vraag hoe hydrologisch advies het operationeel beheer kan ondersteunen.</p> <p>- 51 stuwen en 1 kunstwerk zijn geautomatiseerd (gereed) en 37 locaties worden voorbereid voor automatisering.</p> <p>- Gedetailleerde analyse impact stedelijk water op oppervlaktewater (nog niet afgerond).</p> <p>- Er wordt gewerkt aan een draaiboek piekbuilen (nog niet afgerond).</p>	
	<p>Alle grondgebruikers met maatregelen in haarvaten hebben de mogelijkheid om vrijblijvend advies van het waterschap te krijgen hoe om te gaan met weersextremen.</p>	<p>Verbeteren tools (digitale transformatie) voor grondwater en via kaartmateriaal ontsluiten.</p>	<p>- Effectiviteitskaart t.b.v. maatregelen grondwateraanvulling gereed (ook onderdeel WBP5).</p> <p>- Gebiedspecifiek advies voor de gemeente Tilburg over meest effectieve maatregelen t.b.v. grondwateraanvulling is gereed (op basis van combinatie Hydrologisch Instrumentarium en Raintool). Doelstelling is dit Dommelbreed te gaan doen (nog onderhanden).</p> <p>- Website waterklik.dommel.nl met actuele kaartbeelden van hydrologische parameters.</p> <p>- Kaart met waterconserverende maatregelen wordt interactief met app Watermaatje.</p> <p>- Onderzoek naar doorwerking waterconserverende maatregelen op verschillend functiegebruik (nog niet afgerond).</p>	

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
	<p>De sponswerking van het landelijk gebied is aantoonbaar toegenomen. Met name in de haarrvaten van het watersysteem door het uitvoeren van (waterconserverende) maatregelen die ook helpen om wateroverlast te beperken.</p>	<p>Vervolg stimuleren plaatsen schotbalkstuwen.</p> <p>Start uitvoeren Plan voor water vasthouden in de B- en C- watergangen.</p> <p>Opstart SIMMBA (Simpel Infiltreren Met Meervoudige Berging & Afvoerregulering): aanpassing schotbalkstuwen voor langzamer weglopen water.</p>	<p>- 4 roteerbare duikerschotten, 31 schotten, 1 kantelstuw en 29 schotbalkstuwen geplaatst en 0,3 km C-watergang gedempt.</p> <p>- 7 SIMMBA-stuwen in landelijk gebied operationeel.</p> <p>- Projectplan m.b.t. maatregelen in B- en C- watergangen en permanent maken van tijdelijke maatregelen (rijplaten) in A- watergangen ligt ter inzage.</p> <p>- Oprichting 'versnellingssteam droogte' en start gebiedspecifieke benadering grondeigenaren (Reusel).</p>	 <p>In het Jaaroverzicht 2021 WKC staat vermeld dat in het gebied waar zeer veel conserveringsmaatregelen zijn genomen peilbuizen zijn aan te merken waar de grondwaterstanden veel zijn gestegen. In gebieden waar minder/geen maatregelen zijn genomen is nagenoeg geen verschil te zien in de grondwaterstanden. De conclusie kan nog niet getrokken worden dat de conserveringsmaatregelen de belangrijkste reden zijn voor een dergelijke stijging van de grondwaterstanden. Dit mede omdat het neerslagoverschot hoger is dan in andere delen van het gebied. Maar desondanks is het wel een opvallend patroon dat in de gebieden waar veel maatregelen zijn getroffen een groter deel van de peilbuizen meer vernatting laten zien.</p>
<p>Sponswerking bebouwd gebied vergroten: in de praktijk en in gemeentelijke plannen.</p>	<p>In 70% van onze gemeenten zijn klimaatstresstesten vertaald in een klimaatagenda en verankerd in gemeentelijk beleid.</p>	<p>Stresstesten 100% gereed.</p> <p>Vertaling naar klimaatagenda / uitvoeringsagenda via ambtelijk en bestuurlijk spoor stimuleren.</p>	<p>21% van onze gemeenten heeft een klimaat-/uitvoeringsagenda (was eind 2020: 8%).</p> <p>79% van de gemeenten heeft een risicodialoog gevoerd (was eind 2020: 40%).</p> <p>Bij 71% van de gemeenten heeft verankering in gemeentelijk beleid plaatsgevonden (was eind 2020: 38%).</p> <p>83% van de gemeenten heeft een vorm van een stimuleringsregeling klimaatadaptatie (was eind 2020: 71%).</p>	 <p>Vertaling naar klimaat-/uitvoeringsagenda laat vooruitgang zien, maar blijft nog achter ten opzichte van oorspronkelijk doel.</p>

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
	<p>In samenwerking met betrokken partijen zijn aan de randen van bebouwd gebied zeker 10 klimaatbuffers ingericht waarmee overtoellig stedelijk water kan infiltreren of worden gebruikt voor andere functies (en kan hiermee een oplossing zijn voor knelpuntlocatie zomerpiekbuien).</p> <p>Herstel grondwateraanvulling stedelijk gebied. Het oppervlak waarin (met bijdrage van het waterschap):</p> <ul style="list-style-type: none"> • verhard oppervlak is afgekoppeld met een infiltratievoorziening met 15 mm berging; • verhard oppervlak is onthard naar groen e/o halfverharding met infiltratie. 	<p>Vervolg Subsidieregeling Klimaatbuffers en Grondwateraanvulling.</p>	<p>23 klimaatbuffers beschikt in 2021 (toename 10.668 m3 bergingscapaciteit 206.408 m2 afgekoppeld oppervlak). 9 blauwe sportparken gerealiseerd (toename 3.300 m3 bergingscapaciteit en 70.000 m2 afgekoppeld oppervlak). Subsidieregeling klimaatbuffers en grondwateraanvulling loopt zeer goed.</p>	
		<p>Inzet afkoppelverduubelaar wordt gecontinueerd. Vervolg SIMMBA (Simpel Infiltreren met Meervoudige Berging & Afvoerregeling).</p>	<p>- Inzet afkoppelverduubelaar: 220.000 m3 ≈ 31 ha afgekoppeld in 2021. (toename t.o.v. 2020 toen 178.600 m3 ≈ 23 ha werd afgekoppeld). - Inzet SIMMBA stedelijk: 7 stuks geplaatst in 2021 (36.975 m3).</p> <p>Besloten is de regeling Groene Schoolpleinen te continueren. Waterschap De Dommel participeert hierin.</p>	 <p>Aandachtspunt is benodigde samenwerking tussen verschillende afdelingen binnen de gemeente (Ruimtelijke Ordening, Groenbeheer, Stedelijk Water).</p>
<p>Samen met gebiedspartners werken aan het juiste gebruik op de juiste plek: op perceelsniveau en beekniveau met onderhoud, beheer, projecten, beleid en innovatie.</p>	<p>Alle kritische plekken in ons watersysteem (A-watergangen) zijn of aangepakt of hebben een plan van aanpak waardoor het beekdal klimaatbuuster is voor alle gebruikers.</p>	<p>Kritische plekken zijn in beeld en getoetst met modellen. Start gemaakt met eerste plannen.</p>	<p>Kritische locaties zijn vanuit droogteaanpak in beeld. 14 trajecten zijn in voorbereiding: 76,1 km. klimaatbuuster beekdal. 2 trajecten zijn gerealiseerd in 2021: 4,6 km. klimaatbuuster beekdal.</p>	 <p>In WBP5 wordt perspectief verlegd van water afvoeren naar water vasthouden. Uitgangspunt voor herinrichting beekdal is dat het toekomstbestendig wordt.</p>

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
	<p>Er zijn zeker 8 klimaatbuffers in het landelijk gebied ingericht voor zowel opvang van extreem veel afvoer ter voorkoming van wateroverlast, als ook het optimaliseren van infiltratie ter voorkoming van droogte.</p>	<p>Van de 100 knelpuntlocaties zijn 8 locaties in voorbereiding en uitvoering om daar klimaatbuffers aan te leggen. Daarnaast wordt voor 3 trajecten een apart plan uitgewerkt</p>	<p>10 buffers gereed t/m 2021: 97.132 m3 extra bergingscapaciteit, 60.848 m2 afgekoppeld oppervlak. 2 buffers in voorbereiding: 85.100 m3 extra bergingscapaciteit.</p>	
	<p>25% van het aantal bekende knelpuntlocaties als gevolg van interactie afstromend hemelwater met oppervlaktewater tijdens zomerpijkbuien, hebben een plan van aanpak en worden opgepakt.</p>		<p>De Gender Veldhoven in voorbereiding. Afronding gebiedsvisie Genneperparken Eindhoven. Landschapspark Pauwels (Tilburg): gebied Zwaluwbunders is door gemeente definitief aangewezen als klimaatlandschap.</p>	 Licht op schema maar doel is zeer arbeidsintensief en waarschijnlijk niet gereed voor einde programma.
<p>Risicogestuurd maai-beheer: concreet opstellen voor elke watergang met een duidelijk doel, bijbehorende boodschap en advies aan derden.</p>	<p>100% van de A-watergangen heeft een stuw- en maai-beheerplan dat naast het reguliere beheer twee aanvullende beheersscenario's kent (droogte / overvullig water).</p>	<p>Risicogestuurd maai-beheer is gestart. Effecten zijn in beeld. Deze worden meegenomen als input voor het op te stellen maai-bestek voor 2021. Voor gehele waterschap is het handelingsperspectief te droog/te nat. In 2021 worden verdere verbeteringen doorgevoerd.</p>	<p>Het handelingsperspectief wordt verder doorontwikkeld. Zie verder SMART-doel Slim sturen onder cluster Water vasthouden en slim sturen in het landelijk gebied in het hoofdsysteem én in de haarvaten'</p>	

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
<p>Aanvullen/ onttrekken van grond- en oppervlaktewater.</p>	<p>Er is beleid dat zich richt op maximaal infiltreren van regenwater naar het grondwater en het streven naar een efficiënt (grond)watergebruik en -verdeling.</p>	<p>Via breed bestuurlijk grondwateroverleg.</p>	<p>Afhankelijk van strategische kaders en ambitie van provincie en partners.</p> <p>Bestuurlijke afspraken Motorkap 3.0 zijn gekoppeld aan Gebiedsgerichte aanpak en gaat landen in de Maatwerkovereenkomst (MOK) met de provincie.</p> <p>Vanuit het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg wordt nu een gezamenlijk convenant opgesteld waarbij alle partijen zich commiteren aan (aanvullende) acties en maatregelen om meer water te infiltreren en minder te gebruiken. Intern bestuurlijke consultatie volgt dit najaar.</p> <p>Door de politieke ontwikkelingen in Brabant heeft het instellen van de adviescommissie droogte (op provinciaal niveau) vertraging opgelopen. Naar verwachting gaat de commissie in het najaar aan de slag. Actualisatie van 5%-regeling uit beleidsregel beregeningsbeleid.</p> <p>Aanpassen algemene regels voor afvoer hemelwater via verhard oppervlak van 2.000 m² naar 500 m².</p> <p>In december is door alle partijen vanuit het Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg het Grondwaterconvenant ondertekend. De daarin afgesproken acties richten zich op meer water vasthouden en infiltreren, minder grondwater gebruiken en de aanpassing van het beregeningsbeleid. Daarnaast gaan we de kleine onttrekkingen inventariseren.</p>	

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
<p>Waterverdeling: onderzoek naar mogelijkheden voor keuzes en verbetering van de sturing van water in tijden van wateroverlast en droogte.</p>	<p>We hebben inzicht in een concreet gebied hoe een klimaatrobuust watersysteem eruitziet en hoe het in samenhang (dagelijks) functioneert in perioden van te veel en te weinig water. Daarmee kunnen we invulling geven aan de ruimtelijke opgaven waar wij als waterschap voor komen te staan, samen met onze gemeenten, de provincie en de partners in de streek.</p>	<p>Start winterwaterproject. Opstart met aantal pilotgebieden om in wintersituatie gebiedseigenwater vast te houden volgens methodiek 'motorkapoverleg'.</p>	<p>Veldcoördinatoren Stilla en Collectief ANV's (Agrarische Natuurverenigingen) gaan waterconserverende maatregelen promoten.</p> <p>ANV Hei Heg en Hoogdeinde draait pilot met collectieve afspraken waterbeheersing B- en C-watgangen in areaal 100 ha.</p> <p>Pilot collectief waterbeheer Leende is geslaagd.</p> <p>Stichting Duinboeren start met project 'water in de sloot'.</p> <p>Waterschap en Natuurmonumenten werken samen aan 'parelsnoer van wijers' in bovenloop Beekloop.</p> <p>Zes kansrijke wijers worden onderzocht ten behoeve van 'winterwater'.</p> <p>Werkessie Waterschap - Terreinbeherende organisaties (TBO's) met betrekking tot aanvullende waterconserverende maatregelen.</p> <p>Lancing Waterbank i.s.m. bedrijf MTD (3 pilotlocaties in Dommel-gebied).</p> <p>Moleneind (Oirschot) ingericht: aanpassen watersysteem waarbij water uit gebied met dreigende wateroverlast wordt verpompt naar gebied waar het kan infiltreren.</p>	<p></p>

Cluster	SMART Doel 2023	Beleidsbegroting 2021	Resultaten 2021	Wordt SMART doel gerealiseerd eind 2022?
<p>Bodem als spons: versterken van de rol van aanjager bodemverbeteringsprojecten.</p>	<p>Versterken van de rol van aanjager van bodemverbeteringsprojecten.</p>	<p>Uitrol kennis naar groter oppervlakte.</p>	<p>Er lopen diverse initiatieven en pilots. Voortschrijdend inzicht en kennisdeling binnen lopende trajecten. Weer meer maaisel ingezet als bodemverbeteraar. O.a. bokashi bij diverse samenwerkingen (12.000 m3 maaisel geoogst en bij boeren afgezet en 2.500 m3 bokashi). Betere Bodem voor en door melkkoeien schaaft op naar 15 melkveehouders en het bijbehorende monitoringsprogramma is gestart. Kennis uit proeven wordt breed gecommuniceerd (o.a. filmpjes, data en tekst op websites, infographics, factsheets, publicaties in vakbladen, (online) workshops). Ontwikkeling biomassaplein voor het opschalen en professionaliseren van de bodemverbetering.</p>	<p></p>

3. Middelen (investerings en exploitatie)

Exploitatie Leven-de-Dommel (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Lasten			
Rentelasten	5	10	10
Afschrijvingen	22	32	32
Personeelslasten	4	0	0
Goederen en diensten	2.100	2.364	2.314
Subtotaal Lasten	2.130	2.407	2.357
Baten			
Opbrengsten van derden	-6	25	25
Bijdragen	516	726	726
Subtotaal Baten	510	751	751
Totaal	1.620	1.655	1.605

Toelichting verschil begroot en realisatie

De realisatie is nagenoeg op het niveau van de begroting. Tegenover de lasten staan subsidiebijdragen (DHZ-subsidie). Minder lasten betekenen derhalve ook minder baten.

Investerings (bedragen * € 1.000)

Programma Leven-de-Dommel	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	2.277	4.283	4.283
Inkomsten	732	600	600
Totaal netto uitgaven	1.545	3.683	3.683

Toelichting

De netto uitgaven voor het programma Leven-de-Dommel (jaarschijf 2021) zijn totaal ca. € 2 mln. lager dan begroot. De belangrijkste reden hiervoor is dat uitgaven voor waterconserverende maatregelen, waarvoor een versnellingsteam is ingezet, zijn achtergebleven en daarom zijn doorgeschoven naar 2022.

Programma Dienstverlening - Waterpartner

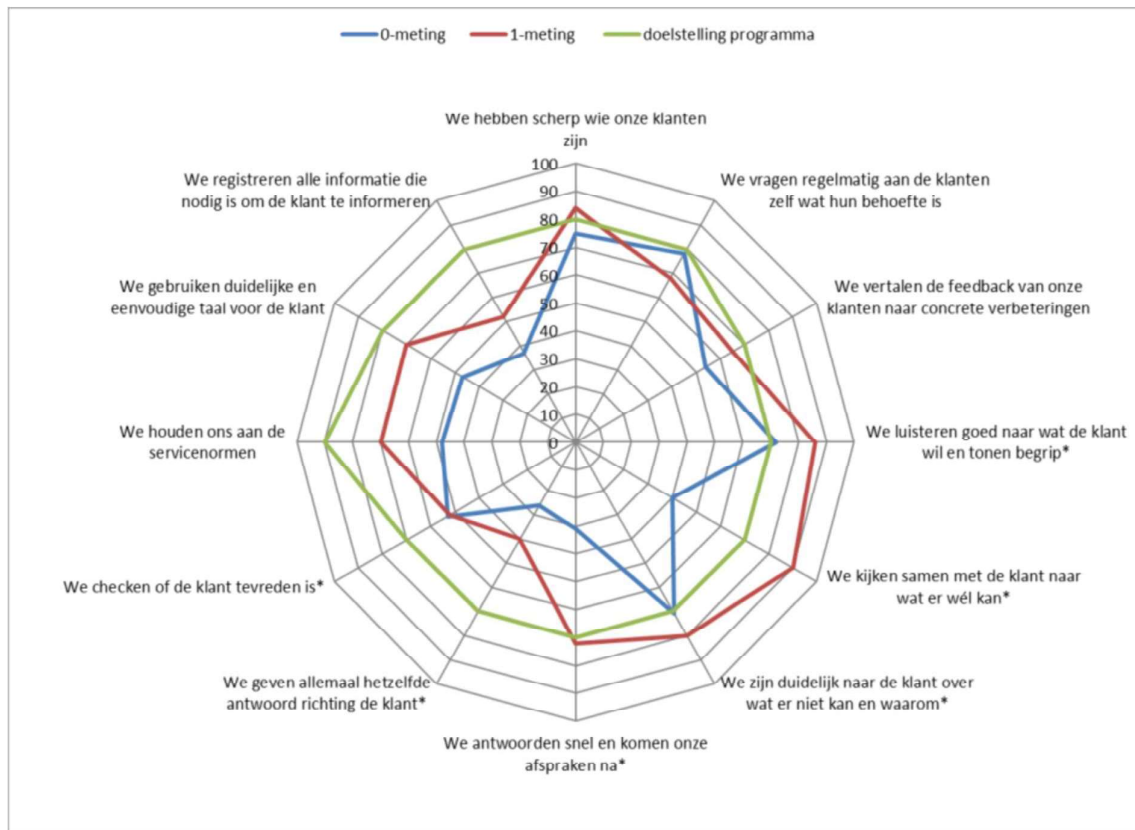
1. Doelen van het programma

Vanaf 1 mei 2019 tot 1 mei 2021 heeft een programma Dienstverlening-Waterpartner gelopen. Doelstelling van dit programma was dat we onszelf en de ander als waterpartner zien, we de klant centraal stellen in houding en gedrag en dat we het samen doen. Aan de hand van 4 subverbeterdoelen hebben we met de hele organisatie gewerkt aan circa 50 grote en kleine projecten.

De subverbeterdoelen waren:

- beter identificeren en kennen van inwoners, (agrarische) bedrijven, belangenorganisaties, terreinbeheerders en gemeenten (allemaal verder genoemd: klanten);
- meer betrokkenheid bij de klant (houding en gedrag), de klant meer zien en behandelen als waterpartner;
- efficiëntere en effectievere communicatie en informatie;
- beter aanpassingsvermogen, blijven leren en ontwikkelen.

2. Prestaties van het programma

Er zijn doelstellingen geformuleerd op 12 punten. Deze zijn bij de nulmeting in 2019 en de éénmeting in 2021 getoetst. Hierin is over de volle breedte verbetering te zien ten opzichte van de nulmeting. Met name is er in de cijfers een verbetering op de waterpartnerprincipes te zien. Daarnaast is te merken dat klanten steeds meer vanzelfsprekend worden betrokken. De doelstelling van het programma is grotendeels gehaald. Bij de start van het programma was al aangegeven dat na het programma nog meer nodig zou zijn. De dienstverlening moet permanent aandacht blijven krijgen om als organisatie verder stappen te zetten en naar een hoger niveau van dienstverlening te komen. Hiervoor heeft de directie per 1 juni 2021 het proces Dienstverlening opgericht. Vanuit dit proces wordt gewerkt aan kaderstelling voor dienstverlening voor de gehele organisatie. Hier gaat ook sturing op plaatsvinden. Dit geeft duidelijkheid waar de organisatie voor wil gaan.

3. Middelen (investeringen en exploitatie)

Exploitatie Dienstverlening - Waterpartner (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Lasten Goederen en diensten	36	10	10
Subtotaal Lasten	36	10	10
Baten Opbrengsten van derden	0	0	0
Subtotaal Baten	0	0	0
Totaal	36	10	10

Toelichting verschil begroot en realisatie

De hogere realisatie ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt doordat activiteiten uit 2020 zonder budgetoverheveling zijn doorgeschoven naar 2021. Het programma is per 1 mei 2021 beëindigd.

Investeringen (bedragen * € 1.000)

Programma Dienstverlening - Waterpartner	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	293	222	222
Inkomsten	0	0	0
Totaal netto uitgaven	293	222	222

Toelichting:

De uitrol in de organisatie van het nieuwe zaakstelsel Djuma (implementatie zaakgericht werken) had door corona in 2020 vertraging opgelopen, waardoor een deel van de werkzaamheden nog in 2021 uitgevoerd moest worden.

Beleidsveld Watersysteem

1. Doelen van het beleidsveld

Het beleidsveld Watersysteem omvat de inrichting, beheer en onderhoud van watersystemen, vergunningverlening en handhaving, Keur en beleid, innovatie en strategie met betrekking tot watersysteembeheer.

2. Prestaties van het beleidsveld

De planperiode WBP4 loopt van 2016 tot en met 2021. In onderstaande tabel zijn in de 3e kolom de gerealiseerde prestaties in 2021 opgenomen. Een evaluatie over de totale planperiode zal medio 2022 worden uitgevoerd. Voor een nadere toelichting op hetgeen in 2021 gerealiseerd is zie de toelichting vanaf blz. 30.

WBP4-doel	Doel 2021 (conform BB 2021)	Gerealiseerd in 2021	Doel 2023 (conform BB 2021)
<i>Droge voeten</i> In 2020 is 100% van de regionale keringen op orde conform de norm.	Locatie 4 van de 5 locaties is gerealiseerd.	De 4 ^e locatie (Regionale kering Essche Stroom) is gerealiseerd.	Locatie 5 van de 5 locaties (Sint-Oedenrode) gerealiseerd. Sint-Oedenrode verschuift in de tijd. Vooralsnog binnen planning maar dit is een risico.
Het watersysteem voldoet in 2021 voor 100% aan de provinciale normen voor wateroverlast, conform het huidige klimaatscenario (2015).	Aanvullend op de opgaven voor regionale keringen zal in 2021 inzicht in de stand van zaken m.b.t. de overige keringen gegeven worden. Indien nodig wordt budget geprogrammeerd in '22-'27. In 2018 is uit de watersysteemoets gebleken dat zich nieuwe knelpunten manifesteren. Deze zijn in 2021 geprogrammeerd.	Het herstelprogramma overige keringen is in oktober 2021 door het dagelijks bestuur vastgesteld en opgenomen in het WBP5 en geprogrammeerd in de (meerjaren)begroting. De commissie Watersysteem is in november 2021 geïnformeerd. In het WBP5 en in de begroting 2022 zijn de locaties opgenomen. De middelen voor de uitvoering zijn nog niet geraamd. Deze volgen uit de verkenning, net als de benodigde grondverwerving, procedures, werkzaamheden en tijdpad. Provincie Noord-Brabant is bevoegd gezag.	Uitvoering conform de programmering uit de watersysteemoets. Deze opgave landt in het Waterbeheerprogramma voor de periode 2022-2027.

WBP4-doel	Doel 2021 (conform BB 2021)	Gerealiseerd in 2021	Doel 2023 (conform BB 2021)
<p>In 2021 is duidelijk welke gebieden met een groot maatschappelijk belang een hoger beschermingsniveau vragen.</p>	<p>In 2021 is in beeld welke gebieden in ons beheergebied een hoger beschermingsniveau vragen met betrekking tot overstromingsrisico's vanuit het oppervlaktewater. Dit doen we op basis van een kosten-batenanalyse.</p>	<p>Deze actie verloopt conform planning. Daarnaast zijn de risico's van wateroverlast in de zomer in beeld gebracht. Ook is er ruimte voor overstroming opgenomen in de provinciale verordening en de waterschapsverordening.</p>	<p>In 2023 hebben we afspraken gemaakt met de provincie over hogere beschermingsniveaus tegen overstroming uit oppervlaktewater. Dit is het gevolg van een dialoog over overstromingsrisico's met betrokken bedrijven, inwoners en gemeenten.</p>
<p><i>Natuurlijk water</i> Maatregelen en beheer zijn door het waterschap zodanig uitgevoerd dat in 2027 ecologisch herstel mogelijk is conform de eisen vanuit de Kaderrichtlijn water.</p>	<p>Conform het WBP hebben we eind 2021 onderzocht en in beeld waar op trajecten zonder herinrichtingsopgave met behulp van het optimaliseren van beheer er een bijdrage geleverd kan worden aan de KRW-doelen. Bron van informatie is de HOW.</p>	<p>Uitvoering grootschalige maatregelen conform planning Realisatie; Inventarisatie kleine maatregelen gereed, voorstel gepland om in DB te brengen.</p>	<p>Eind 2023 zijn de resultaten van hiernaast gebruikt voor de identificatie van nieuwe herinrichtingsopgaven en wordt het optimaliseren van beheer vormgegeven.</p>
<p>De hydrologische randvoorwaarden voor ecologisch herstel zijn in 2021 verbeterd conform de afspraken uit SGBP2 (StroomGebiedBeheerPlan) en N2000 (Natura 2000).</p>	<p>In 2021 is de Kaderrichtlijn Water (KRW)-realisatiegraad ten aanzien van inrichten waterlopen 30-40% van de geplande hoeveelheid in SGBP2.</p>	<p>7 kilometer inrichten waterlopen (Realisatiegraad WBP4-opgave/SGBP2 voor inrichtingsopgave waterlopen = 32%).</p>	<p>Aan het einde van de Beleidsplanperiode is de KRW-realisatiegraad ten aanzien van inrichten waterlopen ca. 80% van de geplande hoeveelheid in SGBP2. Twee projecten in de voorbereiding lopen vertraging op door het niet kunnen houden van gebiedsbijeenkomsten. Voortsnog binnen planning maar dit is een risico. Deze prestaties schuiven door tot na 2021. Voor enkele prestaties starten de werkzaamheden in 2021 met doorloop naar 2022.</p>

WBP4-doel	Doel 2021 (conform BB 2021)	Gerealiseerd in 2021	Doel 2023 (conform BB 2021)
<p>Als we in 2021 terugkijken mag het niet zo zijn dat de ecologische kwaliteit en biodiversiteit achteruit zijn gegaan. Dat voorkomen we door nieuwe allianties en door aangepast beheer en onderhoud.</p> <p><i>Volgende wafer</i></p>	<p>Afhankelijk van uitkomst sessie algemeen bestuur vindt inzet op biodiversiteit plaats.</p>	<p>Aanpak Biodiversiteit is opgenomen in het WBP5.</p> <p>Machinepark is volledig aangepast op ecologievriendelijk maaien.</p>	<p>Machinepark is aangepast aan ecologisch maaien. Met alle grondeigenaren zijn overeenkomsten gesloten, zodat we beheer en onderhoud juist kunnen uitvoeren</p>
<p>In 2021 is - conform het Deltaprogramma - voor alle gebruikers duidelijk wat ze in normale en droge perioden aan grond- en oppervlaktewater mogen verwachten.</p>	<p>De gebiedsdekkende risico- en kansencarten zijn via onze website voor alle gebruikers zichtbaar. In 2021 is zichtbaar gemaakt in welke gebieden we ten gevolge van projecten of gebiedsprocessen het grond- en oppervlaktewater hebben beoordeeld en indien nodig gewijzigd. De beregeningsvergunningen zijn geactualiseerd.</p>	<p>Zie Leven-de-Dommel.</p> <p>De ha's (integrale) GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime) staan onder Realisatie watersysteem genoemd.</p> <p>Beregeningsvergunningen: actualisaties afgerond.</p>	<p>Klimaatadaptatie zal tot aanvullende wensen/eisen leiden</p>
<p>Binnen de uitwerking van de integrale GGOR vormt in 2021 waterconservering een speerpunt omdat dit altijd goed is voor alle functies in het gebied.</p>	<p>Opgenomen als onderdeel van het actieplan Leven-de-Dommel.</p>	<p>Zie Leven-de-Dommel.</p>	<p>Opgenomen in het actieplan Leven-de-Dommel.</p>
<p>In 2021 zijn de grootste knelpunten uit het GGOR-proces voor de gebruiksfunctie landbouw in het Boven Dommelgebied opgelost (haalbaar en betaalbaar).</p>	<p>In 2019 en 2020 zijn vanuit diverse gebiedsprocessen keuzes voor knelpuntgebieden voorgelegd. In 2021 is vanuit de aanpak voor Natura2000/PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) het totale GGOR-gebied zichtbaar gemaakt (landbouw en natuur).</p>	<p>Met betrekking tot de beken Beekloop en Grote/Buulder Aa hebben diverse gesprekken met belanghebbende stakeholders plaatsgevonden. In 2022 vindt evaluatie op de mate van vernatting plaats van eerder uitgevoerd beekherstel in de Buulder Aa. In het gebied van de Beekloop zijn technische oplossingen uitgewerkt op schetsniveau. Programmering uitvoering in periode 2022-2027.</p>	<p>Tot 2023 zal uitvoering van Natura2000, de gebiedsprocessen en de realisatie doorlopen.</p>

WBP4-doel	Doel 2021 (conform BB 2021)	Gerealiseerd in 2021	Doel 2023 (conform BB 2021)
<p>In 2021 heeft het waterschap alle inspanningen verricht die voortvloeiën uit Natura2000/PAS.</p> <p>In 2021 is voldaan aan de afspraken uit het SGBP2 voor het herstel van Natte Natuurparels.</p>	<p>De te treffen PAS-maatregelen (veelal interne maatregelen in het natuurgebied) worden uitgevoerd voor juli 2021. De tijdigheid wordt met name beïnvloed door de doorlooptijd van gerechtelijke procedures.</p> <p>In 2021 is 85% van de bijgestelde WBP-opgave gerealiseerd (=40% van de planning SGBP2).</p>	<p>PAS/N2000-maatregelen zijn getroffen of de uitvoering is gestart met doorloop tot aan tweede helft 2022. Er zijn geen gerechtelijke procedures gestart tegen de uitvoering van PAS/N2000-maatregelen.</p> <p>452 hectare NNP (Realisatiegraad WBP4-opgave/SGBP2 voor NNP = 39%).</p>	<p>In de projecten wordt gefaseerd tot uitvoering gekomen, waarbij de PAS-maatregelen uiterlijk eind 2021 gereed zijn. Aan het einde van de Beleidsplanperiode zijn alle PAS-maatregelen uitgevoerd als ook de N2000- maatregelen.</p> <p>Aan het einde van de Beleidsplanperiode is 60%-80% van de geplande hoeveelheid uit het SGBP2 gerealiseerd.</p>
<p>Met onze inspanningen geven we mede invulling aan de toezeggingen die we hebben gedaan in Deltaplan Hoge Zandgronden (DHZ).</p>	<p>Kosteneffectieve maatregelen uit regionaal bod DHZ uitgevoerd waarmee het zoetwatersysteem minder gevoelig wordt voor extreme weersomstandigheden. Hiervoor is € 4,5 mln subsidie beschikbaar. Nieuw bod opgesteld voor 2022-2027.</p>	<p>Het grootste deel van de DHZ-gelden is inmiddels besteed.</p> <p>Er is een nieuw bod gedaan voor 2022 – 2027 samen met de Maasprijzen. Dit is inmiddels gehonoreerd en wordt onderdeel van de implementatie van de Watertransitie en WBP5.</p>	<p>Bij instemming met het regionaal bod worden de toegekende Rijksmiddelen gebruikt om verder te werken aan de klimaatbuuustheid van het watersysteem.</p>

WBP4-doel	Doel 2021 (conform BB 2021)	Gerealiseerd in 2021	Doel 2023 (conform BB 2021)
<i>Schoon water</i>			
Het beheren van strategische sedimentvangers heeft in 2021 gezorgd voor een verdere reductie van de grootschalige verontreiniging met zware metalen.	De maatregel is in 2013 geëvalueerd en effectief bevonden. Door periodiek onderhoud van de 3 strategische sedimentvangers wordt de functionaliteit geborgd. In 2019 is begonnen met baggeronderhoud van de Kloputten in de dommel in Eindhoven.	Baggeronderhoud van de Kloputten is in 2021 afgerond.	In de periode 2021-2023 dient de maatregel gecontinueerd te worden. Het is een maatregel met een doorwerking over een langere periode, ook na 2023.
Het waterschap heeft in 2021 andere partners betrokken in de aanpak van zware metalen en bestrijdingsmiddelen.	De partners zijn bekend en allen aangesproken.	Indien relevant in zijn algemeenheid meegenomen bij ambtelijke en bestuurlijke overleggen. Er lopen diverse initiatieven, maar veelal maken ze deel uit van reguliere afstemmingsoverleggen.	Er zijn met alle partners afspraken gemaakt.
De intensievere samenwerking met Vlaanderen resulteert in 2021 in schoner water voor de Tongelreep en Boven Dommel.	Vlaanderen is actief aan de slag met de KRW-maatregelen.	Het Interreg project IMPAKT! (Integraal Maatregelenpakket Afvalwaterketen voor goede ecologische Toestand) met Vlaanderen is succesvol afgerond. Voor Beekdal Warmbeek Tongelreep is een herziening van een convenant voorbereid (februari 2022 in het bestuur).	1. Maatregelen vanuit het project IMPAKT zijn in uitvoering genomen. 2. Zichtbaar resultaat mbt benoemde ambities/effecten. Voor visievorming is het noodzakelijk om fysiek bijeen te komen. Er zal vertraging optreden.
<i>Mooi water</i>			
In 2021 is binnen projecten, beheer en onderhoud en initiatieven van derden aantoonbaar invulling gegeven aan Mooi Water. Dit richt zich op de esthetische waarde, sociale waarden, belevingswaarde en (cultuur)historische waarden van water. Daarmee is mooi water verankerd in ons werk.	De afspraak/ het effect is gehaald. De waarde van water in de leefomgeving is toegenomen (esthetisch, sociaal, beleving en cultuurhistorisch). Er is een format waarin we aantonen dat effect en prestatie zijn gehaald.	Gerealiseerd.	Continueren van de afspraak van 2021 en deze verder uitbouwen.

Beleid en innovatie:

Strategische plannen

Waterbeheerprogramma 2022-2027 (WBP5)

Op 24 november 2021 heeft het algemeen bestuur het Waterbeheerprogramma 2022-2027 vastgesteld.

Maatwerkovereenkomst Groenblauwe opgaven in het gebied van Waterschap De Dommel

Op 16 november 2021 is de Maatwerkovereenkomst met de provincie vastgesteld.

Grondwaterconvenant Samen werken aan herstel en bewaking van de grondwaterbalans 2021-2027

Met alle betrokken partijen is op 15 december 2021 het Grondwaterconvenant Samen werken aan herstel en bewaking van de grondwaterbalans 2021-2027 ondertekend met daarin een stevige opgave voor de waterschappen.

Deltaprogramma Hoge Zandgronden en Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie

Het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie Zuid-Nederland is opgesteld en vastgesteld. Ook het waterplan Deltaplan Hoge Zandgronden 2022-2027 (weerbaar tegen watertekort) en de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Zuid Nederland maken hier deel van uit. De Bestuursovereenkomst Deltaplan Hoge Zandgronden met het Rijk is eind 2021 ondertekend.

Waterakkoord Midden-Limburgse en Noord Brabantse Kanalen 2021

Het Waterakkoord (Watak) uit 1994 was toe aan een actualisatie. Vanwege het belang van waterafvoer en -aanvoer via het kanalsysteem is het Watak een belangrijk document voor Waterschap De Dommel. Met het ondertekenen heeft het waterschap de afspraken over waterverdeling tussen Rijkswaterstaat en de individuele waterschappen bekrachtigd.

HOWABO 2.0 (Hoogwateraanpak 's-Hertogenbosch)

Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel en partners zijn bezig om de mogelijke oplossing(en) van de hoogwateropgave rondom Den Bosch gezamenlijk te verkennen. In de Stuurgroep HOWABO 2.0 is commitment om het traject verder gezamenlijk te bewandelen. Dit heeft geleid tot een intentieverklaring HOWABO II.

Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2022-2027

De technische aanpassing van de KRW-doelen (GEP's) is opgenomen in het nieuwe WBP5. In de Maatwerkovereenkomst hebben we afspraken gemaakt met de provincie over onze gezamenlijke inzet om de KRW-afspraken te halen in 2027. Een en ander is opgenomen in het Stroomgebiedsbeheerplan Maas 2022-2027.

Themagerichte plannen & onderzoeken

Verkenning zomerpiekbuien

Het dagelijks bestuur heeft in 2020 ingestemd met een onderzoek naar de knelpunten in het watersysteem als gevolg van zomerpiekbuien. Bij deze knelpunten moet bekend zijn wat de bijdrage is van het stedelijke water. Daarnaast moet het een globaal beeld opleveren van mogelijke knelpunten in de zomer, die wellicht ook in de winter optreden. De opdracht van het bestuur past binnen Actieplan Leven-De-Dommel en het thema Droge voeten uit het WBP4. Dat heeft geresulteerd in de rapportage Analyse effect

zomerpiekbuien op het watersysteem. Deze rapportage geeft antwoord op de bestuursopdracht Verkenning effect zomerpiekbuien en is gecommuniceerd met Gedeputeerde Staten van provincie Noord-Brabant.

Omgevingsverordening

Er is in deze periode een inspraakreactie ingediend bij de provincie Noord-Brabant op de vernieuwde omgevingsverordening en daarbij aandacht gevraagd voor de waterberging/overstromingsgebieden. Het is noodzakelijk om voortdurend de benodigde ruimte voor water te claimen in de Landelijke, Provinciale en Gemeentelijke Ruimtelijke Ordeningsplannen.

Informatie beekdalen

Het dagelijks bestuur heeft in 2020 de vraag gesteld om actiever te communiceren over de positie van landbouwgronden in de natuurlijke overstromingsgebieden. Daartoe is het document Informatie beekdalen Waterschap De Dommel opgesteld. Dit document is nog in ontwikkeling.

Energietransitie

In de MVO (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen)-visie hebben we aangegeven waarom we het samenwerken aan een toekomstbestendige leefomgeving belangrijk vinden, hoe we dat willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen. Voor één van de onderdelen van de visie, energie en klimaat, is dit verder uitgewerkt in een strategie. Deze visie en de verder uitgewerkte strategie zal begin 2022 opnieuw aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.

Strategienota Aquathermie

Er is in 2021 samen met de Brabantse waterschappen een strategienota Aquathermie opgesteld. Deze nota geeft richting over hoe om te gaan met deze technieken. Ook geeft het een voorlopige aanpak voor de bijbehorende bestuurlijke dilemma's.

Vital Zone

In 2021 zijn we gestart met 2 initiatieven. De eerste is de samenwerking met de Stichting Richter Education. Deze stichting biedt via de dienst Leergebied de kans om samen lokale vraagstukken op het gebied van leefbaarheid op te lossen. Het tweede initiatief was de bewegingschallenge. Dit heeft geleid tot een grote deelname aan de Ommetje-app. Bekeken wordt of en hoe de coalitie verder uitgebreid kan worden en verbonden aan het thema Gezondheid.

Landbouwtransitie

Begin april 2021 is de geactualiseerde bestuursopdracht Landbouwtransitie voorgelegd aan het dagelijks bestuur. Met de bestuursopdracht willen we komen tot een visie op de ontwikkelingen. Er is een overzicht beschikbaar van al onze acties gericht op de landbouwsector. Het betreft bijna 50 lopende trajecten die team Landbouw actief onder handen heeft. Er is in 2021 reactie gegeven vanuit het perspectief van de watertransitie op het Beleidskader Landbouw van de provincie Noord-Brabant.

Plan van Aanpak stadswateren

Onderzocht is wat de stand van zaken is met betrekking tot het beheer en onderhoud van onze stadswateren. Dit is met name gericht op het stroomlijnen van processen en duidelijkheid te geven over verwachtingen en verantwoordelijkheden. In 2022 wordt dit plan verder geïmplementeerd in de organisatie.

Biodiversiteitsherstel

We geven invulling aan het in 2020 opgestelde plan van aanpak voor herstel en versterking van biodiversiteit in Midden-Brabant. In 2021 zijn afspraken gemaakt met de provincie over de samenwerking ten behoeve van de biodiversiteit in Midden-Brabant. Er lopen diverse acties ten behoeve van ons dagelijks beheer.

Verder is er een voortgangsrapportage Bossenstrategie gemaakt gericht op de impact op de waterdoelen. De pilot Brabantse Biodiversiteitsmonitor is in de praktijk uitgerold.

Innovaties

Natte Landbouw

De pilots Natte Landbouw die nu onder het Interreg-project (Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling) Carbon Connects vallen worden de komende jaren voortgezet in KLIMAP (Klimaatadaptatie in de praktijk) en project InnovA58. De lisdodde in het waterpark bij rioolwaterzuivering Soerendonk wordt beschikbaar gesteld aan Stichting Nieuwe Helden die The Growing Pavilion (een iconisch biobased paviljoen) hadden op de Dutch Design Week (DDW) 2019. In het Scheiendsven wordt naast lisdodde ook een watermoestuin ingericht in synergie met de watermoestuin die bij de Kienehoef wordt gerealiseerd. Hierin worden eetbare waterplanten geteeld als demonstratie voor de landbouw als nieuwe nichemarkt. Binnen het project Betere bodem voor en door Melkkoeien loopt een pilot met het circulair toepassen van actief kool in samenwerking met FrieslandCampina. Verder loopt het project met toevoegingsmiddelen aan het voer en in de mest met 15 melkveehouders en is het monitoringsprogramma opgestart.

Ecosysteemdiensten

We hebben BodemUp op nieuwe wijze vormgegeven met provincie en waterschappen. Hieraan gekoppeld is ook de ontwikkeling van een bedrijfsbodem en -waterplan. Voor het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) zijn zowel regionaal als landelijk bijeenkomsten georganiseerd om impuls te geven aan DAW. Verder nemen we deel aan de landelijke werkgroep Stikstof van de Unie van Waterschappen (UvW).

Grondstrategie

Vanuit de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) is, als onderdeel van de 'instrumentenkoffer', gevraagd een aanpak te ontwikkelen rond het verhogen van waterpeilen buiten het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Hiertoe is eind 2021 de notitie Perspectieven met hogere waterpeilen opgesteld. Deze wordt begin 2022 bestuurlijk besproken. Daarnaast loopt een traject om het grondbeleid te actualiseren.

Visie op Innovatie

Innovatie Waterketen, Watersysteem en Informatievoorziening hebben samen een visie en plan voor 2022 en verder opgesteld. Daarin staat de watertransitie centraal. Doel, resultaten en organisatievorm zijn opnieuw bepaald. In het kader daarvan is een BOT (Benen Op Tafel)-sessie georganiseerd voor het dagelijks bestuur. In 2022 wordt de visie verder uitgerold.

Winnovatie

Deelname in landelijke klankbordgroep ten behoeve van inrichting Winnovatie. Er is (regelmatig) feedback aan het Waterschapshuis (HWH) over werking en kinderziektes gegeven. We hebben de organisatie van de landelijke challenge 'Zorgeloze duikers' mee

georganiseerd. Er zijn 50 ideeën opgehaald ten behoeve van Beheer Watersysteem en 5 ideeën worden verder uitgewerkt.

Innovaties bij Waterschap De Dommel zijn meer zichtbaar gemaakt in de etalage Winnovatie. De lopende innovaties worden via social media bekend gemaakt. Er wordt input geleverd voor Waterschapsspiegel en Barometer. Bij de landelijke waterinnovatieprijs is de eerste prijs in de wacht gesleept met het roterend duikerschot.

Embassy of water

De Samenwerkingsovereenkomst voor de Embassy of Water is ondertekend door de deelnemende partijen. Inmiddels is de Embassy gevestigd in het Designhuis aan de dommel in Eindhoven. Tijdens de DDW is een bijzondere bestuurlijke bijeenkomst georganiseerd met 'de stem van water' en heeft 'water' een persconferentie gegeven.

Waterwijs Innovatiecirkel

De interne samenwerking op innovatie binnen watersysteemprocessen is gestimuleerd door de Waterwijs Innovatiecirkel. Ook was het een leertraject om innovatievaardigheden te stimuleren. Waterwijs krijgt meteen een praktische toepassing in verbinden vanuit bewustzijn en elkaar helpen. Het is daarmee een brug tussen de technocratische en sociale benadering binnen het waterschap. Het traject is eind 2021 afgerond.

Circulair

Bij de samenwerking Rijkswaterstaat ten behoeve van Symbiotisch bouwen en Verzorgingsplaats Kloosters is een water-hackathon gehouden. Voor deze Symbiotisch bouwen-groep zijn we bezig met een communicatieplan en een inventarisatie (storyboard). Samenwerkingsverband Hackathon (Rijkswaterstaat, Enexis, Defensie, Dommel) is gericht op het bestendigen van het collectief en verbinden aan initiatieven. Vanuit de werkgroepen EFGF (Energie- en Grondstoffenfabriek) Maaisel is een quickscan gemaakt van de keuzes in het toepassen van maaisel als bodemverbeteraar en het effect op de waterdoelen. Vanuit de EFGF-werkgroep Verkenners wordt gewerkt aan een Winnovatiecampagne op waterbeheer en zuivering in de toekomst. Er komen 4 campagnes. De eerste start in april of mei met het thema 'Think like an astronaut' gericht op circulariteit in woonwijken.

Waardevol Water

We hebben een gezamenlijk onderzoeksprogramma vanuit de Noord-Brabantse Waterschapsbond (NBWB) en de Universiteit Utrecht opgezet, genaamd 'Waardevol Water'. Daarin is de werkwijze van de samenwerking vormgegeven. De overeenkomst is opgesteld en ondertekend. We hebben inmiddels diverse casussen opgehaald.

Waterbank

Het doel van de Waterbank is om op de langere termijn vraag en aanbod van waterstromen te stroomlijnen. Hierdoor zal de verbinding tussen water in droge en natte periodes terug in balans worden gebracht. We werken hierin samen met het bedrijf MTD uit Tilburg en gaan in 2021 en 2022 op minimaal 10 à 15 unieke locaties een alternatief voor grondwater aanbieden. De samenwerkingsovereenkomst wordt in 2022 verder uitgewerkt.

Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Ontwerplab voor de klimaatrobuuste stad

Met deze SOK hebben we de samenwerking tussen TU/e, gemeente Eindhoven en het waterschap voor 3 jaar verlengd. We leveren hiermee een bijdrage aan de transitie naar de klimaatrobuuste stad.

Beheer en onderhoud:

In 2021 heeft Waterschap De Dommel het hele jaar het waterpeil zo hoog mogelijk gehouden om de droogte in het gebied te bestrijden. Dit onder andere als gevolg van de droge jaren van 2018, 2019 en 2020 Dit zal ook in 2022 het uitgangspunt zijn. Over het algemeen is er in het gebied veel begrip voor deze aanpak. Maar het is belangrijk goed in gesprek te zijn met de grondeigenaren/-gebruikers in het gebied over wat wel en wat niet kan.

Wateroverlast juli 2021

In juli 2021 had het beheergebied van Waterschap De Dommel te maken met hoogwater. Dit als gevolg van de forse regenval. De operationele teams van Beheer en onderhoud hebben adequaat gereageerd door daags voor de regenval stuwen op kritieke punten te laten zakken, extra te maaien en pompen klaar te zetten. Tijdens het hoogwater hebben zij op de plekken waar nodig de stuwen laten zakken, pompen ingezet en veelvuldig contact gehad met grondeigenaren/-gebruikers die wateroverlast hadden of dreigden te hebben. Grondeigenaren/-gebruikers met waterschade als gevolg van droogtmaatregelen hebben zo snel mogelijk een vergoeding ontvangen. De andere schadegevallen zijn in behandeling bij de verzekeraar. De geleerde lessen van het hoogwater zijn verwerkt in het actieplan Hoogwater, zodat het waterschap bij een volgend hoogwater weer paraat staat.

Overige keringen

In 2021 heeft Waterschap De Dommel de opgave voor het op orde brengen van de overige keringen in beeld gebracht en geprioriteerd tot concrete opgaveclusters. Vanaf 2022 worden deze clusters programmatisch op orde gebracht.

Beheersing plaagsoorten

Een groeiend aandachtsveld is exotenbestrijding. De bestrijding en beheersing van exoten, ook wel plaagsoorten genoemd, zoals de Japanse duizendknoop en Waternavel. Zij verdringen de inheemse biodiversiteit en hebben een negatief effect op de waterbeheersing. Concreet heeft Waterschap De Dommel in 2021 in de Kampina een samenwerkingsovereenkomst getekend met gemeenten en terreinbeherende organisaties (TBO's) om met innovatieve technieken samen te werken aan de bestrijding van de Japanse duizendknoop.

Watersysteemverbeteringen

Naast de grote inrichtings-/beekherstelprojecten heeft Waterschap De Dommel diverse kleinere verbeteringen aan het systeem aangebracht ten behoeve van droogtebestrijding, KRW (Kaderrichtlijn Water)-doelen en efficiëntere bedrijfsvoering. Voorbeelden daarvan zijn: optimaliseren waterhuishouding bij De Braken, herstel en aantakken van oude voormalige meanders in landgoed Baest, automatiseren van de kroosrekiner bij en het automatiseren van waterinlaat Olen.

Kwaliteitsimpuls legger

In 2021 heeft Waterschap De Dommel de vier waterschapsleggers geïntegreerd tot één nieuwe gecombineerde Waterschapslegger. Met deze legger zijn in één oogopslag de gegevens over onze beken, sloten en kunstwerken (stuwen, duikers etc) en de onderhoudsplicht in te zien.

Strategisch omgevingsmanagement

Van Gogh Nationaal Park

Het Van Gogh Nationaal Park heeft zich in 2021 ontwikkeld tot een belangrijke nieuwe samenwerkingsvorm. Het doel is en blijft samen te bouwen aan het landschap van de toekomst. Het water- en bodemsysteem van het Brabantse bekenlandschap is de drager voor ruimtelijke ontwikkelingen in het Van Gogh Nationaal Park. Ook is het de sleutel en hulpmiddel voor dat landschap van de toekomst en de watertransitie.

Brabantse verstedelijkingsstrategie

Het waterschap is aangesloten bij de totstandkoming van de Brabantse verstedelijkingsstrategie. De verstedelijkingsstrategie heeft zijn basis in een plan van aanpak wat in het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) op 25/11/2020 is vastgesteld. De ambities uit de Omgevingsvisies en de Stedelijke Agenda Brabantstad zijn daarbij als uitgangspunt benut. De kernwoorden hierbij zijn: Aantrekkelijk stedelijk Brabant, Bereikbaar stedelijk Brabant, Concurrend stedelijk Brabant en Duurzaam stedelijk Brabant. In de eerste uitwerking lag veel nadruk op de rode opgaven en de mobiliteitsvraagstukken. Door het waterschap is Water en bodem ingebracht als de randvoorwaarde voor alle activiteiten in het gebied. Klimaatadaptatie, energietransitie, water, natuur en landschap wordt nu als één van de thema's opgenomen in de strategie naast Demografie en woningbouw, Interactie en mobiliteit en Werken, economie en voorzieningen.

Samenwerking met derden

In 2020/2021 heeft het waterschap de aanpak bij de realisatie van het Natuurnetwerk Brabant en N2000 door derden gewijzigd. De doelstelling was om een meer faciliterende rol aan te nemen in plaats van een trekkende/presterende rol. Het geven van vertrouwen aan en verantwoordelijkheid bij de partners moet zodanig dat de uitvoering slagvaardig wordt. De eerste successen zijn zichtbaar. Deze aanpak is ook doorgevoerd in de maatwerkovereenkomst met de provincie en geland in de beleidsbegroting 2022.

Participatiebeleid en –verordening

In de vergadering van 24 november 2021 van het algemeen bestuur is de participatieverordening en -beleid vastgesteld. Dit is een belangrijk instrument ter voorbereiding van de invoering van de omgevingswet.

Werkportfolio plannen van derden

Dit jaar zijn er ca. 640 nieuwe zaken geregistreerd en er zijn ca. 1.200 zaken in portefeuille. In 2020 waren dat ca. 467 nieuwe zaken. Het werkaanbod blijft hoog en stijgt door het aantrekken van de economie en grote maatschappelijke opgaven in volkshuisvesting, natuur, landbouw en infrastructuur.

Realisatie – projectenportfolio inrichten watersysteem:

In de inrichtingsprojecten wordt invulling gegeven aan de WBP4-doelen (mooi water, voldoende water, droge voeten, schoon water en natuurlijk water) en de doelen van het programma Leven-de-Dommel. In totaal zijn er in 2021 voor de inrichtingsopgave Watersysteem 44 projecten opgenomen in het investeringsportfolio. In voorkomende gevallen zijn meerdere projecten gebundeld ter opvolging door één projectteam. Voor de projectvoortgang wordt onderscheid gemaakt in diverse projectfasen, waarbij elke overgang in projectfase wordt afgesloten met een overgangsdokument.

In onderstaand figuur is het aantal projecten opgenomen per projectfase en de verschuiving tussen peildatum eind 2018, eind 2019, eind 2020 en eind 2021. Aan het einde van de WBP4-planperiode (2021) komen de meeste projecten in einde ontwerp- en of uitvoeringsfase.

Prestatietabel Realisatie watersysteem – jaarschijf 2021

Prestatie	waterdoelen				Eenheid	BB2021	VJN2022	Jaarrekening
	Droge Voeten	Voldoende Water	Schoon Water	doelen derden		2021	2021	2021
Aanleg Waterberging	x				ha	100	100	70
					m3	460.000	460.000	460.000
Natte Natuurparel		x	x		ha	377	227	210
Integrale GGOR	x	x			ha	214	+300	+280
Inrichten NNB				x	ha	19	19	14
Regionale keringen op orde	x				km	2,4	2,4	2,4
Overige keringen	x				km	-	-	0,7
Inrichting waterlopen	x	x	x		km	7,2	7,0	7,0
Opheffen visbarrieres			x		stuks	2	2	2
Overig (onderzoek, recreatie)				x	stuks	-	-	1

Toelichting tabel

In 2021 zijn gerealiseerd: projecten beekdalinrichting Rielloop/Kleine Dommel, regionale kering Essche Stroom en beekdalinrichting Run Grootgoor.

a. Waterberging

Waterberging Run is gerealiseerd. Het benodigde waterbergingsvolume is gerealiseerd op 70 ha in plaats van de eerder ingeschatte 100 ha. De waterberging is momenteel nog niet gestuurd. Het ontwerp en de fabricage van de klep heeft langere doorlooptijd nodig. Levering en plaatsing is voorzien in april/mei 2022. Eventuele inzet van de waterberging is via handmatige bediening mogelijk.

b. Regionale keringen

In 2021 is de regionale kering in Esch gerealiseerd. Door werk-met-werk te maken is de overige kering op twee plaatsen in het projectgebied hersteld (200m + 500m).

c. Natte Natuurparel (NNP)

In 2021 zijn 3 deelgebieden met NNP-opgaven gerealiseerd (Run Grootgoor, Rielloop en Hoogeindsche Beek): totaal 210 hectare. In twee gebieden waren prestaties gepland voor NNP, die niet gerealiseerd zijn door exogene (c.q. verantwoordelijkheid buiten de invloedssfeer van de eigen organisatie) factoren:

- Natuurmonumenten als trekker van het N2000-gebied Weeter- en Budelerbergen & Ringselven heeft geen projectplan in procedure gebracht voor de realisatie van het NNP met omvang van 225 ha.
- Voor Keersop Kromhurken is sprake van een onherroepelijk projectplan Waterwet: 17 ha NNP. De aanbesteding van de realisatiewerkzaamheden heeft plaats gehad. Werkzaamheden worden nu gepland na het broedseizoen in 2022. Er is een vertraging van tenminste 9 maanden. Dit komt enerzijds doordat de gemeente de bestemmingsplanprocedure nog niet in werking heeft gesteld. Anderzijds komt dit door de planning van gemeentelijke infrawerkzaamheden in het projectgebied. De vergunde rijroutes voor de waterschapswerkzaamheden worden vrijgegeven na het voorjaar.

d. Integrale GGOR (Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime)

Gelijk aan de realisatie van de Natte Natuurparels wordt ook de integrale GGOR vastgesteld. De integrale GGOR betreft het gebied dat hydrologisch beïnvloed wordt door de te treffen maatregelen.

e. Inrichten waterlopen

Er is 7 km waterlopen in 4 projectgebieden ingericht: Rielloop, Run Grootgoor, Hoogeindsche beek en Hoidonkse beek Nuenen. Door gemeente Sint-Michielsgestel wordt al geruime tijd een plan ontwikkeld voor 0,2 km in de dorpskern. Er is geen zicht op realisatie en op de voortgang heeft het waterschap geen invloed.

f. Opheffen visbarrières

De beide visbarrières zijn weggenomen in waterloop de Run (projectplan Run-Grootgoor).

g. Overig

In projectgebied Run Grootgoor is met extra middelen van gebiedsimpuls N69 uitvoering gegeven aan extra recreatieve voorzieningen (wandelpaden).

In 2021 zijn meerdere projectplannen Waterwet (PPWW) ter inzage gelegd in ontwerp en/of definitief vastgesteld. Er is een beroepsprocedure gestart tegen het projectplan Keersopperbeemden. De bezwaren houden sterk verband met eerdere beroepszaken van de Raad van State tegen de aanleg en gebruiknaam van de N69.

Projectgebied	Ontwerp PPWW	Definitief PPWW	Zienswijzen [stuks]	Beroep [stuks]
Beekherstel Reusel Baarschot – Diessen	Oktober 2020	Februari 2021	0	0
Kleine Beerze Traject Dorp aan de Beek Vessem	September 2020	Maart 2021	2	0
Kleine Beerze Traject Spekdonken, Molenbroek en Hoogeind	September 2020	April 2021	4	0
Keersopperbeemden	September 2020	Maart 2021	6	3
Tongelreep fase 2	December 2020	April 2021	6	0
Groote Beerze – deeltraject 3	Februari 2021	Juni 2021	0	0
Beekherstel Reusel De Mierden Noord	Maart 2021	September 2021	1	0
Klimaatrobuust beekdal St.Oedenrode	November 2021	-	-	-
Essche Stroom Bruggelaar	December 2021	-	-	-

In 2021 is gestart met uitvoering van de projecten Groote Beerze, Kleine Beerze, De Utrecht, Reusel Baarschot Diessen en Tongelreep. Prestaties komen in 2022.

Ontwikkelingen grondvoorraad

Stand van zaken voorraadrekening waterschap

De voorraadrekening toont de oppervlakte van grond die het waterschap in eigendom heeft. Dit zijn de gronden op plekken waar projecten gepland zijn en gronden die als ruilgrond kunnen worden ingezet voor projecten om grond op de juiste plek te krijgen. De voorraadrekening mag maximaal 400 hectare groot zijn.

In onderstaande tabel zijn de ontwikkelingen van de voorraadrekening voor 2021 opgenomen.

Ontwikkeling voorraadrekening 31 december 2020 – 31 december 2021

Mutaties 2021 in hectaren	grondvoorraad	waarde grondvoorraad
Saldo voorraad 01-01-2021	291 ha	€ 21.726.175
bij: Aankoop	55 ha	
Overgeboekt van afgesloten projecten	<u>0 ha</u>	
<i>Subtotaal bijboekingen</i>	55 ha	
af: Verkoop	42 ha	
Overgeboekt naar projecten	<u>4 ha</u>	
<i>Subtotaal afboekingen</i>	46 ha	
Saldo voorraad 31-12-2021	300 ha	€ 23.347.146

3. Middelen (investerings en exploitatie)

Exploitatie Watersysteem (bedragen * € 1.000)

Omschrijving		Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Lasten	Rentelasten	2.272	2.296	2.331
	Afschrijvingen	4.602	4.807	4.572
	Personeelslasten	32	75	75
	Goederen en diensten	19.515	19.227	19.277
Subtotaal Lasten		26.420	26.406	26.256
Baten	Opbrengsten van derden	758	186	186
	Bijdragen	392	294	294
Subtotaal Baten		1.150	479	479
Totaal		25.270	25.927	25.777

Toelichting

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn totaal vrijwel gelijk aan de begroting na wijziging.

Goederen en diensten (N = nadelig verschil, V= voordelig verschil)

De goederen en diensten zijn totaal ca. € 0,2 mln. hoger dan begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn:

- Hogere solidariteitsbijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) door lager projectgebonden aandeel vanuit HWBP-projecten andere waterschappen € 500.000 N
- Lagere kosten voor oplossen knelpunten, door uitstel werkzaamheden (Kade Halsebroek) en verschuiving kosten van exploitatie naar investeringen (Sonse Heide) € 500.000 V
- Hogere kosten bestrijding plaagsoorten door explosieve groei waternavel € 300.000 N
- Hogere kosten maaien (uitbesteed werk) € 400.000 N
- Lagere kosten overig onderhoud watersysteem € 300.000 V
- Overige verschillen, lagere kosten diverse processen € 200.000 V

Opbrengsten van derden

De opbrengsten van derden zijn totaal ruim € 0,6 mln. hoger dan begroot.

De hogere opbrengsten worden met name veroorzaakt door gerealiseerde opbrengst op (incidentele) verkoop van gronden en meer pacht opbrengsten en resultaat uit grondbank.

Investerings (bedragen * € 1.000)

<i>Beleidsveld Watersysteem</i> <i>Realiseren inrichtingsopgave</i>	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	19.436	19.275	19.275
Inkomsten	10.706	10.636	10.636
Totaal netto uitgaven	8.730	8.639	8.639

<i>Beleidsveld Watersysteem</i> <i>Herstel overige keringen</i>	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	243	257	257
Inkomsten	0	0	0
Totaal netto uitgaven	243	257	257

<i>Beleidsveld Watersysteem</i> <i>Overig</i>	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	3.908	7.222	7.222
Inkomsten	1.942	3.166	3.166
Totaal netto uitgaven	1.966	4.056	4.056

<i>Beleidsveld Watersysteem</i> <i>TOTAAL</i>	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	23.587	26.754	26.754
Inkomsten	12.648	13.802	13.802
Totaal netto uitgaven	10.939	12.953	12.953

Toelichting

De investeringen voor het beleidsveld Watersysteem (jaarschijf 2021) zijn totaal netto ca. € 2,0 mln. lager dan begroot, waarvan € 3,2 mln. minder uitgaven en € 1,2 mln. minder inkomsten. Dit verschil zit grotendeels bij Watersysteem Overig en wordt met name veroorzaakt door minder vervangingsinvesteringen (alleen machines vervangen indien noodzakelijk), vertraging in projecten door derden met een bijdrage vanuit het waterschap (project Gender door Eindhoven), doorschuiven realiseren Poldergemaal Beukenhorst naar begin 2022 en meer subsidie-inkomsten op project Baggeren Klotputten.

Ontwikkelingen investeringsboard

De organisatie heeft de komende jaren een grote uitdaging om alle investeringsprojecten op een goede wijze uit te voeren om de gestelde doelen, onder andere vanuit het waterbeheerprogramma, te halen. Een project kenmerkt zich door vele onzekerheden, die op een professionele manier gemanaged worden. Om op een heldere manier over deze onzekerheden te rapporteren is een traject gestart om het hele proces rondom de projecten te optimaliseren.

Beleidsveld Waterketen

1. Doelen van het beleidsveld

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en beleid, innovatie en strategie met betrekking tot zuiveringsbeheer.

2. Prestaties van het beleidsveld

Beleid, Innovatie en strategie

Schoon water

De oplossingsrichtingen voor de vastgestelde Toekomstvisie RWZI's (Rioolwaterzuiveringsinstallatie) die in 2019 aan het AB zijn gepresenteerd zijn weer verder uitgewerkt. Voor RWZI Eindhoven zijn de benodigde aanpassingen aan de beluchting in de RWZI uitgevoerd. Deze dienen zowel voor capaciteitsvergroting als voor de reductie van piekmissies.

Verdere stappen zijn gezet voor de voorbereiding van projecten op RWZI Eindhoven voor capaciteitsvergroting, onderhoud en de doelen voor nutriënten en nieuwe stoffen. De strategiestudie sliblijn Eindhoven is afgerond en overgedragen naar realisatie (waterketen); dit geldt ook voor de strategiestudie Mierlo.

Hieronder volgt de rapportage voor schoon water voor achtereenvolgens KRW (Kaderrichtlijn Water)- nutriënten, reductie piekmissies en nieuwe stoffen.

KRW - nutriënten

Op basis van een eerdere succesvolle praktijkproef met een verlengde inlooptrommel op een verdiepte nabezinktank, is besloten alle inlooptrommels te verlengen. Dit bleek gunstig voor het zwevendstofgehalte in het effluent en daarmee voor de fosfaatverwijdering. Hierna is een nieuwe praktijkproef voor vergaande P (fosfor)-verwijdering met post-precipitatie (een extra doseerpunt na de biologie) op Eindhoven uitgevoerd. De prestaties voor fosfaatverwijdering bleken zeer goed (en zijn ook over de afgelopen 5 jaar structureel verbeterd). Ook de resultaten van een praktijkproef voor optimalisatie van de stikstofverwijdering zien er goed uit. Met deze optimalisaties en verbeterde procesregelingen zien we dat de RWZI voor nutriënten al zeer goed presteert, dicht bij de benodigde prestaties voor de KRW. Dit betekent niet direct dat nabehandeling niet nodig zal zijn, maar dat een combinatie met aanpak nieuwe stoffen waarschijnlijk nodig zal zijn. Onderzoek voor synergie met aanpak nieuwe stoffen wordt daarom voorbereid.

Reductie piekmissies

Het Interreg project IMPAKT! (Integraal Maatregelenpakket Afvalwaterketen voor goede ecologische Toestand) met Vlaanderen is succesvol afgerond.

Onderzoek naar verbetering van de situatie bij de overstort Collse Watermolen is uitgevoerd. Een uitlaat op de RWZI Eindhoven is de meest passende oplossing maar moet vergunningtechnisch nog verder worden bekeken.

Het effect van de diverse maatregelen op RWZI Eindhoven wordt komende jaren gemonitord. Evaluatie en mogelijke verbetering van het functioneren van de Demo Dommelbeluchting loopt. De planning van station 2 en eventueel 3 hangt af van de resultaten van de evaluatie. De skids (beluchtingsonderdelen) van de demo lijken niet geschikt voor deze locaties. Daarom wordt er naar alternatieve technieken gezocht.

In Tilburg worden concept-maatregelen uitgewerkt: verlagen van het inslagpeil van het influentgemaal, aanpassing Moerenburg en aanpassing beluchting voor ammoniumpieken. Ook worden extra monitoring en modellering ingezet om na te gaan hoe groot de impact is van ammoniumpieken op de Zandleij en welke verdere maatregelen nodig zijn.

Nieuwe stoffen

De voorgenomen pilot met ozonatie op RWZI Soerendonk is uitgevoerd als virtuele pilot met lagere kosten en doorlooptijd; full-scale realisatie wordt voorbereid. Pilots met GAK (Granulair Actief Kool) op Hapert zijn in de eindfase. Naar aanleiding van een voorstel van het dagelijks bestuur is de aanvraag bijdrage I&W (Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat) aangepast aan de keuze om op beide locaties ozonatie toe te passen (in plaats van GAK op RWZI Hapert). Ook is er voorbereidingskrediet verleend voor de full-scale ozoninstallaties.

De samenwerking Schone MaasWaterKeten (SMWK) loopt goed en zal worden vervolgd met een nieuw actieprogramma. Onder meer willen we daarin meer zicht krijgen op industriële lozingen en dit opnemen in de Atlas¹. Ook komt er meer aandacht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen.

Verder nemen we deel in diverse STOWA (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer)-, innovatie- en subsidieprojecten. Hieronder vallen de Community of Practice voor aanpak nieuwe stoffen en het Lerend implementeren met STOWA en I&W, PFAS (Poly- en perfluoralkylstoffen) in de keten (met Water research instituut KWR) en verdere ontwikkeling van AdOx, het veelbelovende concept voor verwijdering van nieuwe stoffen dat de Waterinnovatieprijs 2021 heeft gewonnen.

Het Pharmafilter bij het Catharina Ziekenhuis Eindhoven gaat definitief niet door vanwege de hoge kosten van dit concept.

Voor aanpak van bruinkleuring in de Zandleij liet een eerste onderzoek zien dat de oorzaken deels anders zijn dan gedacht. De aanpak is daarom herzien. Enerzijds testen we nu met aanpassing van Cambi-instellingen (slibkraakinstallatie). Anderzijds is een andere en veelbelovende technologie gevonden (elektrocoagulatie wordt toegepast binnen andere sectoren dan de watersector), waarvoor een pilot op locatie wordt voorbereid.

Klimaat, energie en circulariteit

Het traject om te komen tot realisatie van een Biomakerij op Strijp-S (in het centrum van Eindhoven) is gestopt en financieel afgewikkeld. Hierbij zijn ook de bijdragen van de gemeente Eindhoven en de provincie verrekend. Het project bleek op de beoogde locatie te duur te worden.

Het gezamenlijke project Supersludge om superkritische vergassing te ontwikkelen wordt vooralsnog doorgezet. De stuurgroep en STOWA borgen eventuele intellectuele eigendomsrechten.

¹ De Atlas van de Schone Maas geeft inzicht in hoe het staat met de waterkwaliteit van de Maas. Het brengt in beeld welke activiteiten er langs de Maas plaatsvinden, die invloed kunnen hebben op de waterkwaliteit.
Burap 2021-3

Voor broeikasgassen loopt de uitrol van onderzoek naar emissies van lachgas over alle RWZI's en mogelijke reductie volgens planning. We nemen als partner deel in een STOWA-project (NoChemNar) om een duurzame technologie te ontwikkelen, waarbij ammonium uit de deelstroom (Tilburg) wordt teruggewonnen in een nuttige meststof. Een pilotlocatie elders (Hengelo) is gevonden.

Voor de inkoop van polymeren voor de slibontwatering zijn gunningscriteria voor duurzaamheid ontwikkeld die worden meegenomen bij de aanbesteding. Dit vraagt het nodige van de markt om de te overleggen data aan te leveren wat nodig is om de beoogde stappen naar meer circulariteit te zetten.

Daarnaast lopen diverse andere (subsidie- en STOWA) projecten, waaronder De Kleine Aarde 2.0 (DKA) in Boxtel, waarvoor OP-Zuid subsidie was toegekend en de bouw voorbereid. Mede door corona is dit vertraagd en is er verdere vertraging door bezwaren van omwonenden.

Operational Excellence

We werken aan het vormgeven van digitale transformatie en datagedreven werken, onder meer door het opzetten en inrichten van het zogenaamde Verbreed WKC (Water Kennis Centrum). In deze organisatievorm, die ook een prominente fysieke locatie zal krijgen, is het doel diverse disciplines rond data science te verbinden en versterken, zodat we meer ontwikkelkracht hebben, meer regie op de ontwikkelingen en ook meer en sneller informatie uit de diverse datastromen kunnen halen en beschikbaar stellen.

Beheer en onderhoud (prestaties RWZI's)

Prestaties RWZI's

Op alle 8 zuiveringslocaties zijn de zuiveringsrendementen goed. We blijven ruim binnen de gestelde grenzen van het Activiteitenbesluit. De rendementen van de totale Dommel zijn beter dan in 2020, Ptot (fosfor) 93,0% (2020 Ptot 90,4%) en Ntot (stikstof) 86,0% (2020 Ntot 84,7%). Op RWZI Tilburg hebben de maatregelen (extra recirculatie en C-brondosering) een positief effect gehad. De maatregelen zijn nodig tot en met de verbouwing (gereed medio 2023).

Het jaar 2021 is duidelijk een nat jaar geweest. Gemiddeld is er ten opzichte van voorgaande jaren een maandafvoer (influent) meer verwerkt. Voor wat betreft het totaal influentbelasting / vervuiling is er in 2021 sprake van een gemiddeld jaar. Wel is bij de RWZI Tilburg te zien dat de AWZI (Afvalwaterzuiveringsinstallatie) Tilburg door de jaren heen voor verlaging van belasting heeft gezorgd.

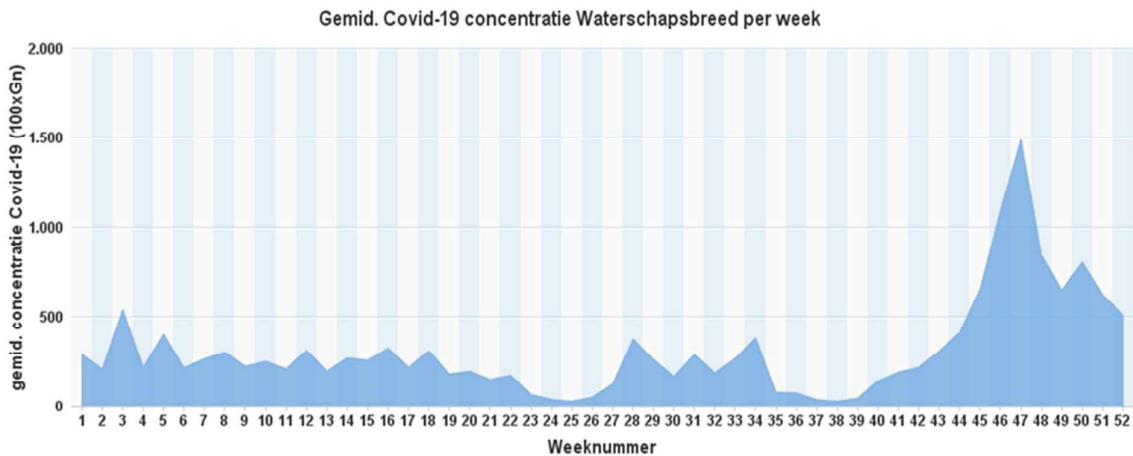
Toetsing Activiteitenbesluit jan t/m dec 2021					
Zuiveringseenheid	Bestemming	Parameter	Activiteiten besluit (WW)	Voldoet (op de grens)	Aantal overtredingen
RWZI Biest-Houtakker	Reusel	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Boxtel	Dommel	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Eindhoven	Dommel	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Haaren	Essche Stroom	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Hapert	Grootte Beerze	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Sint-Oedenrode	Dommel	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Soerendonk	Buulder Aa	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0
RWZI Tilburg	Zandleij	CZV/BZV/Ntot/Ptot/OB	WW	0	0

OB staat voor Overige Bezinkbare stoffen

Naast toetsing op het Activiteitenbesluit worden de RWZI's ook getoetst op plancijfers. Dit zijn (strengere) cijfers die vertaald zijn vanuit het WBP. In de eerste planperiode zijn alle kleine RWZI's daarop aangepast. In de komende jaren worden de grote RWZI's Tilburg en Eindhoven aangepakt.

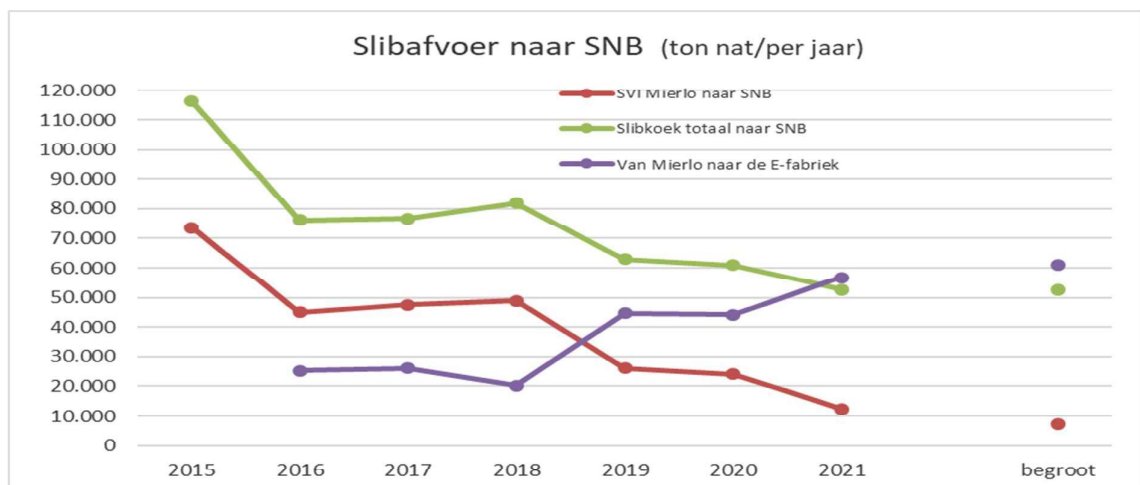
Alle aangepaste zuiveringen voldoen voor wat betreft de toets op N (stikstof) ook aan onze plancijfers. Voor wat betreft de toets op P (fosfor) heeft RWZI Biest-Houtakker het moeilijk de plancijfers te halen als gevolg van het project aanpassen zandfilter. Begin 2022 wordt vanuit het project een vervolg opgestart om dit op te lossen. Ook RWZI Haaren heeft moeite om de plancijfers te halen. Daar is een goed werkende chemicaliëndosering opgeleverd. In de praktijk blijkt de dosering ongunstige effecten te hebben op het slib met risico op uitspoeling. In 2021 zijn verschillende procesaanpassingen gedaan. Dit heeft enige verbetering gegeven. In 2022 wordt een pilot met andere chemicaliën gedaan. Bij beide zuiveringen is hierdoor één keer de zomereis voor fosfaat net niet gehaald.

COVID-19

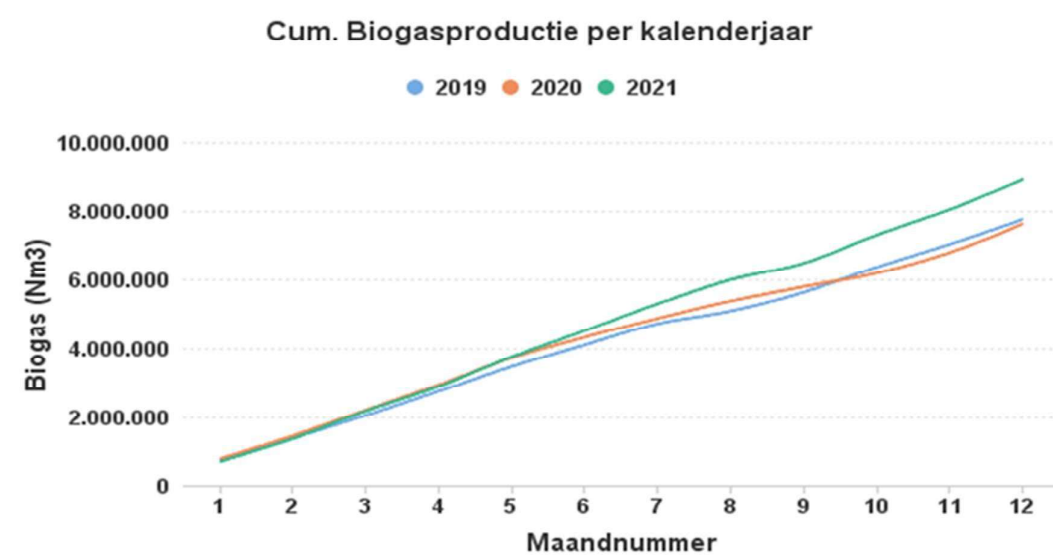

In bovenstaande figuur de gemiddelde concentratie COVID-19 per week op onze RWZI's in 2021.

Energiefabriek Tilburg

De slibdoorzet in de Energiefabriek is verbeterd. In 2021 is 81% van het slib van Mierlo naar de Energiefabriek gegaan (was in 2020 65%). Als alle slibstromen van het waterschap worden bekeken dan wordt 95% van alle natte slib verwerkt (was in 2020 90%).

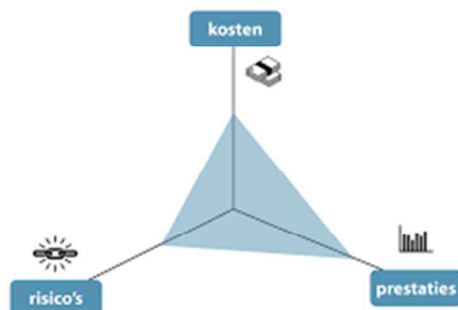

De gasproductie was in 2021 erg goed. In de figuur Slibafvoer naar SNB is te zien dat er meer slib is verwerkt. Meer slib betekent meer productie van biogas. In 2020 was de capaciteit van de leiding voor de afzet van gas naar Attero een beperkende factor. Daarvoor is in 2020 de leiding aangepast en in 2021 goed ingezet. Afzet van biogas naar Attero is met bijna een miljoen Nm3 toegenomen. Daarmee zijn er meer GVO's (Garanties van Oorsprong) verkregen.

Verder zal legionella aanwezig blijven op de Energiefabriek (in Anammox). Aan de hand van meetresultaten wordt de chemicaliëndosering opgestart. Soms is er sprake van hogere metingen. Doel van maatregelen is natuurlijk veiligheid voor mensen en om verspreiding te voorkomen. Met inzet frequente monsternamen en zo nodig dosering zijn we in control.

Onderhoud

Onderhoud waterketen werkt volgens de principes van assetmanagement. Continu worden afwegingen gemaakt tussen de kosten, de prestaties en de risico's.

Voor de prestaties en de risico's wordt uitgegaan van de bedrijfswaardematrix, waarin risico's inzichtelijk zijn gemaakt. In deze bedrijfswaardenmatrix worden de effecten en de kans dat zich een probleem voor kan doen in verschillende scenario's tegen elkaar afgezet.

Door een systematische aanpak zijn de benodigde inspanningen en daarmee de kosten bepaald en opgenomen in de begroting. Een onderdeel van deze systematische aanpak is de langetermijn-assetplanning (LTAP). Hierin staan alle grote revisies en vervangingen opgenomen voor de komende jaren.

In 2021 zijn er geen risico's opgetreden, waardoor we de prestatie niet meer konden leveren of waardoor we onnodig hoge kosten hebben moeten maken. De afwijking ten opzichte van de begroting voor Onderhoud waterketen was slechts 2%. Deze lage afwijking is het effect van een goede planning en control, waarbij er gestuurd wordt op een verhouding correctief/preventief van 25%/75%.

Bijzondere aandacht krijgen de transportstelsels. Hierbij zitten we in een transitie, waarbij we van reactief onderhoud overstappen naar gepland onderhoud. Dit om de risico's als gevolg van de leeftijd van het transportstelsel te ondervangen. In 2021 zijn er 4 leidingbreuken geweest, die allen binnen afzienbare tijd zijn verholpen. Het aantal van 4 is een gemiddeld aantal van de afgelopen jaren.

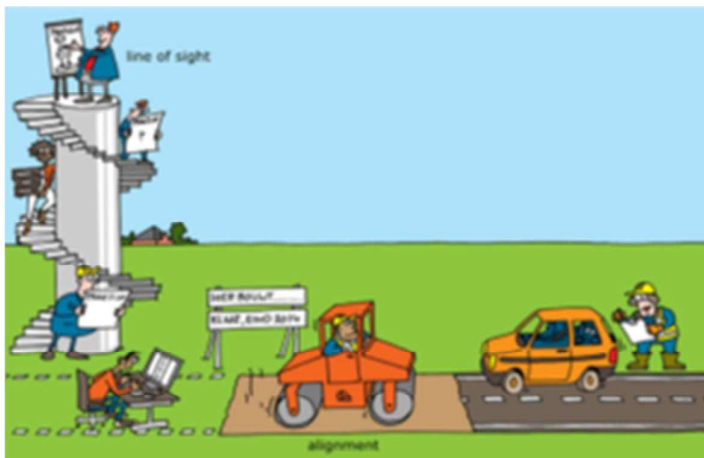
Rapport Rekenkamercommissie

In 2021 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd rondom de invloed van het bestuur op de sturing van de assets van het afvalwatertransport. Hierbij is gespiegeld aan assetmanagement, een managementsysteem dat optimaal beheer van kapitaalgoederen nastreeft. Een legitieme beschouwing, omdat het waterschap veel kapitaalgoederen in beheer heeft.

De Rekenkamercommissie heeft de aanbeveling gegeven om de methodes van assetmanagement bewuster toe te passen, onder andere door:

- het creëren van een integraal strategisch assetmanagementplan;
- het toepassen van de bedrijfswaardematrix;
- het verrijken van het langetermijn-assetplan;
- het verrijken van de management- en bestuursrapportages.

Op deze manier kan een line of sight ontstaan voor directie en bestuur rondom het bereiken van de doelen, het beheersen van de risico's en het investeringsvolume.

Zowel directie als bestuur nemen de aanbevelingen over. De eerste stappen zijn hierin al gezet bij de ontwikkelingen van de roadmaps, doelen/inspanningennetwerken en de investeringsboard. Het integraal laten landen van de aanbevelingen vraagt een meerjaren-implementatieplan.

Realisatie waterketen

Majeure projecten

In de Beleidsbegroting 2021 zijn onderstaande projecten als majeure vastgesteld:

- aanpassingen RWZI Boxtel (P079601);
- realisatie beluchting Actief slibtank RWZI Eindhoven (P063403);
- groengas en CO2 afvanginstallatie en Energiefabriek (P080801 en P056603);
- vervangen RWZI Tilburg (P069301);
- renovatie rioolgemaal Aalst (P049003);
- nieuw tracé riool Zuid Tp44-Tp33 (P071208).

RWZI Boxtel (P079601) is in de voorontwerpfase en de bijbehorende projectraming is opgesteld. De afwijking tussen de raming in de Beleidsbegroting 2021 (ca. € 14 mln.) en de actuele projectraming (ca. € 28 mln.) is toegelicht aan de Commissie Waterketen en Schoon Water op 9 februari 2022.

Het vereiste resultaat van het project is het renoveren/aanpassen van de zuivering, zodat deze een effluentkwaliteit van $N_{tot} = 5$ mg N/l en $P_{tot} = 0,4$ mg P/l behaalt. Tevens dienen geselecteerde assets van RWZI Boxtel gerenoveerd en/of worden vervangen binnen de bestaande civieltechnische constructies met de laagst mogelijke Total Costs of Ownership (TCO) met behoud van functionaliteit en een restlevensduur van 15 jaar. De in de Beleidsbegroting 2021 geraamde € 14 mln. voor de onderhouds- en verbeteropgave is een globale inschatting gebaseerd op de levensduur van de installatie 2 jaar voorafgaand aan de start van het project. De projectscope is gewijzigd naar aanleiding van de meest recente wet- en regelgeving. Ook is de projectscope op basis van verbeterdoelstellingen aangepast naar aanleiding van een studie voorafgaand aan het project om RWZI Boxtel aan de KRW doelstellingen te laten voldoen. Daarvoor moet de clarigester afgebroken worden en omgebouwd worden tot voorbezinktank. Daarnaast wordt de gaslijn geamoveerd, omdat alle slib op Tilburg verwerkt gaat worden en omgezet wordt in biogas. De raming van het voorontwerp voor realisatie is € 28 mln. In deze fase (voorontwerp) is de onnauwkeurigheid van de raming nog +/- 25%. Tijdens het Definitief Ontwerp (+/- 12,5%) en Uitvoeringsontwerp (+/- 5%) zal de onnauwkeurigheid steeds verder afnemen.

Ten aanzien van de realisatie beluchting Actief slibtank (AT) RWZI Eindhoven (P063403) is de uitbreiding (met extra zomer- en winterpakketten) van de traditionele beluchtingselementen in de buitenring van de AT's gerealiseerd. In 2022 wordt in de middenring van de 3 AT's extra beluchtingscapaciteit gerealiseerd ten behoeve van de inbreng zuivere zuurstof.

De groengas-installatie (P080801) is aanbesteed en de locatie op RWZI Tilburg is bepaald.

Vervangingsinvesteringen op RWZI Tilburg (P069301): het ontwerptraject voor de beluchting is gestart. Eind 2022 zal het uitvoeringontwerp met betrekking tot de aeratietanks worden voorgelegd aan het dagelijks bestuur en zal krediet voor uitvoering worden aangevraagd.

Renovatie rioolgemaal Aalst (P049003): start van de uitvoering februari 2022. Verwachte oplevering is conform meest recente planning december 2022.

Nieuw tracé riool Zuid tussen put Tp44-Tp33 (P071208): een tracéstudie in het onderzoeksgebied is uitgevoerd. De volgende stap is het uitwerken van de voorkeursvariant tot een technisch ontwerp en uitvoeringsraming. De uitvoering staat gepland voor 2023 tot en met 2025.

Externe planvorming

Tennet

Met Tennet is een basisovereenkomst afgesloten. Deze basisovereenkomst vormt de basis voor de rechtsverhouding tussen Tennet en Waterschap De Dommel ten aanzien van het door Tennet op te richten trafostation Tilburg. Het trafostation ligt deels in de huidige effluentberging van de rioolwaterzuivering Tilburg-Noord. De basisovereenkomst is het fundament voor verdere realisatie van afspraken en compensatie. Als vervolg op deze basisovereenkomst is een integrale ontwerpnotitie vastgesteld met een kostenverdeelsleutel voor realisatie van de ecologische verbindingzone tussen de Loonse en Drunense Duinen en Huis ter Duin.

Klimaatportaal Zuidoost Brabant

De bestuurders van de werkeenheden Klimaatportaal Zuidoost Brabant hebben hun waardering uitgesproken over de uitvoering van het jaarplan 2021 van deze werkeenheden. De voormalige werkeenheden Waterportaal is, naast de bestaande taken in het afstemmen van waterketengerelateerde onderwerpen (Bestuursakkoord Water), in 2021 ook regionale afstemming gaan organiseren met betrekking tot klimaatadaptatie. Hiervoor is de werkeenheden omgedoopt tot Klimaatportaal Zuidoost Brabant, waarbinnen twee werkgroepen actief zijn: BAW-team (Bestuursakkoord Water; het traditionele Waterportaal) en het DPRA-team (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie). Het Klimaatportaal pakt het onderdeel klimaatadaptatie op, waarvoor ook deels nieuwe mensen zijn aangehaakt vanuit andere gemeentelijke beleidsvelden (Duurzaamheid/Ruimtelijke ontwikkeling).

Werkeenheden Meierij

Nieuwe SOK (samenwerkingsovereenkomst) vastgesteld tot en met 2027. De periode loopt gelijk op met de Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Rijk, de KRW en de Impulsregeling klimaatadaptatie provincie Noord-Brabant. Focus van werkregio verplaatst zich richting klimaatopgaven.

Werkeenheden Hart van Brabant

Is organisatorisch aangesloten bij het grotere geheel van de Regio Hart van Brabant onder het PHO Milieu en Afval (portefeuillehoudersoverleg). In 2021 is veel energie gaan zitten in het onderdeel klimaatadaptatie van de REKS (Regionale energie- en klimaatstrategie). In 6 deelgebieden is een regionale risicodialoog gevoerd, zijn initiatieven opgehaald voor het regionale uitvoeringprogramma klimaatadaptatie en voor deelgebied Voorste Stroom heeft Waterschap De Dommel een trekker geleverd. Eind 2021 is een concept-uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgesteld, die in 2022 zal worden opgewerkt tot aanvragen voor cofinanciering vanuit impulsregelingen Rijk en provincie Noord-Brabant.

Ontwikkelingen leefomgeving

In 2021 zijn er verschillende infrastructurele uitbreidingen van het bebouwd gebied behandeld die consequenties hebben op de transportleidingen naar de rioolwaterzuivering. De ligging van de leiding is in deze dossiers vaak een probleem voor de realisatie. Als waterschap zijn we nauw betrokken en komen voor onze belangen op. Ook willen we als partner in de leefomgeving worden gezien en begrijpen we de grote maatschappelijke belangen voor veiligheid en de grote woningbouwopgaven.

3. Middelen (investeringen en exploitatie)

Exploitatie Waterketen (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Lasten			
Rentelasten	4.330	4.317	4.287
Afschrijvingen	14.633	15.123	14.653
Personeelslasten	61	150	150
Goederen en diensten	24.030	23.354	23.354
Subtotaal Lasten	43.054	42.944	42.444
Baten			
Opbrengsten van derden	2.837	1.393	1.393
Bijdragen	219	164	164
Subtotaal Baten	3.056	1.557	1.557
Totaal	39.998	41.387	40.887

Toelichting

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn totaal vrijwel gelijk aan de begroting na wijziging.

Personeelslasten

Betreft kosten in verband met Arbowetgeving. Deze zijn lager (€ 89.000) dan de begroting na wijziging. Deze kosten worden veelal geboekt op goederen en diensten in combinatie met gebruik van onderhoudsmaterialen.

Goederen en diensten (N = nadelig verschil, V= voordelig verschil)

De goederen en diensten zijn totaal ca. € 0,7 mln. hoger dan begroting na wijziging. De belangrijkste verschillen zijn:

- Kosten voor COVID-bemonsteringen (Beheer waterketen; hier staat een opbrengst van dezelfde omvang tegenover) € 214.000 N
- Kosten olie (Beheer waterketen). Om op RWZI Tilburg de effluenteisen te halen zijn, naast de C-bron dosering, tijdelijke recirculatiepompen opgesteld. Deze draaien op diesel. Begin 2022 worden nieuwe pompen op het stroomnet aangesloten. Dit is een gevolg van lange levertijden pompen € 230.000 N
- Brandverzekering (Beheer waterketen) is opnieuw aanbesteed, hogere lasten met name door stijgende premies en hogere verzekerde waarde € 79.000 N
- Hogere kosten voor Onderhoud waterketen. Gedurende het gehele jaar worden afwegingen gemaakt op kosten, prestaties en risico's, die hebben geleid tot deze hogere kosten (een deel betreft Arbo-gerelateerde kosten) € 283.000 N
- Lagere kosten procesautomatisering. De vervanging van de CPU (Central Processing Units)-zuiveringen en standaardisatie zijn als investering verantwoord in plaats van in exploitatie € 213.000 V

- Hogere kosten Beleid en innovatie waterketen (met name door kosten monitoring nieuwe stoffen en aanpak bruinkleuring en afboeking voorbereidingskosten biomakerij Strijp-S) € 186.000 N
- Overige verschillen, lagere kosten diverse processen € 103.000 V

Opbrengsten van derden

De opbrengsten van derden zijn totaal ruim € 1,4 mln. hoger dan begroot door hogere gasopbrengsten Energiefabriek, ca € 1,2 mln. (productie biogas hoger en hogere handelswaarde van GVO's (garanties van oorsprong) door stijging van gasprijs) en € 0,2 mln. opbrengst (vergoeding) voor COVID-bemonsteringen (zie ook Goederen en diensten).

Bijdragen

Bijdragen hoger dan begroot (€ 55.000). Dit betreft bijdragen voor onderzoeken door Beleid en innovatie waterketen.

Investerings Waterketen

(bedragen *€ 1.000)

Beleidsveld Waterketen	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting na wijziging (Burap 2021-1)
Uitgaven	17.289	33.806	14.190
Inkomsten	-316	-3.958	-606
Totaal netto uitgaven	16.973	29.848	13.584

Toelichting

De investeringen voor het beleidsveld Waterketen (jaarschijf 2021) zijn totaal ca. € 3,4 mln. hoger dan de begroting 2021 na wijziging.

De begroting 2021 is op basis van Burap 2021-1 (AB 14 juli 2021) gewijzigd: voor jaarschijf 2021 is de feitelijk ambitie-inschatting voor projecten Waterketen, met inachtneming van een onzekerheidsmarge per project, naar beneden bijgesteld. Dit resulteerde in een financiële verwachting in jaarschijf 2021 van € 13,6 mln. (€ 18,2 mln. ambitie 2021 minus 25% onzekerheid van 4,6 mln.) in plaats van begroot € 29,8 mln.

In de Beleidsbegroting 2021 was het totaal voor de jaarschijf 2021 € 29.848
De JEV Burap 2021-1 voor de jaarschijf 2021 was (= *Begroting na wijziging*) € 13.584

De JEV Burap 2021-2 voor de jaarschijf 2021 was € 13.500
De realisatie voor de jaarschijf 2021 is € 16.973

In de JEV Burap 2021-2 zat een onzekerheidsmarge van bijna € 5 mln. (€ 18,5 mln. netto-investeringen +/- € 5 mln. onzekerheid) wat overeenkomt met ca. 27%.
Van die onzekerheidsmarge is in 2021 alsnog ca. € 3,4 mln. gerealiseerd.

Investeringsprogramma beleidsveld Waterketen

We zien bij vervanging en nieuwbouw in de Waterketen steeds vaker dat projectkosten hoger uitvallen dan de raming. De hogere kosten worden veroorzaakt door scherpere wet- en regelgeving op bijvoorbeeld veiligheid, vergroten van de bedrijfszekerheid, verbouwplannen die gaandeweg meer een nieuwbouwkarakter krijgen, hogere loonkosten door marktschaarste en vooral ook de hogere kosten voor bouwmaterialen en grondstoffen.

In het investeringsprogramma zit nauwelijks ruimte om die hogere kosten op te vangen. Dat betekent risico op kostenoverschrijding, die vooral bij grotere investeringen kunnen leiden tot een bestuurlijke aanvraag voor extra middelen of maken van keuzes in resultaten.

Ontwikkelingen investeringsboard

De organisatie heeft de komende jaren een grote uitdaging om alle investeringsprojecten op een goede wijze uit te voeren om de gestelde doelen, onder andere vanuit het waterbeheerprogramma, te halen. Een project kenmerkt zich door vele onzekerheden, die op een professionele manier gemanaged worden. Om op een heldere manier over deze onzekerheden te rapporteren is een traject gestart om het hele proces rondom de projecten te optimaliseren.

De eerste stap die gezet is, is het inzichtelijk maken welke financiële onzekerheden er zijn rondom de projecten en het programma. In de Voorjaarsnota 2023-2027 wordt hiervan een eerste inzicht gegeven.

Projecten Waterketen afgerond in 2021:

Project	Resultaat
Stimuleringsregeling afkoppelen verhard oppervlak 2008-2012	Stimuleringsregeling omvat een generieke bijdrage voor afkoppelen waar alle gemeenten gebruik van kunnen maken. Laatste bijdrage betaald in 2021 en regeling gesloten.
Specifieke bijdrageregeling verhard oppervlak waterketen	Specifieke bijdragen voor afkoppelen ter beschikking gesteld als maatwerk in de afvalwaterakkoorden op basis van concrete afspraken tussen waterschap en gemeenten. Laatste bijdrage betaald in 2021 en regeling gesloten.
Giant V621	Shovel/kniklader
Optimaliseren Energiefabriek	Optimalisatie van de Energiefabriek Tilburg na oplevering fase 1 eind 2016.
Phario 2.0 Demo	Bioplastics, bijdrage aan project PHA2USE volgens de Samenwerkingsovereenkomst PHA2USE d.d. 23 september 2020.
Supersludge	Bijdrage samenwerkingsovereenkomst Supersludge, demonstratie-installatie ontworpen voor superkritische vergassing van zuiveringsslib.
Ophogen nabezinktanks	Het vloeistofpeil in alle 12 nabezinktanks verhoogd en de bijbehorende retourslib- en surpluslibcapaciteiten vergroot.
Verdiepen 11 inlooptrommels NBT's	Met het verdiepen van de inlooptrommels is ervoor gezorgd dat de uitspoeling van zogenaamde pin points wordt verminderd. Pin points is vlokkelig slib wat in veel kleinere hoeveelheden over de rand gaat.
Nieuw tracé riool Zuid Tp44-Tp31 (voorbereiding)	Tracéstudie renovatie van een deel van het afvalwatertransportriool Zuid tussen Aalst en de rioolwaterzuivering (Tp44 – Tp31).
Meetopstellingen Kallisto	Het aanpassen van twintig meetopstellingen in het Kallisto-meetnet voor het meten van zuurstof en ammonium.

Deze in 2021 afgesloten projecten hebben gezamenlijk niet geleid tot het interen op of het toenemen van de programmaruimte. Met verwachte afwijkingen is in de lopende begroting al rekening gehouden.

Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering

Het beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering omvat bestuur en externe communicatie, heffing en invordering, opstellen WaterBeheerProgramma en de ondersteuning die betrekking heeft op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

1. Doelen van het beleidsveld

Concerndoel:

Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur in staat stellen goed te besturen.

Alle randvoorwaarden om tot een goede uitvoering van onze waterdoelen te komen behoren tot de doelen van dit Beleidsveld, zoals:

- voldoende en kwalitatief goed personeel;
- een geborgde veiligheid en arbeidsomstandigheden;
- een goede communicatie zowel extern als intern;
- een geborgde informatieveiligheid.

Ook het maken van het Waterbeheerprogramma zelf valt hieronder. Een speciale doelstelling is de Omgevingswet die naar verwachting op 1 januari 2023 in werking treedt.

2. Prestaties van het beleidsveld

Bestuur

In het afgelopen jaar heeft het algemeen bestuur veel tijd en aandacht besteed aan het WBP5. Eerst ten aanzien van de kaderstelling en vaststelling, waarbij indringend is gesproken over de ambitie van het waterschap en de daarbij horende benodigde middelen. Daarna is veelvuldig gesproken over de verwachte eerste contouren en resultaten. Bovendien is de beweging van het algemeen bestuur richting (bij)sturen en verantwoorden verder vormgegeven. Met name vanuit de werkzaamheden van de Rekenkamercommissie is dit intenser geworden. Daarnaast is de bestuurlijke vernieuwing verder opgepakt en zijn daar stappen in gemaakt.

Het tweede coronajaar heeft wat betreft vergadermogelijkheden zeker geen verlichting gebracht. Dit heeft zijn weerslag gehad op de intensiteit van de vergaderingen en de hoeveelheid vergaderingen. Door de wisselvalligheid van de coronapandemie heeft men veelvuldig op het laatste moment moeten schakelen tussen digitale en fysieke bijeenkomsten. Door inspanning van het algemeen bestuur en de ondersteuning van de ambtelijke organisatie is het gelukt een ambitieus jaar tot een goed einde te brengen. In het eerste kwartaal 2022 wordt er een aanpak voorgesteld om het algemeen bestuur nog meer en kwaliteitsvoller te ondersteunen, met name bij amendementen en moties.

Communicatie

Communicatievisie en onderzoek

In februari is de communicatievisie 'Goed voor water' vastgesteld. In 2021 lag de focus op de vijf sporen van de communicatiestrategie: Inleven en minder braaf; Samen met de omgeving; Raken met ons werk; Focus op thema's watertransitie; Actualiteit.

In het najaar is een onderzoek water(schaps)bewustzijn onder inwoners uitgevoerd. Het onderzoek geeft handvatten om het waterbewustzijn van inwoners te verbeteren. We zijn trots op het positieve beeld van het waterschap en de toename van de bekendheid van onze

taken. Het is jammer dat de bekendheid van het waterschap en de associatie met de kernwaarden zijn afgenomen. Op basis van de resultaten zijn voor 2022 aandachtspunten benoemd.

Waterbewustzijn met waterbazen

Actieplan voor de waterbazencampagne en de Waterschijf van vijf als handig hulpmiddel is uitgevoerd. In het voorjaar lag het accent op voldoende water en in het najaar op schoon water. Speerpunt waren de sociale media Facebook en Instagram. Er waren succesvolle acties met bloementegelvellen, scheppen voor schoon water en doppers. Redactionele artikelen en de fotowedstrijd 'Schón water' leverden circa 60 perspublicaties en de nodige interactie op social media op. In 2022 gaan we door met acties en zetten we influencers in. Deze campagne wordt de opmaat naar de verkiezingen in maart 2023.

Interne communicatie

De impact van corona met thuiswerken is groot. In 2021 lag de focus op verbinding en trots. Met activiteiten onder de noemer #WijDommelaars is daar invulling aan gegeven. Voorbeelden zijn DommelTV en een online kerstshow. DommelTV had twee lijnen: Wie je bent doet er toe en Wat je doet doet er toe.

Communicatiever maken van de organisatie

De rol van ambassadeur wordt, ook door nieuwe collega's, goed opgepakt. Er wordt steeds meer informatie gedeeld. Het stimuleren hiervan was niet makkelijk omdat er geen fysieke ontmoetingen waren.

Voor het verbeteren van ons taalgebruik beschikt iedereen over de Klinkende Taal-tool. Het gebruik van de tool wordt gestimuleerd met tips en weetjes en trainingen. In 2022 wordt hier weer stevig op ingezet. Dit doen we samen met de inhoud en vormgeving van communicatiemiddelen als brieven en presentaties.

Organisatie en Personeel

Capaciteit

In 2021 is het Waterbeheerprogramma doorvertaald naar competenties die nodig zijn om de koersverandering mogelijk te maken en de waterdoelen te halen. Competenties die ervoor moeten zorgen dat medewerkers Dommelfit zijn voor de toekomst.

In SPP-gesprekken (Strategische PersoneelsPlanning) is samen met managers gekeken in hoeverre deze competenties binnen de verschillende processen aanwezig zijn en waar nog ontwikkeling nodig is. Waar ontwikkeling nodig was, is deze deels gerealiseerd door het aantrekken van nieuwe medewerkers die beschikken over de vereiste competenties. Om deze medewerkers -in weerwil van de zeer krappe arbeidsmarkt- aan te kunnen trekken, is ingezet op arbeidsmarktcommunicatie en branding om de naamsbekendheid van Waterschap De Dommel te vergroten. Tevens is gekozen voor een andere wervingsstrategie.

Verder was er aandacht voor de ontwikkeling van de gevraagde competenties door zittende medewerkers en het stimuleren van een leercultuur. In 2022 zal de ontwikkeling van deze competenties worden uitgewerkt in leertrajecten.

Doel van de ontwikkeling van medewerkers is niet alleen het vergroten van de fitheid van onze organisatie maar ook van de interne mobiliteit. Deze mobiliteit moet bijdragen aan een meer wendbaar waterschap. Wendbaarheid die nodig is om te kunnen meebewegen met ontwikkelingen en met de omgeving. Een andere pijler onder wendbaarheid is de opzet van een flexibele pool van medewerkers die in wisselende multidisciplinaire teams kunnen worden ingezet voor het behalen van opgaves.

Tenslotte was er aandacht voor de fitheid van onze medewerker door acties die waren gericht op het behouden en vergroten van de vitaliteit en veilig werken. Deze acties werden mede ingegeven door de coronaproblematiek, waardoor er ook aandacht voor het werken op afstand en de impact daarvan was.

Ziekteverzuim

Het verzuim was over heel 2021 4,6%, met een meldingsfrequentie van 0,8. Er is vanzelfsprekend verzuim, dat direct coronagerelateerd is. Het verzuim zit echter vooral in het langdurige verzuim, waarbij naast fysieke ziekte ook veel sprake is van verzuim door mentale klachten. De meldingsfrequentie is gelijk gebleven (was ook in 2020 0,8). Dat is naar alle waarschijnlijkheid een blijvend effect van het thuiswerken. Die trend zien we landelijk. Vanwege de stijging van het langdurig verzuim hebben we vanaf 2020 extra ondersteuning ingeschakeld van externe bureaus en is besloten om van bedrijfsarts te veranderen. Intussen zijn er drie medewerkers die in 2022 het einde naderen van hun tweejarig verzuim door (long) COVID. Herstel en begeleiding van langdurig zieken met een passend reïntegratietraject is door het thuiswerken lastiger.

Arbo en Veiligheid

De organisatie heeft de afgelopen jaren goede stappen gezet in relatie tot Arbo en Veiligheid. Trainingen op dit gebied konden zoveel mogelijk digitaal doorgang vinden. Daar waar dit niet lukte en de veiligheid in het geding kwam zijn deze live verzorgd. Verder zijn er weer flinke slagen gemaakt op basis van het Arbo-jaarplan. Zoals het vaststellen van het rookbeleid, aanstellen van preventiemedewerkers, standaardset Veiligheid en Gezondheid (V&G) voor projecten opgeleverd, 6 risico-inventarisaties opgesteld, organisatiebreed Arbobeleid ge-up-dated, en de implementatie van LOTOTO (Lock Out, Tag Out, Try Out beleid) en werkvergunningen.

In totaal zijn er in 2021 41 (bijna) ongevallen, incidenten en gevaarlijke situaties gemeld. Dit is bijna een verdubbeling van de meldingen in 2020 (22 meldingen). De meldingen zijn zeer divers. Wat opvalt is:

- Er zijn in 2021 veel meer meldingen gedaan. Dat komt niet omdat het onveiliger is, maar door een grotere meldbereidheid. Er is een groter veiligheidsbewustzijn.
- 20% van de meldingen had te maken met het niet nakomen van afspraken door aannemer / leverancier. Onze rol als opdrachtgever mag steviger.

Diverse incidenten zijn uitgebreid onderzocht. Ook is er enkele keren een gesprek aangegaan met derden over afspraken, werkwijzen en onveilig gedrag. We zien dat deze aandacht en de serieuze aanpak resulteert in laagdrempelig meldgedrag en verhoogd veiligheidsbewustzijn.

Aantal meldingen:	41
Onveilige situatie/handeling	25
Bijna-ongevallen	6
Ongeval	2
Ongeval zonder verzuim	2
Ongeval verzuim/werkverlet	2
Overige VGM (Veiligheid, Gezondheid en Milieu)-incidenten	4

WijWerken3.0

De ontwikkeling van de organisatie en de corona-effecten vragen een aanpassing van de manier van werken en de huisvesting. WijWerken3.0 richt zich op het bepalen van de nieuwe manier van (hybride) werken, de daarbij behorende huisvesting en de implementatie hiervan. WijWerken3.0 houdt rekening met een grote mate van flexibiliteit. Enerzijds als antwoord op de actuele behoefte vanuit o.a. gebiedsgericht werken, anderzijds om op middellange termijn mee te kunnen bewegen met nieuwe ontwikkelingen.

Masterplan Beheer en onderhoud waterketen

De managers Beheer en onderhoud waterketen hebben samen met de medewerkers van beide processen het Masterplan afgerond. In het Masterplan zijn de externe en interne ontwikkelingen vertaald naar de volgende twee benodigde organisatorische ontwikkelingen:

- de kracht van een centrale organisatie voor integraliteit, kwaliteit en veiligheid;
- de kracht van een decentrale organisatie in eigenaarschap en samenwerking.

Informatiemanagement

Digitale transformatie:

We hebben in 2021 de verbinding van onze digitale transformatie met ons WBP5 gerealiseerd en daarmee verankering op strategisch niveau gerealiseerd. We zetten daarmee in op het slimmer realiseren van onze waterdoelen met behulp van moderne techniek.

Stappen die we in 2021 gezet hebben omvatten allerlei inspirerende sessies en tevens de oplevering van diverse producten:

- Innovatiechallenge Digitale transformatie 'Hoe kunnen we in Brabant slimmer samenwerken met data, informatie en technologie?' georganiseerd (met waterschappen Aa en Maas en Brabantse Delta);
- workshop mixed reality georganiseerd (naar aanleiding van het winnende idee van de innovatiechallenge);
- leerlijn digitale transformatie voor het management georganiseerd;
- toename in toepassing en kennisontwikkeling van data science bij Waterschap De Dommel (o.a. meerdere datascience-oplossingen (dashboards) gerealiseerd, inzicht in het beheer van data scienceoplossingen, inzicht in de mogelijkheden van data science, start van 2 DEEP medewerkers);
- verankering van het vakgebied data science bij proces Datamanagement.

Ook is in de organisatie veel ontwikkeld, waaronder de automatische validatie van tijdreeksen voor de grondwaterstanden binnen de hydrologie en monitoring processen en diverse stappen richting een digital twin binnen de waterketen. Ook een dashboard voor onze HR-informatie is ontwikkeld en in gebruik genomen.

Informatiebeveiliging

In het informatiebeveiligingsplan staan de noodzakelijke acties om te kunnen (blijven) voldoen aan de BIO (Baseline informatiebeveiliging Overheid). In 2021 is de dataclassificatie opgenomen in Blue Dolphin, zodat deze gerelateerd is aan het overzicht van applicaties. Daarnaast is er een actueel bedreigingsprofiel opgesteld. Tot slot is er gewerkt aan een nieuwe (Brabantbrede) versie van de 10 gouden regels en geheimhoudingsverklaring. Deze worden op korte termijn opgenomen in het personeelshandboek. In het najaar lag de nadruk op de audit informatiebeveiliging en privacy. Ter voorbereiding hierop is het ISMS (Information Security Management System) door de OSO's (operational security officers) geactualiseerd.

Verder:

- wegwijzer digitaal werken en de nieuwe geheimhoudingsverklaring vastgesteld door het DT;
- phishingactie in het kader van awareness informatiebeveiliging;
- er zijn in 2021 10 datalekken gemeld en afgehandeld. Dit geeft aan dat er goed geacteerd wordt en dat we in control zijn op dit proces.

Het Waterschapshuis (HWH)

Corona heeft het aantal ICT-projecten bij HWH versneld. Waterschap De Dommel heeft hier op voorhand al rekening mee gehouden. Er lopen samenwerkingen rond de werving van personeel, (DEEP) projecten voor informatieveiligheid, contracten voor inkoop software en veel nieuwe initiatieven rond digitale transformatie en datascience. Daarbij is de standaardisatie en uitwisseling van data uiteraard van belang.

Procesautomatisering

Met de procesautomatisering van de rioolgemalen en zuiveringen zijn we enkele jaren geleden begonnen met de doorontwikkeling. De ambitie was om van het toenmalige niveau 2,5 door te ontwikkelen naar niveau 4. Door standaardisatie en introductie van professionelere werkwijzen zijn we ondertussen op een aantal punten op het gewenste niveau 4. We zijn steeds meer integraal aan het werk. We betrekken aanpalende processen bij de nieuwe werkwijzen en zetten hiermee de puntjes op de i.

Met betrekking tot de beveiliging zorgen we jaarlijks voor tests door hackers, zodat we onze beveiligingen testen. Brabantbreed trekken we gezamenlijk op en landelijk zorgen we ervoor dat de noodzakelijke maatregelen ten aanzien van de beveiliging genomen worden. Hiermee voldoet de beveiliging aan de gestelde normen.

Bij Waterketen is procesautomatisering samen met Onderhoud waterketen verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van de installaties. We onderzoeken jaarlijks waar uitval heeft plaatsgevonden en wat daar de oorzaak van was. In 2021 zijn er 2 keer primaire processen uitgevallen op de zuiveringen wegens uitval van de procesautomatisering. De oorzaak van deze uitval is telkens stroomuitval geweest. Om dit risico te verlagen zullen bij de objecten aansluitingen gemaakt worden voor noodstroomvoorzieningen, zodat de duur van de uitval geminimaliseerd zal worden.

Juridische zaken

Het Waterbeheerprogramma is een echte koersverandering voor het waterschap. Hierbij hoort – onder meer – dat we lastige en complexe vraagstukken niet uit de weg gaan. We verleiden, stimuleren én dwingen af waar nodig. Een correcte juridische inbedding van al deze aspecten is onmisbaar. Rechtmatigheid en doelmatigheid komen samen in alles wat we als waterschap doen. Gelet op de complexiteit van de vraagstukken ligt er een belangrijke taak voor de juristen: we handelen altijd rechtmatig en beseffen tegelijkertijd dat de vraagstukken waar we voor staan een grote impact kunnen hebben op iedereen binnen ons beheersgebied, zodat zorgvuldigheid geboden is. Proces Juridische zaken ondersteunt de organisatie om hier op de juiste manier, met de juiste balans mee om te gaan.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

MVO-visie

In 2021 is, op basis van de uitkomsten van bespreking in de gecombineerde commissie over MVO, de MVO-visie verder uitgewerkt. Deze visie is eind 2021 ter besluitvorming voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur heeft deze visie begin 2022 vastgesteld.

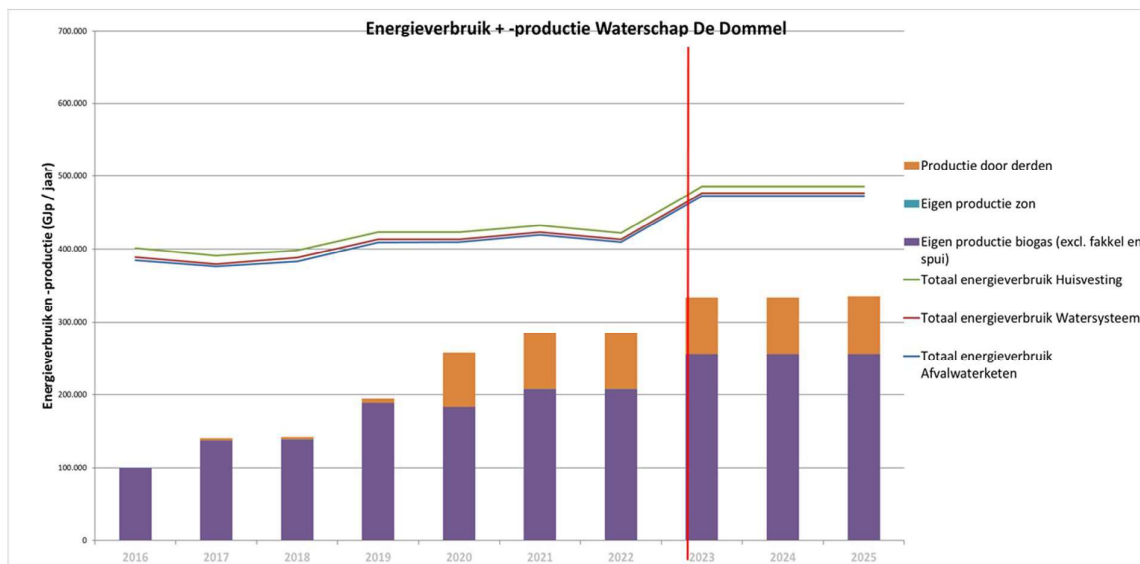
Energie- en klimaatstrategie

Gelijktijdig met het uitwerken van de MVO-visie is een energie- en klimaatstrategie opgesteld. In deze strategie is uitgewerkt op welke manier en in welk tempo we onze bedrijfsvoering energie- en klimaatneutraal willen hebben.

Een adviesbureau heeft een verkenning uitgevoerd naar het aanwezige potentieel aan opwek van zon- en windenergie op zowel onze RWZI's als op onze percelen in het buitengebied. Aan de hand van deze informatie is een strategie opgesteld. Op basis van een in de bestuursvergadering van november 2021 aangenomen amendement is de inzet van onze assets voor zonenergie aangescherpt door prioritering te geven aan de ontwikkeling van zon op daken en RWZI's. Zon op percelen in het buitengebied wordt alleen verkend indien en voor zover deze percelen de komende 15 jaar niet nodig zijn voor onze projecten of voor toekomstige grondruil.

Op de RWZI Haaren is een zonneweide in bedrijf genomen door de lokale energiecoöperaties onder de naam *Zonnemaatje*. Met Duurzame Energie Coöperatie (DEC) Dommelstroom zijn we tot vergevorderde gesprekken gekomen voor de realisatie van een zonneweide op de RWZI Boxtel.

Duurzaam energiebeheer

In bovenstaand figuur is het energieverbruik van Waterschap De Dommel weergegeven (drie lijnen) in relatie tot de productie van duurzame energie op onze assets door zowel het waterschap als door lokale energiecoöperaties. De ambitie is om in 2025 energieneutraal te zijn, waarbij het energieverbruik minimaal gelijk is aan de productie van duurzame energie.

CO₂-prestatie

Het besluit is genomen om onze organisatie te certificeren voor de CO₂-Prestatieladder. Enkele waterschappen hebben het certificaat voor de CO₂-Prestatieladder al behaald. De CO₂-Prestatieladder is een CO₂-managementsysteem dat zorgt voor inzicht in de CO₂-emissies en uitdaagt om continu te verbeteren in het reduceren van deze emissies. Het stelt ook eisen aan de in- en externe communicatie hierover en vraagt om samenwerking in de keten. In 2021 zijn voorbereidingen getroffen om dit certificaat te gaan behalen. In 2022 zal een externe audit worden uitgevoerd met als doel om in 2022 gecertificeerd te worden.

In 2022 zijn we gestart met de inkoop van duurzame elektriciteit (Garanties van Oorsprong) van Nederlandse bodem. Hiermee wordt de CO₂-emissie van het waterschap sterk gereduceerd en heeft dat geresulteerd in het behalen van de ambitie om de CO₂-voetafdruk te halveren. Met de afsluiting van het inkoopcontract met Greenchoice is de inkoop van duurzame elektriciteit uit Nederland voor de komende 10 jaar gewaarborgd.

De CO₂-emissie van onze vliegreizen wordt gecompenseerd via aanplant van 400 bomen in ons beheergebied. Hiertoe hebben wij in 2021 bomen ter beschikking gesteld aan Brabants Landschap, Agroforestry en diverse voedselbossen.

Regionale energiestrategieën (RES)

In 2021 zijn de Regionale energiestrategieën (RES 1.0) van de Metropoolregio Eindhoven, regio Hart van Brabant en regio Noordoost Brabant bestuurlijk vastgesteld. Deze strategieën komen voort uit het Nationaal Klimaatakkoord en geven de contouren weer voor de regionale energietransitie. In het bijzonder gaan de strategieën in op de omvang aan opwekking van duurzame elektriciteit, de ruimtelijke inpasbaarheid van grootschalige opwek, participatie in de energietransitie, besparing en warmte. Regio Hart van Brabant heeft eveneens de opgave voor klimaatadaptatie integraal meegenomen. De strategieën zijn tot stand gekomen met ambtelijke en bestuurlijke inbreng vanuit de waterschappen. In de strategieën is specifiek aandacht gegeven aan de ruimtelijk inpasbaarheid van grootschalige opwek met aandacht voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. In 2022 wordt invulling gegeven aan de RES 2.0 (vaststelling voorjaar 2023).

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)

Vanuit Inkoop blijft de aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) onverminderd groot. Per aanbesteding wordt in afstemming met de budgethouder bepaald op welke wijze er invulling gegeven kan worden aan duurzaamheid: als minimale eis, als gunningscriterium of als onderdeel van de opdracht om duurzaamheid in de planvorming op te nemen. Inmiddels wordt voor de werken waar beperking van de CO₂-uitstoot een aandachtspunt is een vereenvoudigde DuboCalc-berekening gebruikt als gunningscriterium: hoe meer de inschrijver met zijn uitvoeringsmethode de CO₂-uitstoot beperkt, hoe hoger de score voor dit gunningscriterium. Het voordeel hiervan is dat deze informatie meetbaar is en de beoordeling objectief is. Op basis hiervan wordt vervolgens in de uitvoering gemonitord dat de vooraf beloofde resultaten ook worden behaald.

In 2021 is vanuit de Unie van Waterschappen de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen 'Opdrachtgeven met ambitie, inkopen met impact' (SDOW) vastgesteld. Deze strategie is de gezamenlijke basis voor het duurzaam handelen van de waterschappen in de komende jaren (2021-2030). Het doel van de strategie is het creëren van een gezamenlijke aanpak in het vertalen van de afspraken, doelen en ambities uit bestaande akkoorden en deals op het gebied van 'duurzaam opdrachtgeverschap' naar het werk van de waterschappen. De komende periode stelt ieder waterschap een plan van aanpak op, om concreet invulling te geven aan de strategie.

Inmiddels heeft het algemeen bestuur de MVO-visie vastgesteld. De verschillende sporen in de MVO-visie zijn Biodiversiteit, Klimaat & Energie, Circulaire economie en Sociale relevantie. De implementatie van de SDOW is een van de middelen om de MVO-visie te implementeren.

Duurzaam vervoersbeleid

In 2020 zijn elektrische deelauto's in gebruik genomen. Vanwege de coronamaatregelen werd hier nog maar weinig gebruik van gemaakt. In plaats daarvan heeft het hybride werken

een grote vlucht genomen. Momenteel wordt verder uitgewerkt welke wijzigingen in het mobiliteitsbeleid daardoor nodig zijn.
In 2022 worden laadvoorzieningen geplaatst op de RWZI's en wordt zo mogelijk gekozen voor een elektrische oplossing bij (noodzakelijke) vervanging van bedrijfswagens.

Participatiewet

We liggen op koers voor wat betreft de doelstelling van de Participatiewet, maar blijven achter ten opzichte van onze eigen doelstelling. Ondanks corona is het toch gelukt om het aantal uren uit te breiden. Betrokken medewerkers worden zoveel mogelijk live begeleid. In 2022 wordt getracht om aan de gestelde doelstelling te voldoen, ondanks de krappe arbeidsmarkt .

	Realisatie	Doelstelling Dommel	Doelstelling Overheid
2019	356 uur	382 uur	191 uur
2020	278 uur	382 uur	228 uur
2021	310 uur	382 uur	265 uur

Belastingheffing en -invordering (dienstverlening)

In 2022 gaat het proces opnieuw bezien waar verdere efficiencylagen kunnen worden gemaakt. Onder meer gaat het om het verder aansluiten van onze systemen op de beschikbare landelijke basisregistraties, zoals landelijke voorziening WOZ (Waardering Onroerende Zaken).

In het kader van dienstverlening gaan we het gebruik van Mijn Dommel en digitale betaalmogelijkheden verder stimuleren. We bieden onze (kwetsbare) klanten een laagdrempelige toegang tot het online belastingportaal voor bijvoorbeeld het doen van een kwijtscheldingsaanvraag. Tevens hebben we aandacht voor helder en begrijpelijk taalgebruik in onze belastingcommunicatie en het slim inrichten van de afhandeling van belastingtelefoontjes.

In 2021 is het aanwijsbesluit, dat bepaalt wie er als belastingplichtige wordt aangewezen, geactualiseerd en gemoderniseerd.

Internationale Samenwerking

In het kader van de Blue Deal is Waterschap De Dommel penvoerder van het programma InspirAgua in Colombia. Vanaf 2018 wordt dit programma in Colombia gecoördineerd door een Nederlandse programmamanager, afkomstig van ons waterschap. Naast Waterschap De Dommel zijn nog 6 andere waterschappen betrokken bij de verschillende deelprojecten in Colombia. De pandemie had ook grote gevolgen voor de internationale samenwerking. Werkbezoeken konden geen doorgang vinden. Er waren andere methoden nodig om elkaar te zien en vast te houden. Informatie en inspiratie werd met elkaar gedeeld en uitgewisseld via verschillende webinars en e-learning. Najaar 2021 zijn de werkbezoeken weer opgestart. Naast werkzaamheden in Colombia ligt de focus bij internationale samenwerking binnen het waterschap op de Blue Deal-projecten in Mozambique en Vietnam. Daarnaast zijn specialisten actief in Mali en Ghana. Binnen Winnend Samenwerken neemt Waterschap De Dommel alle Blue Deal-boeking voor zijn rekening.

3. Middelen (investerings en exploitatie)

Exploitatie Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Lasten			
Rentelasten	272	311	282
Afschrijvingen	1.985	2.347	2.076
Personeelslasten	39.641	41.082	41.082
Goederen en diensten	16.392	18.386	18.571
Toevoeging aan voorziening	178	80	80
Onvoorzien	0	609	424
Subtotaal Lasten	58.468	62.814	62.514
Baten			
Baten ivm salarissen/soc. Ist	1.091	740	740
Opbrengsten van derden	3.389	3.425	3.425
Bijdragen	528	159	159
Geactiveerde lasten	4.336	4.095	4.095
Rentebaten	350	758	758
Onttrekking aan voorziening	110	0	0
Dividend	688	850	850
Waterschapsbelasting	115.177	116.922	116.922
Oninbare waterschapsbelasting	-897	-1.011	-1.011
Subtotaal Baten	124.773	125.937	125.937
Totaal	-66.305	-63.123	-63.423

Toelichting

Kapitaallasten

De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn totaal vrijwel gelijk aan de begroting na wijziging.

Personeelslasten (N = nadelig verschil, V= voordelig verschil)

De personeelslasten zijn ca. € 1,4 mln. lager dan de begroting na wijziging. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Niet in kunnen vullen van vacature ruimte gedurende het jaar € 0,5 mln. V
- In begroting gerekend met te hoog percentage pensioenpremie € 0,2 mln. V
- Minder woon-werkverkeer (i.v.m. corona) € 0,5 mln. V
- Thuiswerkbudget/vergoeding i.v.m. corona (in plaats van woon-werkverkeer) € 0,2 mln. N
- Overigen € 0,4 mln. V

Goederen en diensten (N = nadelig verschil, V= voordelig verschil)

De goederen en diensten zijn totaal ca. € 2,1 mln. lager dan de begroting na wijziging. De belangrijkste oorzaak is dat de aanschaf van laptops in 2021 door leveringsproblemen niet heeft kunnen plaatsvinden (ca. € 1 mln.). Deze kosten worden via een budgetoverheveling doorgeschoven naar 2022. Verder zijn er lagere kosten voor wagenparkbeheer, lagere kosten door latere implementatie Djuma (kosten langer op project verantwoord) en lagere (subsidie)kosten voor anti-afhaakproblematiek door meer geloosde vervuilingseenheden.

Toevoeging aan voorziening

De hogere toevoeging aan de voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen wordt veroorzaakt door een niet voorziene dotatie aan de wachtgeldvoorziening voor een oud DB-lid van € 156.000. De dotatie aan de voorziening voor pensioenen was lager dan begroot.

Onvoorzien

De post onvoorzien uit de begroting 2021 (€ 609.000) is ingezet voor dekking van hogere bouwkosten renovatie dak Dommelcafé (€ 185.000). Het restantbedrag van € 424.000 uit de begroting na wijziging is niet meer benut.

Opbrengsten van derden

Betreft vooral (belasting-)opbrengsten van Waterschap Brabantse Delta voor het zuiveren van grensoverschrijdend afvalwater.

Geactiveerde lasten

De hogere opbrengst wordt met name veroorzaakt door het feit dat te activeren uren voor waterconserverende maatregelen niet begroot waren.

Renteresultaat

Het renteresultaat is veel lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat er minder en later in het jaar is geïnvesteerd, waardoor de rentetoe rekening aan onderhanden projecten lager is.

Onttrekking aan voorziening

Dit betreft een vrijval van de voorziening dubieuze debiteuren (belastingen) die niet begroot was.

Dividend

In de begroting was rekening gehouden met een hogere dividenduitkering vanuit de Nederlandse Waterschapsbank.

Waterschapsbelasting

De afwijking tussen begroting en rekening is ongeveer € 1,7 mln. lagere belastingopbrengsten. Dit is het saldo van ca. € 2,7 mln. lagere opbrengsten zuiveringsheffing en ca. € 1,0 mln. hogere opbrengsten watersysteemheffing.

Zuiveringsheffing:

Ten aanzien van de belastingopbrengsten is er vooral een (corona)effect bij de opbrengsten zuiveringsheffing voor bedrijven en bij de opbrengsten zuiveringsheffing particulieren/kleine bedrijven. Deze laatste worden geïnd via de nota van Brabant Water. Met name ten aanzien van de zuiveringsheffing bedrijven is het aantal vervuilingseenheden minder dan begroot. De begroting 2021 is bepaald op basis van de op dat moment bekende definitieve aanslagen. Die inschatting bleek, met de kennis van nu, te optimistisch en heeft bij Burap 2021-2 al tot bijstelling geleid. Een combinatie van additioneel corona-effect, afwikkeling definitieve versus voorlopige aanslagen vanuit eerdere jaren, productieverlaging en optimaliseren voorzuiveren

heeft bij enkele (meet)bedrijven in de tweede helft van het jaar tot een extra daling van de opbrengsten geleid.

Watersysteemheffing:

De stijging van de belastingopbrengsten kwantiteit is met name een gevolg van de gestegen WOZ-waarde. Vooralsnog verwachten we weinig effect op de WOZ-waarde in 2022, al zal dit anders worden als corona en de economische gevolgen langere tijd aanhouden.

Kwijtschelding / oninbare waterschapsbelasting

Invorderingsbeleid – corona-effecten – afhandeling kinderopvangtoeslagenaffaire:

We voeren een streng, consequent, maar rechtvaardig invorderingsbeleid, dat geresulteerd heeft in hogere invorderingsopbrengsten. Daarnaast zijn er minder belastingaanslagen dan verwacht als oninbaar afgeboekt (ca. € 120.000) en hebben er minder restituties plaatsgevonden. Kwijtscholden belastingbedragen zijn op niveau van begroting 2021. We blijven in 2022 de kwijtscheldingsnorm van 95% hanteren.

We geven uitvoering aan landelijke afspraken omtrent pauzeren en (bij vastgestelde gedupeerden) kwijtschelden van belastingschulden in het kader van de kinderopvangtoeslagenaffaire.

Personeelsbudget (P-budget)

Overzicht p-budget
(bedragen * € 1.000)

	Rekening 2021	Begroting 2021
Salaris	36.168	37.368
Salaris gerelateerd	762	651
Flexibel inzetbaar	1.278	1.048
Verkoop verlofdagen	-335	0
Opbrengsten salaris gerelateerd	-1.611	-899
Opbrengsten geactiveerde uren	-4.336	-4.095
Direct/indirect salaris gerelateerd	31.926	34.073
Opleidingskosten	741	842
Overige algemene personeelskosten	1.011	1.368
Overig P-budget	1.752	2.210
Totaal personeelsbudget	33.678	36.283

Het algemeen bestuur heeft het sturen op formatie losgelaten. Gestuurd wordt voortaan op het budget. Hierdoor kunnen er verschuivingen plaatsvinden binnen het totale personeelsbudget. Dit zie je onder andere terug in een verschuiving in de realisatie van kosten tussen vast en flexibel personeel.

Het P-budget is in drie niveaus te onderscheiden:

1. Direct salarisgerelateerd
2. Indirect salarisgerelateerd
3. Overig P-budget

Direct salarisgerelateerd

Circa 20 vacatures konden niet binnen de gewenste termijn ingevuld worden, wat resulteert in lagere lasten van ongeveer € 0,5 mln., omgerekend 6 fte. Verder is de opbrengst geactiveerde uren hoger dan begroot, omdat uren van projecten voor Leven-de-Dommel niet in de begroting opgenomen waren. Opvallend was het hoge aantal gekochte uren vanuit het Individueel Keuze Budget (IKB). Hier staat wel een dotatie aan de reservering voor niet opgenomen verlofdagen/IKB tegenover. In de begroting was met 3% CAO- salarisstijging gerekend. Deze was uiteindelijk 2,5% in de realisatie.

Vanaf 2022 zullen de personeelskosten kort cyclisch gemonitord worden om bij ontwikkelingen eerder de stand van zaken in beeld te hebben, zodat strakker en sneller gestuurd kan worden.

Indirect salarisgerelateerd

De onderbesteding komt door meevallers op de indirecte salariskosten. De pensioenpremie is 0,7% lager dan begroot. Bovendien was er door de hoeveelheid gekochte IKB-uren veel minder pensioenafdracht.

Overig P-budget

Hier waren er alleen maar meevallers door veranderende wetgeving, namelijk geboorteverlof voor mannen, corona-invloeden op het woon-werkverkeer en meer uitlening van personeel.

Investerings (bedragen * € 1.000)

Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging
Uitgaven	1.996	2.820	2.820
Inkomsten	0	0	0
Totaal netto uitgaven	1.996	2.820	2.820

Toelichting

De investeringen voor het beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering (jaarschijf 2021) zijn totaal ca. € 0,8 mln. lager dan begroot. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- Investerings I-programma (Informatievoorziening) lager doordat delen van het project moderniseren datamanagement doorgeschoven zijn naar 2022 en ook andere nieuwe projecten in het kader van digitale transformatie maar deels uitgevoerd zijn in 2021 ca. -/- € 0,5 mln.
- Diverse projecten zijn doorgeschoven (geluidsinstallatie Dommelzaal, aanpassing duurzame mobiliteit, vervanging gebouwbeheersysteem en zonwering 2^e verdieping) ca. -/- € 0,9 mln.
- Deel van de implementatie van de VDI omgeving is vertraagd vanuit 2020 (begroot in 2020, uitgaven in 2021) ca. + € 0,6 mln.

3 UITGANGSPUNTEN, HOOFDLIJNEN EN VERPLICHTE PARAGRAFEN

3.1 Ontwikkelingen sinds vorig jaar

Het jaar 2021 stond in het teken van het totstandkomen van het Waterbeheerprogramma 5 met volop aandacht voor de watertransitie. Daarnaast was 2021 het jaar waarin corona nog steeds zijn sporen naliet en het thuiswerken steeds meer laat zien dat dit onderdeel gaat uitmaken van het nieuwe normaal.

Het jaar 2021 leerde ons dat we naast te weinig water (droogte was kenmerkend voor de jaren 2019 en 2020) ook te maken kunnen krijgen met te veel water (wateroverlast). Dat betekent dat we in het Waterbeheerprogramma en de onderliggende uitvoerende waterplannen naast de aandacht voor de droogteproblematiek ('elke druppel telt') ook aandacht moeten hebben voor de dreiging van wateroverlast in de vorm van piekbuien. Het belang van samenwerking met de omgeving en het komen tot maatwerk in de vorm van een gebiedsgerichte aanpak om de problematiek aan te pakken, wordt breed onderkend en onderschreven.

Ondanks de beperkingen die vanuit corona zijn opgelegd aan het werken op locatie en het samenwerken met partners in het veld en op kantoor, geeft het waterschap zelfstandig maar toch vooral samen met de omgeving, invulling aan het behalen van doelen en resultaten voor wat betreft de reguliere exploitatie alsmede de uitvoering van projecten binnen het watersysteem, de waterketen en de ondersteunende diensten.

3.2 Uitgangspunten en normen

In de financieringsparagraaf wordt ingegaan op de consequenties van het aantrekken van middelen ter financiering van onder andere de investeringen.

De omslagrente was in 2020 2,50% en is in 2021 verlaagd naar 2,25%. In 2021 hebben we tegen relatief lage tarieven leningen af kunnen sluiten en hebben we onze kapitaalbehoefte gedeeltelijk gefinancierd met goedkope kortlopende kasgeldleningen en met rekening-courantkrediet. Voor een nadere toelichting zie de financieringsparagraaf.

De gemiddelde inflatie over 2021 bedroeg circa 2,7%.

3.3 Incidentele lasten en baten

In 2021 zijn er enkele incidentele lasten en baten geweest. Deze posten zijn qua aard en omvang in de inleiding benoemd of in programma's nader toegelicht. De belangrijkste staan hieronder toegelicht.

Het betreft hier de volgende incidentele baten:

- verkoop perceel Gemeente Best (€ 141.880);
- projectwerkzaamheden voor Tennet (€ 110.000) over de periode 2019-2021. Begin 2022 is er pas een order door Tennet voor aangemaakt en definitieve goedkeuring ontvangen.

Er is ook een incidentele last te benoemen:

- wachtgeld 1 bestuurder (€ 160.000). Er zijn geen verkiezingen, dus deze post was niet voorzien.

3.4 Kostentoerekening

Alle kosten en opbrengsten van Waterschap De Dommel worden toegerekend naar de kostendragers Watersysteembeheer en Zuiveringsbeheer zoals in de beleidsbegroting is vermeld. Hierbij wordt de BBP (Bruto Binnenlands Product)- structuur gevolgd die door de Unie van Waterschappen in samenwerking met de waterschappen is ontwikkeld.

Per 1-1-2019 is door het algemeen bestuur de kostentoedelingsverordening vastgesteld. De uitgangspunten van deze kostentoedelingsverordening zijn meegenomen bij het bepalen van de tarieven en de tariefsontwikkeling.

Per 1-1-2022 is door u een nieuwe kostentoedelingsverordening vastgesteld.

3.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen met een vooraf bepaalde bestemming. Waterschap De Dommel kent de volgende bestemmingsreserves:

Overige bestemmingsreserves	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Bestemmingsreserve GTD		226	254
Bestemmingsreserve Transitiefonds		477	0
Bestemmingsreserve Leven De Dommel		1.400	1.400
Totaal		2.103	1.654

Bestemmingsreserve GTD

Onder deze bestemmingsreserve is verantwoord de financiële verrekening van de desintegratiekostenvergoeding als gevolg van de ontvlechting van de GTD per 31 december 1996 voor een totaalbedrag van € 1.335.000. Deze afkoopsom, ontvangen van de diverse waterschappen, is vastgesteld na extern onderzoek. Tot en met het jaar 2033 wordt rente bijgeschreven. Jaarlijks valt een deel van de afkoopsom vrij ten gunste van de exploitatie. Mutaties in 2021 conform de door u vastgestelde resultaatbestemming 2020 zijn:

- Rentetoevoeging + € 16.000
- Vrijval - € 43.000

Bestemmingsreserve transitiefonds

Uit het resultaat van Watersysteembeheer in 2020 heeft u via de resultaatbestemming 2020 op 28 april 2021 goedkeuring gegeven aan het vormen van een bestemmingsreserve Transitiefonds van € 477.000.

De droogtebestrijding en klimaatadaptatie zullen grote inspanningen van ons vragen. Vanuit de middelen in deze bestemmingsreserve kan dan in 2021 al een begin gemaakt worden met de voorbereiding van maatregelen voor de watertransitie.

Via het voorstel resultaatbestemming 2021 zal aan u gevraagd worden om een deel van deze bestemmingsreserve vrij te laten vallen.

Bestemmingsreserve Leven-de-Dommel

In 2019 zijn veel activiteiten in gang gezet. De exploitatie-uitgaven bleven echter nog achter op de planning. Om de doelen van het Actieplan Leven-de-Dommel toch te kunnen realiseren is besloten om het verschil in exploitatie-uitgaven tussen kader en realisatie (dus exclusief kapitaallasten) te reserveren in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit betekende een voorstel voor resultaatbestemming in 2019 van € 1.400.000 ten gunste van een bestemmingsreserve Leven-de-Dommel. Deze bestemmingreserve wordt, naast de reeds geplande uitgaven in het kader van het Actieplan Leven-de-Dommel, in het restant van

de programmaperiode ingezet voor de dekking van de kosten die direct verband houden met de geplande exploitatie-activiteiten in het actieplan.

Via het voorstel resultaatbestemming 2021 zal aan het algemeen bestuur gevraagd worden om het restant van deze bestemmingsreserve vrij te laten vallen.

Vorzieningen

Waterschap De Dommel heeft de volgende voorzieningen getroffen:

Vorzieningen	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Vorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen		1.637	1.267
Totaal		1.637	1.267

Vorzieningen zijn voornamelijk verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of tijdstip van nakoming niet exact te bepalen zijn, maar die wel redelijkerwijs zijn in te schatten.

Wachtgeldverplichtingen: € 156.000

In 2021 is aan een oud-bestuurslid € 11.000 betaald ten laste van de wachtgeldverplichting. Daarnaast is € 156.000 toegevoegd aan de voorziening, omdat in verband met het vervroegd terugtreden van een voormalig DB-lid deze eind 2021 gebruik is gaan maken van de wachtgeldregeling.

Pensioenen: € 1.256.000

Voor 23 voormalige DB-leden bestaan al langer pensioenverplichtingen. In 2021 is voor twee voormalig DB-leden geld gestort in de pensioenvoorziening. In verband met nieuwe actuariële berekeningen is er € 22.000 toegevoegd aan de voorziening. In 2021 is er € 99.000 uitgekeerd ten laste van deze voorziening.

3.6 Waterschapsbelastingen

De waterschapsbelastingen (tarieven) zijn gelijktijdig met de Beleidsbegroting 2021 vastgesteld. Ontwikkelingen in de belastingeenheden en de daaruit voortvloeiende afwijkingen in de belastingopbrengsten worden in beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering weergegeven.

Watersysteemheffing

Betreft de belasting voor het bestrijden van kosten verbonden aan de zorg voor het watersysteem. Binnen de watersysteemheffing wordt een onderscheid gemaakt in vier belastingcategorieën met elk een eigen aandeel in de op te brengen watersysteemheffing. Dit aandeel wordt aan de hand van de kostentoeedelingspercentages bepaald:

- Ingezetenen
- Ongebouwd (niet zijnde natuur)
- Natuur
- Gebouwd

Zuiveringsheffing

Betreft de belasting voor het bestrijden van kosten voor het zuiveren van afvalwater dat direct of indirect afgevoerd wordt op een zuiveringstechnisch werk dat in beheer is bij het waterschap.

Verontreinigingsheffing

Betreft de belasting voor het bestrijden van kosten voor maatregelen tot het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van het direct lozen vanuit een woon/bedrijfsruimte op het oppervlaktewater.

3.7 Weerstandsvermogen

Deze paragraaf bevat:

- 1) het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- 2) een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de eindstand van het begrotingsjaar van de algemene reserves en de voorzieningen;
- 3) een inventarisatie van de risico's.

1. Beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Een te laag weerstandsvermogen betekent dat bij elke financiële tegenvaller een (begrotings-) wijziging volgt in de vorm van tariefsverhoging of bezuinigingsmaatregel, waardoor programmadoelstellingen onder druk kunnen komen te staan.

De basis voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit is een actueel risicoprofiel van Waterschap De Dommel. Per risico zijn de financieringsvormen bepaald en zijn de schadescenario's vastgesteld.

Met behulp van een op maat gemaakt statistisch model (Monte Carlo-simulaties) zijn de risicoscenario's gemodelleerd, waarmee een uitspraak gedaan kan worden over de financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's voor Waterschap De Dommel. De impact van alle individuele risico's is bepaald, maar ook van alle risicoscenario's gezamenlijk. Met behulp van het model kan een uitspraak worden gedaan over de gemiddelde verwachte schade en ook van de verwachte schadelast in een extreem slecht schadejaar (bijvoorbeeld eens in de 25 jaar of eens in de 100 jaar).

Het weerstandsvermogen vormt een onderdeel van de taakreserves dat specifiek gereserveerd wordt voor dit doel. Het verhoudingsgetal voor verdeling over de taakreserve kwantiteit en kwaliteit wordt bepaald door de verhouding van exploitatielasten van enig begrotingsjaar van die taken.

2. Weerstandscapaciteit

In 2019 heeft actualisatie van de weerstandscapaciteit door verzekeraar AON plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze actualisatie is in de bestuursvergadering van juli 2020 een nieuw voorstel over de benodigde weerstandscapaciteit vastgesteld. De hoogte van de weerstandscapaciteit bedraagt € 5,8 mln. en wordt jaarlijks geïndexeerd, zodat de benodigde weerstandscapaciteit voor 2021 € 6,0 mln. bedraagt. Daarbij kan met een zekerheid van 99% worden gezegd dat de totale schade in een willekeurig jaar lager is dan € 6,0 mln.

De feitelijke weerstandscapaciteit, bestaande uit de taakreserves kwantiteit en kwaliteit alsmede de in de begroting opgenomen post voor onvoorzien, is aanmerkelijk hoger dan het berekende (minimum) bedrag. Voor de verdeling naar kwantiteit en kwaliteit van het berekende (minimum) bedrag verwijzen we u naar pagina 110/111 onder Algemene reserves.

Hierna wordt ingegaan op risico's waar geen specifieke voorziening voor is getroffen. Indien nodig zullen deze uit de weerstandscapaciteit moeten worden gedekt.

3. Een inventarisatie van de risico's.

Risico's en risicoparagraaf

Risicomanagement wordt binnen het dagelijks bestuur en de directie tegen het licht gehouden waarbij gekeken wordt op welke wijze risicomanagement en risicobeheersing anders gestructureerd vorm en inhoud gaan krijgen. De aandacht voor risicomanagement zal in deze beschouwing - naast aandacht voor risico's op het gebied van financiële risico's en risico's in relatie tot de verbonden partijen (o.a. bedrijfsrisico's, governance) - in een breder perspectief worden geplaatst, zoals strategische risico's en risicoprofiel van de organisatie in relatie tot de omgeving. Rekening houdend met het ambitieniveau van het (dagelijks) bestuur wordt een voorstel voorbereid om concrete verbetervoorstellen te doen voor een bredere inbedding van risicomanagement in de organisatie, waaronder het frequenter opstellen van een risico-analyse en het jaarlijks laten vaststellen van het weerstandsvermogen.

Risico's

Gronden

Door de inwerkingtreding van het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) kan de waardedaling van in te richten gronden binnen de ecologische hoofdstructuur (EHS) vergoed worden.

In geval we de gronden na afronding van een project niet door kunnen leveren, is de restwaarde van de gronden 15% van de oorspronkelijke landbouwkundige waarde.

Aanbesteding

In het inkoop- en aanbestedingsbeleid is gekozen om te werken aan een bundeling van kennis door het opzetten van een inkoopteam. Dit team inkoop zal op afroep worden aangevuld met (aanbestedings-)juristen en de budgethouders/ projectleiders ter ondersteuning bij de aanbestedingstrajecten. Door deze kennisbundeling, de gestructureerde inzet van deze kennis, de opgedane ervaringen met het werken met inkoopteams binnen de processen, verminderen de risico's met betrekking tot de aanbestedingen.

Risico's op het gebied van aanbestedingen kunnen bestaan uit het verkeerd toepassen van wet- en regelgeving of uit het maken van ondoelmatige keuzes, waardoor de mededinging onvoldoende zijn werk doet en/of het waterschap niet tegen de beste prijs/kwaliteitsverhouding inkoop. Marktpartijen kunnen dan ook worden benadeeld en zij kunnen eventueel een klacht of juridische procedure opstarten om tegen een beslissing van het waterschap op te komen. In de inkoopteams wordt o.a. gewerkt met bepaalde standaarden in onze aanbestedingen en worden vaststaande juridische kaders ingebed in onze systemen. Een ander belangrijk beheersmiddel om risico's te verkleinen is om tijdig en terugkerend met de markt in gesprek te zijn over onze aanbestedingen, door bijv. signalen vanuit de markt tijdig te verwerken in onze aanbestedingen, de markt te consulteren, een marktdag te houden of achteraf onze aanbestedingen te evalueren. Dat draagt eraan bij dat vraag en

aanbod beter op elkaar afgestemd worden en we tijdig kunnen bijsturen. Andere omstandigheden die risico's kunnen vormen voor het slagen van onze aanbestedingen, zijn bijv. de gevolgen van de coronacrisis, grondstoftekorten, stijgende brandstofprijzen of een tekort aan personeel, waardoor er onvoldoende gegadigden zijn of belangstelling is voor onze opdrachten, we aanbestedingen moeten uitstellen of dat opdrachten duurder uitvallen dan geraamd. De beheersing van deze risico's hierop is lastiger omdat dit risico's zijn die buiten de invloedssfeer van het waterschap liggen.

Omzetbelasting anti-afhaakovereenkomsten

In 2014 is onduidelijkheid ontstaan over het, onder omstandigheden, toestaan van subsidies in het kader van de anti-afhaakregeling. In het verleden is bij de toekenning van deze subsidie aan de ontvangende partij (belastingplichtige) aangegeven dat de subsidiebedragen in het kader van de omzetbelasting vallen onder de omzetbelastingplicht. Het desbetreffende bedrijf is geïnformeerd over de eventuele omzetbelastingplicht en de mogelijke consequenties met betrekking tot het afdragen van omzetbelasting. Mochten wij in de toekomst overgaan tot het verstrekken van dergelijke subsidies, dan zullen deze onder dezelfde voorwaarden met betrekking tot de omzetbelastingplicht worden verstrekt. Inmiddels is gebleken dat voorafgaand aan de eventuele verstrekking van nieuwe anti-afhaaksubsidies het meer dan wenselijk is om vooraf een set 'nadere regels anti-afhaaksubsidie' vast te stellen.

Slibverwerking Noord-Brabant (SNB)

- Terugwinnen van grondstoffen

Terugwinnen van grondstoffen op de zuivering heeft (mogelijk) gevolgen voor de verduurzamingsstrategie van SNB ten aanzien van de slibeindverwerking. Terugwinnen van grondstoffen is een belangrijk onderdeel om te komen tot een verdere verduurzaming van de totale afvalwaterketen. In de keten zullen partijen meer afstemming moeten gaan zoeken om sub-optimalisaties in de keten te vermijden. SNB tracht met haar aandeelhouders te komen tot een visie over verduurzaming en de rol van SNB en de individuele aandeelhoudende waterschappen in dit proces.

Extra aandachtspunt betreft het gebruik van de teruggewonnen grondstoffen. Binnen de wet- en regelgeving wordt aandacht besteed aan de mogelijkheden om deze grondstoffen ook daadwerkelijk te kunnen c.q. te mogen (her)gebruiken. In sommige gevallen wordt het hergebruik van deze grondstoffen bemoeilijkt, omdat het grondstoffen betreft die worden teruggewonnen uit afvalstromen.

- Wijzigingen in wet- en regelgeving

De positie van SNB is mede afhankelijk van bestaande wet- en regelgeving, met name op het gebied van milieu, waarbij de vrijstelling belasting voor zuiveringsslib ter discussie staat. Wijzigingen daarin, alsmede de toepassing ervan, kunnen consequenties hebben voor de bedrijfsvoering.

Een belangrijke wijziging is de wijziging in de Wet op de Vennootschapsbelasting, waardoor SNB per 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig is geworden. SNB heeft afspraken gemaakt met de Belastingdienst over de handelwijze inzake de vennootschapsbelasting. Deze afspraken worden periodiek geëvalueerd. Het verwerken van het slib voor derden valt onder de voorwaarden van de vennootschapsbelasting, doch de afspraken met de Belastingdienst beperken de financiële en administratieve lasten voor SNB.

- Kostenverdeelsleutels SNB

Bij het opstellen van de jaarrekening 2017 SNB is bestuurlijk ingestemd met de verdeling van de kosten van slibverwerking tussen de aandeelhoudende waterschappen onder de voorwaarde dat er voor het jaar 2018 een nieuwe, gewijzigde kostenverdelingsmethodiek wordt overeengekomen.

In het bestuurlijk overleg van de portefeuillehouders Waterketen van de aandeelhoudende waterschappen op 28 februari 2019 is een voorlopige overeenstemming bereikt over een nieuwe methodiek van kostenverdeling en de bijbehorende wijze van compensatie tussen de waterschappen. Deze voorlopige overeenkomst vormt de basis voor de verrekening van de slibverwerkingskosten 2018 in de jaarrekening 2018, de compensatieregeling 2019 en de verdeling voor latere jaren. De voorlopige overeenkomst is bekrachtigd in alle nieuwe algemeen besturen van de individuele waterschappen onder de voorwaarden van instemming van de Belastingdienst met de aangepaste werkwijze.

Conform de werkwijze in de jaarrekeningen 2018 en 2019, zijn de kosten van slibverwerking door SNB verwerkt conform deze nieuwe werkwijze.

Overleg met de Belastingdienst over de nieuwe kostenverdelingsmethodiek verloopt moeizaam omdat niet alleen de wijziging van de kostenverdelingsmethodiek onderwerp van discussie is, maar omdat ook de oude methodiek door de Belastingdienst ter discussie wordt gesteld (niet met terugwerkende kracht).

Lockdown en avondklok coronavirus

De uitbraak van het coronavirus begin 2020 heeft in 2020 en 2021 grote impact op de Nederlandse samenleving. De aanscherping van de coronamaatregelen, de lockdown vanaf eind 2020 en de invoering van de avondklok begin 2021 versterken deze impact.

De gevolgen van deze virusuitbraak zijn ook omvangrijk voor het waterschap.

Denk hierbij onder andere aan:

- a) Belastingopbrengsten
 - mogelijk minder belastingopbrengsten als gevolg van beperking economische activiteiten bedrijven;
 - mogelijke risico's op de inbaarheid van openstaande belastingdebiteuren door een onzekere financiële positie bij bedrijven en particulieren;
- b) Bedrijfsvoering
 - mogelijk beperking in de uitvoering van de primaire wettelijke taken door ziekte van medewerkers;
 - mogelijk hoger ziekteverzuim waarvoor vervanging geregeld moet worden voor cruciale dienstverlening;
 - mogelijk extra kosten door het langdurig werken op afstand (thuiswerken, cyberveiligheid) en de beschikbaarstelling van ICT-faciliteiten;
 - mogelijk vertraging in de uitvoering van projecten ten opzichte van de begroting.

Ad a) Corona en effect op de belastingopbrengsten

Met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is overleg gevoerd over mogelijke coronacompensatie over de jaren 2020 en 2021. Dit heeft geresulteerd tot een toewijzing van de mogelijkheid van compensatie aan de hand van een vergelijking tussen de begrotingen en de realisatie van de belastingopbrengsten over de betreffende boekjaren.

Waterschap De Dommel heeft aangegeven dat alleen de compensatie geclaimd zou moeten worden die ook daadwerkelijk is toe te wijzen aan de corona-maatregelen en niet het volledige verschil tussen begroting en jaarrekening voor de jaren 2020 en 2021.

Deze methodiek is onderwerp van overleg met BZK en zal in 2022 zijn beslag krijgen. In de jaarrekening 2022 wordt de coronacompensatie als baten voorgaande jaren verantwoord.

Ad b) Corona en effect op de bedrijfsvoering

Het waterschap heeft beheersmaatregelen getroffen om onder deze omstandigheden uitvoering te kunnen blijven geven aan de primaire wettelijke taken.

Op basis van de beschikbare informatie en de getroffen maatregelen over het jaar 2021 lijken de risico's beperkt van aard. De eventuele negatieve gevolgen en financiële effecten van de risico's zijn op te vangen binnen het weerstandsvermogen. De coronagerelateerde eventuele negatieve gevolgen in de belastinginkomsten zullen worden gedekt door een coronacompensatie vanuit het Rijk voor de jaren 2020 en 2021.

Het ontbreekt op het moment van opmaken van het jaarverslag en de jaarrekening nog aan voldoende informatie over de consequenties en de mate waarin, naast de financiële effecten, de doelen en resultaten kunnen worden gerealiseerd op de middellange en lange termijn.

3.8 Financiering

3.8.1 Algemeen

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO), Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (UFDO), Besluit lening voorwaarden decentrale overheden en Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van de decentrale overheden. Deze wetgeving en de daarin opgenomen bepalingen over kasgeldlimiet en renterisiconorm zijn het uitgangspunt in het treasurybeleid van Waterschap De Dommel.

3.8.2 Invloed van de economische en financiële crisis en corona op de rente

Na de (grote) economische krimp wereldwijd in 2020 is de economie in 2021 (flink) gegroeid. Corona heeft ook in 2021 zijn invloed gehad.

In 2021 is de inflatie flink gaan stijgen. Vooral door hogere energieprijzen en door problemen aan de aanbodkant van de economie.

De Europese Centrale Bank heeft in december 2021 besloten het Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP) van 1.850 miljard euro eind maart 2022 te stoppen. Hierdoor daalt het aanbod van geld met kans op een stijgende rente. Het standaard Asset Purchase Programme wordt vanaf het tweede kwartaal van 2022 verhoogd. Dan wordt voor 40 miljard euro aan obligaties opgekocht. In het derde kwartaal wordt dat 30 miljard euro.

Kortetermijnrente

De 3-maands-Euribor-rente was op 1-1-2021 -0,55% en is gedurende 2021 vrij stabiel gebleven met een grens tussen -0,53% en -0,60%. Op 31-12-2021 was de 3-maands-Euribor-rente -0,57%.

Langetermijnrente

De langetermijnrente komt terug in de rente die wij op nieuwe leningen moeten betalen. De 10 jaar swap-rente was op 1-1-2021 -0,26%. In eerste instantie is de rente gestegen tot 0,19% in de tweede helft van mei. Daarna is deze weer gaan dalen tot -0,12% in de tweede helft van augustus. Daarna is deze weer gaan stijgen tot 0,29% in de tweede helft van oktober. Vervolgens weer een daling om in de laatste weken van 2021 weer te stijgen naar 0,30% op 31-12-2021.

3.8.3 Financieringsstructuur

Binnen het waterschap is de financieringsstructuur van de kapitaalbehoefte vooralsnog ongewijzigd gelaten, door met kort geld (rekening-courant-krediet en kasgeldleningen) te werken met inachtneming van de kasgeldlimiet van € 31,0 mln. Daarnaast worden langlopende leningen afgesloten als het saldo kort geld relevant toeneemt.

3.8.4 Schatkistbankieren en Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën

Het wetsvoorstel Schatkistbankieren is geïntegreerd in de werkwijze van Waterschap De Dommel. Schatkistbankieren houdt in dat alle gemeenten, provincies en waterschappen hun vermogens bij het Ministerie van Financiën onderbrengen, waarvoor ze een rentevergoeding ontvangen. In 2021 hebben we geen structureel overtollige liquiditeiten gehad en is er daarom geen geld bij het Ministerie van Financiën ondergebracht.

Ook over de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (Wet Hof) zijn afspraken gemaakt tussen de Rijksoverheid en lagere overheden. De Wet Hof houdt in dat gemeenten, provincies en waterschappen in een jaar niet meer mogen uitgeven dan ze binnenkrijgen met inachtneming van bepaalde grenzen en een afbouw van het bestaande tekort. In 2021 bleef Waterschap De Dommel binnen de kaders (zie EMU-saldo i.r.t. maximum tekort) van de Wet Hof.

3.8.5 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet (= het saldo van vlottende middelen en de vlottende schuld) is een percentage (ministeriële norm 23%) van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar. Dit betekent voor Waterschap De Dommel dat de kortgeld-schuld in 2021 maximaal € 31,0 mln. mag bedragen. Deze limiet is gericht op het beperken van het renterisico op de kortlopende financiering.

De regelgeving bepaalt dat de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt, benut het waterschap steeds in overleg met de Treasurycommissie. Dit houdt in dat de kredietfaciliteit bij de Nederlandse Waterschapsbank (rood staan) en kasgeldleningen als financieringsmiddel blijvend wordt ingezet zolang dit rentevoordelen biedt.

Waterschap De Dommel bleef in 2021 binnen de kaders van de kasgeldlimiet.

Berekening (bedragen x € 1.000)

	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-) Q1	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-) Q2	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-) Q3	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-) Q4
Gemiddelde van de 4 kwartalen 2021	-24.797	-28.421	-12.428	-21.085
Kasgeldlimiet	-30.954	-30.954	-30.954	-30.954
Ruimte onder de kasgeldlimiet (kasgeldlimiet > liquiditeitspositie)	-6.157	-2.533	-18.526	-9.869

3.8.6 Renterisiconorm

De renterisiconorm (= het risico dat voort kan vloeien uit renteherziening en/of herfinanciering van lopende leningen), mag niet hoger zijn dan 30% van het begrotingstotaal (één momentopname per begrotingsjaar). Voor Waterschap De Dommel betekent dit dat de norm € 40,4 mln. bedraagt voor het jaar 2021. De achterliggende gedachte is dat door een spreiding in de rentetypische looptijden van de leningen, veranderingen in de rente vertraagd doorwerken in de rentelasten, en dus in het totaal van de exploitatielasten. Hierdoor is het waterschap minder gevoelig voor rentewijzigingen.

Onderstaand is voor 2021 de norm en de realisatie van het renterisico opgenomen.

Variabelen Renterisico(norm)	Jaar 2021:
Renteherzieningen	23.833
Aflossingen	9.101
Renterisico (1+2)	32.934
Renterisiconorm	40.374
Ruimte onder renterisiconorm	7.440

Het bedrag van € 32,9 mln. bevatte voor € 23,8 mln. drie basisrenteleningen die zijn verlengd. Hierbij zijn twee basisrenteleningen verlengd tot het einde van de looptijd. De rente staat dus voor de resterende looptijd vast. De andere basisrentelening is voor een langere periode verlengd. Dit om het renterisico te verlagen tegen vrij lage opslagen. Een basisrentelening is een langlopende lening met een vaste rentecomponent en een opslag die periodiek wordt verlengd, waarbij de hoogte afhankelijk is van de beschikbaarheid van kapitaal.

3.8.7 Rekening courant

De rente die over het rekening courant-krediet moet worden betaald is zeer laag. Deze bedraagt nu 0 procent. Alleen over de eerste € 500.000 roodstand wordt 0,25% rente betaald. Daarnaast hebben we in 2021 kasgeldleningen voor de zeer korte termijn afgesloten (twee - vier weken). Voor kasgeldleningen verstrekt de bank zelfs een geringe vergoeding tot ongeveer 0,5%. Per saldo hebben we op korte financieringen € 98.000 rente ontvangen. De kredietfaciliteit bij de NWB (Nederlandse Waterschapsbank) is in 2021 gehandhaafd op € 40 mln. Door het benutten van deze faciliteit in plaats van langlopende leningen af te sluiten is dus een voordeel gehaald.

3.8.8 Leningen

Het saldo langlopende leningen van Waterschap De Dommel is gestegen van € 266,1 mln. op 1-1-2021 naar € 277,0 mln. op 31-12-2021.

3.8.9 Renteresultaat

Het renteresultaat is het saldo tussen de aan externe partijen (bank) betaalde rente en de intern aan producten/projecten toegerekende rente en zou in de ideale situatie op 0 moeten uitkomen. Dit ideaal wordt in de praktijk echter niet bereikt vanwege:

- verschillen tussen externe rente en (interne) rekenrente;
- financiering met eigen vermogen (reserves);
- tijdsverschillen in geplande en gerealiseerde investeringsuitgaven;
- verschillen in begrote en gerealiseerde exploitatie- en investeringsuitgaven.

Het renteresultaat bedroeg in 2021 € 350.000 positief voor toevoeging van rente aan de algemene reserve. Dit resultaat wordt als volgt verklaard:

Waterschap De Dommel werkt met een rekenrente. Deze is in 2021 verlaagd van 2,50% naar 2,25%. In feite was de rekenrente in 2021 net iets lager dan deze kon zijn. De investeringen zijn achtergebleven op de begroting, waardoor minder rente kon worden toegerekend aan de projecten. Daar tegenover stond dat er minder leningen afgesloten hoefden te worden, waardoor de werkelijke rentekosten minder zijn gestegen dan verwacht.

3.8.10 Liquiditeit

Tijdens het opstellen van de Beleidsbegroting 2021 in september 2020 was de verwachting dat de langlopende leningen per 1-1-2021 € 266 mln. en per 31-12-2021 € 300 mln. zouden bedragen. In werkelijkheid waren de leningen op 1-1-2021 € 266,1 mln. en per 31-12-2021 € 277,0 mln. Het lagere leenbedrag per 31-12-2021 heeft te maken met minder investeringen. Daarnaast is de korte bankschuld toegenomen. In de laatste maand zijn enorm veel inkoopfacturen binnengekomen en betaald, waardoor het saldo is gestegen. Ook is het saldo vooruitontvangen subsidies omgeslagen naar een te vorderen bedrag.

Plannen inzake het risicobeheer

Het risicoprofiel van Waterschap De Dommel kan als laag worden geschetst. Krediet-, koers- en valutarisico's worden niet gelopen. Slechts forse mutaties in de renteniveaus voor langetermijngeld zouden de voorliggende meerjarenraming in negatieve of positieve zin kunnen beïnvloeden.

Plannen inzake de waterschapsfinanciering

Uit de liquiditeitsbegroting blijkt dat de financieringsbehoefte aanwezig zal blijven. Om adequaat in te kunnen spelen op de ontwikkeling op de kapitaalmarkt en de financieringsbehoefte van het waterschap, is een Treasurycommissie actief die de markt nauwgezet volgt en voorstellen in dit verband formuleert.

Plannen inzake het kasbeheer

Het eventueel aantrekken of het uitzetten van kortetermijngelden gebeurt naast de wettelijke kaders conform de voorschriften zoals zijn vastgelegd in het Treasurystatuut.

3.9 Verbonden partijen

In navolging van de implementatie van de Nota Verbonden partijen wordt het algemeen bestuur periodiek geïnformeerd over de ontwikkelingen van de verbonden partijen.

SNB

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Moerdijk

De deelname van Waterschap De Dommel aan de oprichting van de NV SNB was gericht op het realiseren van het op duurzame wijze verwerken van slib, waarbij de continuïteit van de slibverwerking een van de belangrijkste argumenten was. Deze continuïteit is geborgd. De nadruk is de laatste jaren meer en meer komen te liggen op het verlagen van de risico's, het borgen van de bezetting en het beheersen (verlagen) van de kosten van de slibverwerking. Binnen de SNB is continu aandacht voor het verhogen van de efficiency c.q. verlagen van de kostprijs en voor het verder ontwikkelen van de duurzaamheid in het brede proces (ketengedachte) van de slibverwerking. SNB heeft met de vaststelling van het ondernemingsplan in 2020, samen met de aandeelhoudende waterschappen en de verschillende stakeholders, een strategische visie met betrekking tot slibverwerking en de positie van SNB in de slibketen bepaald.

Vanuit de ontwikkelingen in de waterketen, onder andere het ontstaan van een dreigende afname van het slibvolume bij de aandeelhoudende waterschappen, worden verkenningen uitgevoerd om te komen tot een verdere uitbreiding van het aantal aandeelhoudende waterschappen.

In het kader van de governance van SNB bestaat de Raad van Commissarissen met ingang van 3 juni 2021 uitsluitend uit externe leden.

Waterschap De Dommel is voor 26,46% aandeelhouder in N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB).

Het eigen vermogen van SNB bedroeg volgens de definitieve jaarstukken op 1-1-2020 € 52,0 mln. en op 31-12-2020 € 20,0 mln. en het vreemd vermogen bedroeg op 1-1-2020 € 3,7 mln. en op 31-12-2020 € 30,3 mln.

Deze verschuiving is met name het gevolg van de uitkering van de agioreserve aan de aandeelhoudende waterschappen (financiering van de investeringen liep via extra agio-stortingen door de aandeelhouders) en het aantrekken van een lening ter financiering van de uitkering van de agioreserve.

Het financiële resultaat over het jaar 2020 bedroeg na belasting volgens de definitieve jaarstukken € 1,0 mln. negatief.

De jaarstukken over het jaar 2021 van SNB waren bij het moment van opstellen van de jaarrekening van Waterschap De Dommel nog niet gereed.

Aquon

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Tiel

Waterschap De Dommel is een van de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling van Aquon. Doelstelling van deze gemeenschappelijke regeling is het verzekerd zijn van een kwalitatieve goede dienstverlening op het gebied van laboratoria-onderzoeken. Doelstelling

is om naast de prestaties ten aanzien van de geleverde kwaliteit ook ten aanzien van de kostenontwikkeling op een meer dan voldoende niveau te presteren.

De in 2019 ingezette nieuwe structuur qua governance en overleggen (platform voor eigenaren, opdrachtgevers en gebruikers) en de bijbehorende informatiestromen is geëvalueerd en in hoofdlijnen ongewijzigd gebleven.

Belangrijk aandachtspunt in de ontwikkeling van Aquon is de invulling van de centralisatie van de huisvesting.

Waterschap De Dommel is voor 8,41% aandeelhouder in Aquon.

Het eigen vermogen van Aquon bedroeg volgens de definitieve jaarstukken op 1-1-2020 € 0 en op 31-12-2020 € 0 en het vreemd vermogen bedroeg op 1-1-2020 € 13,7 mln. en op 31-12-2020 € 12,5 mln.

Het financiële resultaat over het jaar 2020 bedroeg volgens de definitieve jaarstukken € 0.

De jaarstukken over het jaar 2021 van Aquon waren bij het moment van opstellen van de jaarrekening van Waterschap De Dommel nog niet gereed.

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats: Den Haag

Waterschap De Dommel is een van de waterschappen die aandelen heeft in de NWB. Deze aandelen zijn en blijven vooralsnog in eigen handen. Ten aanzien van het bezit van deze aandelen zijn geen wijzigingen in de visie te verwachten. Ook zijn er geen beleidsvoornemens om de verhouding te wijzigen.

Van de verschillende Europese kapitaaleisen vanuit de Europese Centrale Bank (ECB) voor de NWB heeft met name de eis ten aanzien van de leverage ratio effect op de bedrijfsvoering richting de aandeelhouders. Voor de NWB geldt dat zij aangemerkt is als promotional bank in plaats van systeembank, waardoor bij het bepalen van de leverage ratio de dienstverlening aan de publieke sector buiten beschouwing mag worden gelaten. De NWB voldoet ruimschoots aan de aangepaste eisen van deze leverage ratio van 3. Het geplande (en al toegezegde) uitkeren van het dividend is als gevolg van de coronacrisis onder druk komen te staan als gevolg van de aanscherping van het beleid van de toezichthouder (nationaal en internationaal).

Waterschap De Dommel bezit 533 aandelen A à € 115 en 360 aandelen B à € 460.

Het eigen vermogen van de Waterschapsbank bedroeg volgens de definitieve jaarstukken op 1-1-2020 € 1,8 miljard en op 31-12-2020 € 1,7 miljard. Het vreemd vermogen bedroeg op 1-1-2020 € 105,1 miljard en op 31-12-2020 € 94,5 miljard.

Het financiële netto resultaat over het jaar 2020 bedroeg volgens de definitieve jaarstukken € 81 mln. positief.

De jaarstukken over het jaar 2021 van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) waren bij het moment van opstellen van de jaarrekening van Waterschap De Dommel nog niet gereed.

Het Waterschapshuis (HWH)

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats: Amersfoort

Het Waterschapshuis heeft als doel om door en voor het collectief van alle waterschappen en voor clusters van individuele waterschappen (met vergaande samenwerkingsovereenkomsten) te komen tot de ontwikkeling van ICT-toepassingen en het vergroten van het bewustzijn met betrekking tot gegevensbescherming en informatieveiligheid (AVG, Cybercriminaliteit en Privacy). Deze samenwerking (schaalvergroting) is gericht op het realiseren van efficiencyvoordelen. Hierbij kan gedacht worden aan efficiency- en inkoopvoordelen bij de ontwikkeling en inkoop van ICT-toepassingen.

De ontwikkeling van Het Waterschapshuis is een continue proces, waarbij door het gebruik maken van het inlenen van personeel van de individuele waterschappen getracht wordt de verbinding met de (individuele) waterschappen te vergroten.

Waterschap De Dommel is voor 4,46% aandeelhouder in het Waterschapshuis.

Het eigen vermogen van HWH bedroeg volgens de definitieve jaarstukken op 1-1-2020 € 0 en op 31-12-2020 € 0 en het vreemd vermogen bedroeg op 1-1-2020 € 11,8 mln. en op 31-12-2020 € 12,2 mln.

Het financiële resultaat over het jaar 2020 bedroeg volgens de definitieve jaarstukken € 0.

De jaarstukken over het jaar 2021 van Het Waterschapshuis waren bij het moment van opstellen van de jaarrekening van Waterschap De Dommel nog niet gereed.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Waterschap De Dommel neemt samen met het Rijk, waterschap Aa en Maas en diverse Brabantse gemeenten deel aan het BHIC. De gemeente Boxtel is per 1 januari 2021 toegetreten tot het BHIC. Het BHIC is ontstaan uit een fusie van het Rijksarchief in Noord-Brabant, het Streekarchief Brabant Noordoost en het Streekarchief Langs Aa en Dommel. Het BHIC verzorgt de archieftaak van het waterschap. De voortschrijdende digitalisering en het effect op de (toekomstige) taak en positie van het BHIC en de deelnemers in de GR zijn de bijzonder aandachtspunten.

Waterschap De Dommel neemt, inclusief de kosten van de dienstverleningsovereenkomst, 4,59% van de kosten van BHIC voor zijn rekening.

Het eigen vermogen van BHIC bedroeg volgens de definitieve jaarstukken op 1-1-2020 € 0,9 mln. en op 31-12-2020 € 1,2 en het vreemd vermogen bedroeg op 1-1-2020 € 3,8 mln. en op 31-12-2020 € 4,0 mln.

Het financiële resultaat over het jaar 2020, na toevoegingen en onttrekkingen uit de bestemmingsreserves, bedroeg volgens de definitieve jaarstukken € 32.123 positief.

De jaarstukken over het jaar 2020 van BHIC waren bij het moment van opstellen van de jaarrekening van Waterschap De Dommel nog niet gereed.

3.10 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering en de ontwikkeling van de organisatie vertaalt zich naar een continue doorontwikkeling van de sturing op het behalen van doelen en resultaten. Dit betreft de eigen doelen en resultaten maar ook steeds meer op het behalen van doelen, die door of samen met derden moeten worden gerealiseerd.

Naast sturing op doelen en resultaten blijven de sturing op tijd en capaciteit alsmede op financiën (rechtmatigheid en doelmatigheid) en het verbeteren van de waarde van de ramingen van de inkomsten en uitgaven van de exploitatie en de investeringen (begroting, jaareindeverwachting) een speerpunt. Dit doen we door continu focus te blijven richten op belangrijke speerpunten zoals kostenbewustzijn, werk met werk maken en slim samenwerken. Dit alles gericht op het verlagen van de maatschappelijke kosten van activiteiten en/of het verhogen van de resultaten bij gelijkblijvende kosten.

In de samenwerking wordt naast de samenwerking met andere waterschappen ook meer en meer aandacht besteed aan het samenwerken met gemeenten, met maatschappelijke organisaties en met overige derden. In de samenwerking zien we naast de ontwikkeling in partners waarmee wordt samengewerkt ook een ontwikkeling in vormen van samenwerking op gang komen. Naast samenwerken met derden wordt ook meer gekeken naar mogelijkheden om de uitvoering door derden te faciliteren, bijvoorbeeld door het verstrekken van geldelijke bijdragen (subsidieverordening en subsidieregelingen).

Naast het voldoen aan de wet- en regelgeving (rechtmatigheid) blijft het verbeteren van de doelmatigheid en doeltreffendheid in de werkwijze van het waterschap een continue aandachts- en ontwikkelpunt. Door middel van het uitvoeren van audits, deelname aan diverse benchmarks, het bij elkaar in de (waterschaps-)keuken kijken en andere vormen van kennisdelen wordt getracht de bedrijfsvoering te verbeteren.

Ook worden er op het gebied van het verbeteren van de doelmatig- en doeltreffendheid in de bedrijfsvoering ook bestuurlijke activiteiten uitgevoerd. Deze activiteiten worden gedaan door of onder verantwoordelijkheid van de (onafhankelijke) Rekenkamercommissie. De Rekenkamercommissie rapporteert over de onderzoeksresultaten aan het algemeen bestuur. Belangrijk is om te constateren dat deze onderzoeksresultaten ook daadwerkelijk worden opgepakt. Er wordt gestart met de implementatie van de resultaten en aanbevelingen in de reguliere werkwijzen en processen.

In het kader van het toetsen op de rechtmatigheid van de activiteiten worden de verbijzonderde interne controles uitgevoerd. Bij deze interne controles worden zeker ook de raakvlakken met doelmatig- en doeltreffendheid verkend.

3.11 Investerings

Voor de investeringen geldt dat er voor de sturing van de programma's en beleidsvelden een onderscheid wordt gemaakt tussen bruto uitgaven en bruto inkomsten, waardoor per saldo de netto uitgaven voor Waterschap De Dommel overblijven.

Samenvatting investeringen per programma* € 1.000	uitgaven	inkomsten	t.l.v. de Dommel
Programma Leven-de-Dommel	2.277	732	1.545
Beleidsveld Watersysteem	23.587	12.648	10.939
Beleidsveld Watersysteem grondbank	4.301	2.680	1.621
Beleidsveld Waterketen	17.289	316	16.973
Programma Dienstverlening-Waterpartner	293	0	293
Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering	1.996	0	1.996
Totale investeringen * € 1.000	49.743	16.376	33.367

3.12 EMU-saldo

Deelnemers aan de Economische en Monetaire Unie (EMU) hebben in het Verdrag van Maastricht afgesproken dat het overheidstekort van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). In dit kader is afgesproken dat het EMU-saldo wordt opgenomen in de financiële cijfers. Voor Waterschap De Dommel betekent dit een indicatief toegestaan tekort van € 16,3 mln. in 2021.

Met een tekort in 2021 van € 12,6 mln. overschrijding blijven we binnen de norm.

In de begroting wordt een negatief EMU-saldo van € 29,2 mln. genoemd.

Belangrijke componenten van het verschil tussen EMU-begroting en -rekening zijn:

Plus: hoger EMU-exploitatiesaldo € 5,0 mln.

Plus: lagere (netto) investeringen € 12,3 mln. (begroot € 45,6 mln. realisatie € 33,3 mln.).

Min: lagere afschrijvingen € 1,1 mln. Omdat projecten later in gebruik worden genomen, zijn de afschrijvingskosten in 2021 achtergebleven.

Plus: hogere toevoeging en externe vermeerderingen in voorziening € 0,5 mln.

EMU-Saldo * € 1.000	2020	2021	2021	2021
	Realisatie	Begroot	Realisatie	Verschil
1. EMU-exploitatiesaldo	-2.954	-5.776	-795	4.742
2. Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)				
-/- bruto-investeringsuitgaven	-36.773	-60.033	-49.743	10.544
+ investeringssubsidies	11.585	14.402	16.376	1.561
+ verkoop materiële en immateriële vaste activa	99		0	0
+ afschrijvingen	19.079	22.309	21.241	-1.068
3. Invloed voorzieningen (zie staat reserves en voorzieningen)				
+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	69	80	178	98
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-33			0
-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-142	-160	-110	50
+ evt. externe vermeerderingen van voorzieningen	114		302	302
4. Invloed reserves (zie staat van reserves en voorzieningen)				
-/- evt. betalingen rechtstreeks uit reserves	0	0	0	0
+ evt. externe vermeerderingen van reserves				
5. Deelnemingen en aandelen				
-/- boekwinst				
+ boekverlies	0	0	0	0
EMU-Saldo Waterschap De Dommel	-8.956	-29.177	-12.551	16.229
EMU-saldo Het Waterschapshuis (4,46% belang)	-42			0
EMU-saldo Aquon (8,41% belang)	-50			0
EMU-saldo BHIC (4,59% belang)				0
EMU-Saldo verbonden partijen	-92	0	0	0
EMU-Saldo inclusief verbonden partijen	-9.048	-29.177	-12.551	16.229

Verschil (+ is positief en - is negatief)

Het bedrag EMU-Saldo van de verbonden partijen is nog niet bekend. Informatie hierover volgt nadat het algemeen bestuur van de betrokken onderneming de jaarstukken heeft behandeld. De hoogte is zodanig dat het niet of nauwelijks invloed heeft op het EMU-saldo van Waterschap De Dommel.

Referentie waarde EMU-saldo volgens wet Hof: -16.300

JAARREKENING 2021

1 EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTENDRAGERS

1.1 Exploitatierkening naar kostendrager Watersysteembeheer

Watersysteembeheer (bedragen x € 1.000)		Rekening	Begroting	Begroting na wijz	Rekening
		2021	2021	2021	2020
11000 Eigen plannen	11000	988	1.130	1.130	924
12000 Plannen van derden	12000	668	650	650	378
21000 Beheersinstrumenten watersystemen	21000	172	159	159	152
22000 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	22000	9.593	10.312	10.287	10.856
23000 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	23000	307	353	339	431
24000 Beheer hoeveelheid water	24000	2.058	2.211	2.091	2.394
25000 Calamiteitenbestrijding watersystemen	25000	124	85	85	84
26000 Monitoring watersystemen	26000	644	679	679	755
27000 Inrichten en onderhoud waterkeringen	27000	10.553	10.065	10.065	10.686
42000 Vergunningen en keurontheffingen	42000	3	33	33	4
43000 Handhaving keur	43000	0	-3	-3	-
52000 Handhaving WVO	52000	101	118	118	93
53000 Rioleringsplannen en subsidies lozingen	53000	564	571	571	583
54000 Aanpak diffuse emissies derden	54000	54	54	54	55
61000 Belastingheffing	61000	2.740	3.013	3.013	2.615
62000 Invordering	62000	202	167	167	199
02000 Kwaliteit	02000	-18	0	0	3
71000 Bestuur	71000	342	351	351	354
72000 Externe communicatie	72000	134	222	222	106
80000 Ondersteunende beheerproducten	80000	4.708	5.421	5.382	4.082
P-lasten en overig indirect	99999	16.024	17.223	17.136	16.574
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN		49.963	52.813	52.529	51.331
Onvoorzien		-	262	262	-
Gederfde baten a.g.v. kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen		288	326	326	310
Dividenden en overige algemene baten		-405	-627	-632	-577
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN		-117	-39	-44	-266

Watersysteembeheer (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Begroting na wijz	Rekening
	2021	2021	2021	2020
Opbrengst ongebouwd	4.699	4.733	4.733	4.418
Opbrengst ongebouwd, natuur	130	131	131	127
Opbrengst gebouwd	29.561	28.342	28.342	28.925
Ingezetenenomslag	17.788	18.133	18.133	17.518
Vervolgingskosten watersysteembeheer	436	300	300	370
Opbrengst verontreinigingsheffing	297	307	307	259
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING	52.911	51.947	51.947	51.616
RESULTAAT WATERSYSTEEMBEHEER VOOR BESTEMMING ("-" is nadeel)	3.065	-827	-538	551
Resultaatbestemming 2020 (conform besluit AB 28-04-2021)	0		0	
NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT WATERSYSTEEMBEHEER ("-"=nadeel)	3.065	-827	-538	551

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie 2021 en begroting 2021 na wijziging in de exploitatie naar kostendrager Watersysteembeheer worden hieronder verklaard.

V= Voordeel, N= Nadeel.

Beleidsproduct	Omschrijving	Bedrag
22000	Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen (minder lasten)	V € 694.000

In totaal zijn de kosten € 694.000 lager dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Watersysteembeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- hogere opbrengsten derden met name veroorzaakt door gerealiseerde opbrengst op (incidentele) verkoop van gronden, meer pachtopbrengsten en resultaat uit grondbank;
- lagere kosten overig onderhoud door derden;
- lagere kosten voor oplossen knelpunten, door uitstel werkzaamheden naar 2022 (Halsebroek) en verschuiving kosten van exploitatie naar investeringen (Sonse Heide);
- hogere kosten onderhoud watergangen. In 2021 zijn veel maaiwerkzaamheden uitgevoerd op regiebasis;
- hogere kosten bestrijding plaagsoorten door explosieve groei waternavel.

27000	Inrichten en onderhoud waterkeringen (meer lasten)	N € 488.000
-------	--	-------------

In totaal zijn de kosten € 488.000 hoger dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Watersysteembeheer.

De belangrijkste oorzaak is:

- hogere solidariteitsbijdrage aan HWBP door lager projectgebonden aandeel vanuit HWBP-projecten andere waterschappen.

80000 Ondersteunende beheerproducten (minder lasten) V € 674.000

In totaal zijn de kosten voor ondersteunende beheerproducten € 1.641.000 lager dan begroot. Hiervan heeft € 674.000 betrekking op Watersysteembeheer en € 967.000 op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- leveringsproblemen laptops in 2021 (doorgeschoven naar 2022);
- hogere kosten voor meer vacatures;
- latere levering bestelde auto's;
- vertraging in de implementatie van Djuma voor de gehele organisatie.

P-lasten en overig indirect (minder lasten) V € 1.112.000

In totaal zijn de kosten voor P-lasten en overig indirect € 2.198.000 lager dan begroot. Hiervan heeft € 1.112.000 betrekking op Watersysteembeheer en € 1.086.000 op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

Direct salarisgerelateerd

Circa 20 vacatures konden niet binnen de gewenste termijn ingevuld worden, wat resulteert in lagere lasten van ongeveer € 0,5 mln., omgerekend 6 fte. De opbrengst geactiveerde uren is hoger dan begroot, omdat uren van projecten voor Leven-de-Dommel niet in de begroting opgenomen waren. Opvallend was het hoge aantal gekochte IKB-uren. Hier staat een dotatie aan de reservering voor niet opgenomen verlofdagen/IKB tegenover. In de begroting was met 3% CAO- salarisstijging gerekend. Het betrof uiteindelijk 2,5% in de realisatie.

Indirect salarisgerelateerd

De onderbesteding komt door meevallers op de indirecte salariskosten. De pensioenpremie is 0,7% lager dan begroot. Bovendien was er door de hoeveelheid gekochte IKB-uren veel minder pensioenafdracht.

Overig P-budget

Hier waren er alleen maar meevallers door de veranderende wetgeving, namelijk geboorteverlof voor mannen, corona-invloeden op het woon-werkverkeer en meer uitlening van personeel.

Belastingopbrengsten Watersysteembeheer (meer opbrengsten) V € 964.000

In totaal zijn de belastingopbrengsten Watersysteembeheer € 964.000 hoger dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Watersysteembeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- de opbrengst watersysteemheffing gebouwd is hoger dan begroot. Dit is het gevolg van de ontwikkeling van de WOZ-waarden. De begroting van de WOZ-waarden is gebaseerd op de prognose van de Waarderingskamer. De daadwerkelijke stijging is aanzienlijk hoger geweest;
- de opbrengst watersysteemheffing ingezetenen is lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een lagere opbrengst van het BAG 2-project (adressen- en bedrijvenonderzoek).

1.2 Exploitatierkening naar kostendrager Zuiveringsbeheer

Zuiveringsbeheer (bedragen x € 1.000)		Rekening	Begroting	Begroting na wijz	Rekening
		2021	2021	2021	2020
11000 Eigen plannen	11000	1.535	1.470	1.402	1.372
12000 Plannen van derden	12000	764	842	842	490
23000 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	23000	721	761	720	1.029
25000 Calamiteitenbestrijding watersystemen	25000	18	20	20	8
26000 Monitoring watersystemen	26000	1.923	2.217	2.217	1.771
31000 Getransporteerd afvalwater	31000	5.829	6.657	6.477	4.864
32000 Gezuiverd afvalwater	32000	21.622	20.379	20.597	19.693
33000 Verwerkt slib	33000	8.946	10.721	10.251	10.096
61000 Belastingheffing	61000	393	255	255	336
62000 Invordering	62000	200	132	132	197
02000 Kwaliteit (derden: Aa en Maas en Brabantse Delta)	02000	-1.622	-1.506	-1.506	-1.405
71000 Bestuur	71000	513	527	527	532
72000 Externe communicatie	72000	201	334	334	160
80000 Ondersteunende beheerproducten	80000	6.512	7.544	7.480	5.724
P-lasten en overig indirect	99999	18.415	19.600	19.501	18.209
TOTAAL NETTOLASTEN BELEIDSPRODUCTEN		65.971	69.952	69.248	63.076
Onvoorzien		0	347	347	0
Gederfde baten a.g.v. kwijtscheldingen en oninbaarverklaringen		609	685	685	675
Dividenden en overige algemene baten		-633	-981	-988	-1.024
TOTAAL OVERIGE LASTEN/BATEN		-24	52	44	-349
Zuiveringsheffing		62.151	64.905	64.905	59.072
Vervolgingskosten zuiveringsbeheer		114	70	70	149
TOTAAL BATEN BELASTINGHEFFING		62.265	64.975	64.975	59.221
RESULTAAT ZUIVERINGSBEHEER VOOR BESTEMMING ("-" is nadeel)		-3.682	-5.029	-4.318	-3.505
Resultaatbestemming 2020 (conform besluit AB 28-04-2021)		0		0	
NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT ZUIVERINGSBEHEER ("-"=nadeel)		-3.682	-5.029	-4.318	-3.505

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie 2021 en begroting 2021 na wijziging in de exploitatie naar kostendrager Zuiveringsbeheer worden hieronder verklaard.

V= Voordeel, N= Nadeel.

Beleidsproduct	Omschrijving	Bedrag
31000	Getransporteerd afvalwater (minder lasten)	V € 648.000

In totaal zijn de kosten voor getransporteerd afvalwater € 648.000 lager dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- lagere kosten onderhoud transportstelsels waterketen. Mede door de hoogwatersituatie in Limburg zijn enige tijd de inspecties stilgelegd omdat de zuigwagens richting Limburg werden gestuurd. Ook was in de begroting 2021 een bedrag geraamd voor het herstellen van riolering (correctief);
- lagere kapitaallasten doordat er diverse projecten later opgeleverd zijn.

32000	Gezuiverd afvalwater (meer lasten)	N € 1.024.000
-------	------------------------------------	---------------

In totaal zijn de kosten voor gezuiverd afvalwater € 1.024.000 hoger dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- hogere kosten beheer zuiveringsinstallaties, dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor dieselolie dan begroot. Om op RWZI Tilburg de effluenteisen te halen zijn er naast de C-bron dosering tijdelijke recirculatiepompen opgesteld. Deze draaien op dieselolie. Ook zijn er hogere kosten voor chemicaliën geweest. Dit door extra uitgaven ten behoeve van legionella en de C-bron-dosering op RWZI Tilburg.

33000	Verwerkt slib (minder lasten)	V € 1.305.000
-------	-------------------------------	---------------

In totaal zijn de kosten voor verwerkt slib € 1.305.000 lager dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaak is:

- hogere opbrengsten Energiefabriek dan begroot. Dit door een hogere productie biogas en hogere handelswaarde van GVO's (garanties van oorsprong) door stijging van gasprijs.

80000	Ondersteunende beheerproducten (minder lasten)	V € 967.000
-------	--	-------------

In totaal zijn de kosten voor ondersteunende beheerproducten € 1.641.000 lager dan begroot. Hiervan heeft € 674.000 betrekking op Watersysteembeheer en € 967.000 op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- leveringsproblemen laptops in 2021 (doorgeschoven naar 2022);
- hogere kosten voor meer vacatures;
- latere levering bestelde auto's;

- vertraging in de implementatie van Djuma voor de gehele organisatie.

P-lasten en overig indirect (minder lasten)

V € 1.086.000

In totaal zijn de kosten voor P-lasten en overig indirect € 2.198.000 lager dan begroot. Hiervan heeft € 1.112.000 betrekking op Watersysteembeheer en € 1.086.000 op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

Direct salarisgerelateerd

Circa 20 vacatures konden niet binnen de gewenste termijn ingevuld worden, wat resulteert in lagere lasten van ongeveer € 0,5 mln., omgerekend 6 fte. De opbrengst geactiveerde uren is hoger dan begroot, omdat uren van projecten voor Leven-de-Dommel niet in de begroting opgenomen waren. Opvallend was het hoge aantal gekochte IKB-uren. Hier staat een dotatie aan de reservering voor niet opgenomen verlofdagen/IKB tegenover. In de begroting was met 3% CAO- salarisstijging gerekend. Het betrof uiteindelijk 2,5% in de realisatie.

Indirect salarisgerelateerd

De onderbesteding komt door meevallers op de indirecte salariskosten. De pensioenpremie is 0,7% lager dan begroot. Bovendien was er door de hoeveelheid gekochte IKB-uren veel minder pensioenafdracht.

Overig P-budget

Hier waren er alleen maar meevallers door veranderende wetgeving, namelijk geboorteverlof voor mannen, corona-invloeden op het woon-werkverkeer en meer uitlening van personeel.

Belastingopbrengsten Zuiveringsbeheer (minder opbrengsten)

N € 2.754.000

In totaal zijn de belastingopbrengsten Zuiveringsbeheer € 2.754.000 lager dan begroot. Hiervan heeft het volledige bedrag betrekking op Zuiveringsbeheer.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- een lagere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven;
- lagere eenheden tabelbedrijven door enerzijds corona en anderzijds het vertrek van bedrijven;
- lagere opbrengst vanuit meetbedrijven door een combinatie van additioneel corona-effect, productieverlaging en optimaliseren voorzuiveren. Dit heeft bij enkele (meet)bedrijven in de tweede helft van het jaar tot een extra daling van de opbrengsten geleid;
- de opbrengst zuiveringsheffing huishoudens is lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere eenheden als gevolg van een vertraging in het BAG 2 project (bedrijvenonderzoek).

2 EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S/BELEIDSVELDEN

Voor een toelichting tussen de realisatie 2021 en de begroting 2021 na wijziging wordt verwezen naar hoofdstuk 2 Programma's en beleidsvelden binnen het jaarverslag. In paragraaf 3.4 van de jaarrekening wordt een toelichting gegeven op de rechtmatigheid binnen de programma's en beleidsvelden.

Leven-de-Dommel (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	2.130	2.407	2.357
Subtotaal baten	510	751	751
Netto lasten	1.620	1.655	1.605

Toelichting verschil tussen begroting 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Goederen en diensten

- Overheveling werkplanproduct van Leven-de-Dommel naar Watersysteem voor Hoogwater BOS (Beslissingondersteunend systeem) Brabant.

Dienstverlening-Waterpartner (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	36	10	10
Subtotaal baten	0	0	0
Netto lasten	36	10	10

Toelichting verschil tussen begroting 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Geen verschil.

Watersysteem (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	26.419	26.406	26.256
Subtotaal baten	1.150	479	479
Netto lasten	25.269	25.927	25.777

Toelichting verschil tussen begroting 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Goederen en diensten

- Overheveling werkplanproduct van Leven De Dommel naar Watersysteem voor Hoogwater BOS Brabant.

Kapitaallasten

- Verlaging kapitaallasten met name door latere oplevering van projecten.

<i>Waterketen</i> (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	43.053	42.944	42.444
Subtotaal baten	3.056	1.557	1.557
Netto lasten	39.997	41.387	40.887

Toelichting verschil tussen begroting 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Kapitaallasten

- Verlaging kapitaallasten met name door latere oplevering van projecten .

<i>Bestuur en Bedrijfsvoering</i> (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	58.468	62.814	62.514
Subtotaal baten	10.493	10.027	10.027
Netto lasten	47.974	52.787	52.487
Bruto belastingopbrengsten	115.177	116.922	116.922
Oninbare belastingopbrengsten	-897	-1.011	-1.011
Netto belastingopbrengsten	114.279	115.910	115.910
Saldo baten en lasten	66.305	63.123	63.423

Toelichting verschil tussen begroting 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Kapitaallasten

- Verlaging kapitaallasten met name door latere oplevering van projecten .

<i>Totaal alle programma's</i> (x € 1.000)	Rek.2021	BB2021	BB2021 na wijz.
Subtotaal lasten	130.106	134.581	133.581
Subtotaal baten	15.210	12.814	12.814
Netto lasten	114.896	121.766	120.766
Bruto belastingopbrengsten	115.177	116.922	116.922
Oninbare belastingopbrengsten	-897	-1.011	-1.011
Netto belastingopbrengsten	114.279	115.910	115.910
Saldo baten en lasten	-617	-5.856	-4.856
Resultaatbestemming 2020 (AB 28-04-21)	0		0
Resultaat voor bestemming	-617	-5.856	-4.856

3 EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

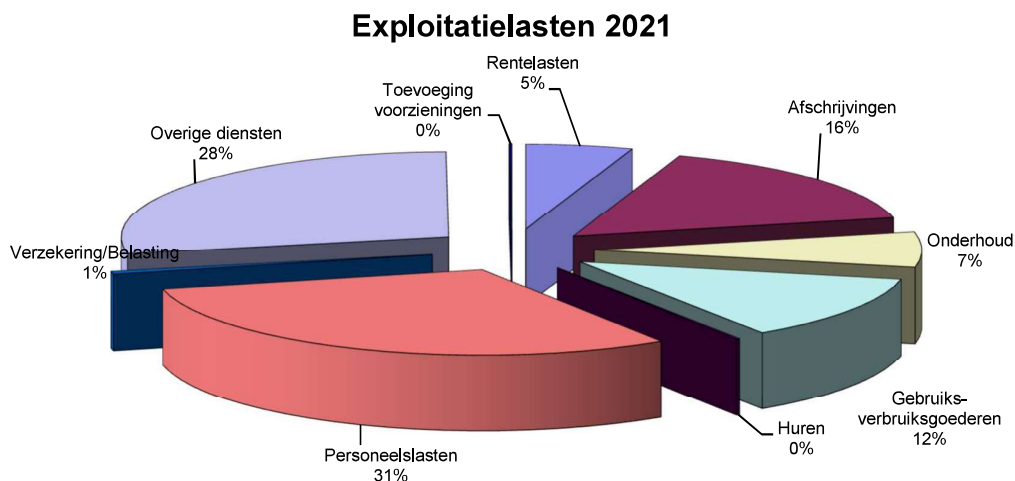
3.1. Exploitatierkening van baten en lasten

Bedragen (x € 1.000)	Jaarrekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Jaarrekening 2020
Lasten:				
Rentelasten	6.878	6.934	6.910	7.583
Afschrijvingslasten	21.241	22.309	21.333	19.079
Personeelslasten	39.737	41.307	41.307	38.847
Goederen en diensten derden	62.073	63.341	63.526	59.352
Scenario actieplan / omgevingsscan	0	0	0	0
Toevoeging aan voorzieningen	178	80	80	101
Onvoorzien	0	609	424	0
Nagekomen lasten voorg.jaren	0	0	0	0
Totale Lasten	130.106	134.581	133.581	124.963
Baten:				
Rentebaten/dividend	139	494	494	646
Opbrengsten	9.725	7.111	7.111	7.240
Onttrekking voorzieningen	110	0	0	33
Geactiveerde lasten	5.235	5.209	5.209	4.238
Nagekomen baten voorg.jaren	0	0	0	0
Totale Baten	15.209	12.814	12.814	12.156
Subtotaal baten -/- lasten	114.897	121.766	120.766	112.807
Waterschapsbelastingen:				
Waterbeheersingsomslag	34.827	33.506	33.506	33.839
Ingezetenenomslag	17.788	18.133	18.133	17.518
Zuiverings- en verontreinigingsheffing	62.562	65.282	65.282	59.480
Kwijtschelding en oninbaar	-897	-1.011	-1.011	-985
Overige belastingopbrengsten	0	0	0	0
Totaal Waterschapsbelastingen	114.280	115.910	115.910	109.852
Saldo van Baten en Lasten	N 617	N 5.856	N 4.856	N 2.954
Resultaatbestemming	0	0	0	0
Saldo Baten en Lasten	N 617	N 5.856	N 4.856	N 2.954

De bedragen in de tabellen zijn afgerond op € 1.000 waardoor in de optellingen van alle tabellen afrondingsverschillen kunnen ontstaan.

De primitieve beleidsbegroting 2021 sloot met een negatief saldo van baten en lasten van € 5.856.000. Het verschil tussen de begroting na wijziging (N € 4.856.000) en het resultaat over 2021 (N € 617.000) is een minder nadelig resultaat van € 4.239.000.

Het algemeen bestuur heeft bij Burap 2021-1 een begrotingswijziging vastgesteld van € 1.000.000 in verband met verlaging van de kapitaallasten (rente en afschrijvingen). Dit met name als gevolg van vertraging in de oplevering van projecten uit het verleden. De secretaris-directeur heeft € 185.000 overgeheveld van onvoorzien naar goederen en diensten derden ter dekking van de hogere bouwkosten voor de dakrenovatie van het hoofdkantoor.

3.2. Toelichting op exploitatierekening naar kostensoorten

In deze paragraaf is de toelichting opgenomen van de belangrijkste afwijkingen van de rekening 2021 ten opzichte van de beleidsbegroting 2021 na wijziging. De wijzigingen in de primitieve begroting 2021 zijn hierboven in paragraaf 3.1 op hoofdlijnen toegelicht.

Kapitaallasten

Kapitaallasten (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Rentelasten	6.878	6.934	6.910	7.583
Afschrijvingen	21.241	22.309	21.333	19.079
Totaal	28.120	29.243	28.243	26.662

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

De kapitaallasten zijn in 2021 € 123.000 lager dan begroot.

Rentelasten

Deze zijn € 32.000 lager dan begroot als gevolg van onder andere latere oplevering van projecten dan verwacht

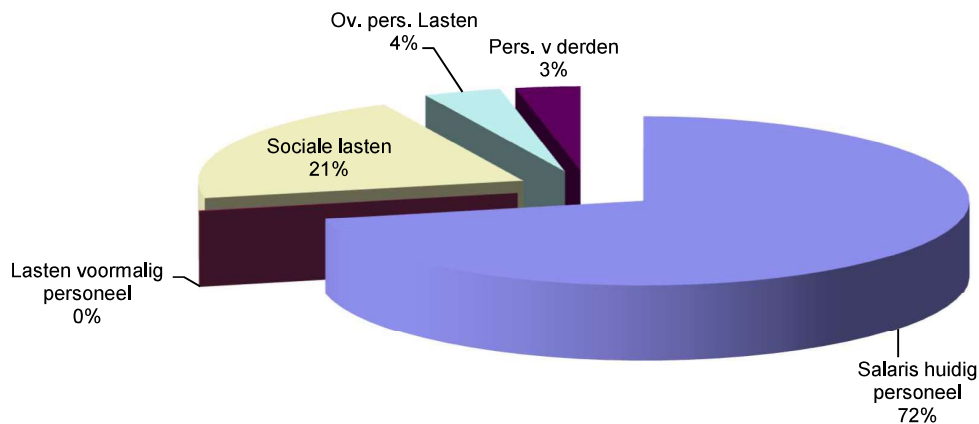
Afschrijvingen

Deze zijn € 91.000 lager dan begroot als gevolg van onder andere latere oplevering van projecten dan verwacht

Personeelslasten

Personeelslasten (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Salarissen en toelagen huidig personeel	28.437	29.189	29.189	27.360
Sociale lasten	8.435	8.700	8.700	7.822
Overige personeelslasten	1.529	2.240	2.240	1.982
Personeel van derden	1.278	1.048	1.048	1.411
Subtotaal huidig personeel	39.680	41.177	41.177	38.574
Subtotaal voormalig personeel	57	130	130	273
Totaal	39.737	41.307	41.307	38.847

Personeelslasten 2021

Verskil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

De totale personeelslasten zijn € 1.570.000 lager dan begroot. Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Salarissen en toelagen huidig personeel

De salarissen en toelagen huidig personeel zijn € 752.000 lager dan begroot. Dit heeft vooral te maken met het niet in kunnen vullen van vacatureruimte gedurende het jaar.

Sociale lasten

De sociale lasten zijn € 265.000 lager dan begroot.

Hiervan heeft zo'n € 500.000 te maken met een lagere pensioenpremie. Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met een hogere pensioenpremie dan dat het daadwerkelijke percentage voor 2021 is geworden. Ook is er veel IKB-verlof gekocht, waardoor een lagere pensioenafdracht ter waarde van € 150.000 heeft plaatsgevonden. Wanneer de salarissen lager zijn door een lagere bezetting zijn als gevolg daarvan ook de sociale lasten lager.

Daartegenover staat ongeveer € 250.000 aan hogere lasten als gevolg van reservering van niet genoten verlof en wel voor het gemiddelde sociale lastenpercentage over 2021.

Overige personeelslasten

De overige personeelslasten zijn € 711.000 lager dan begroot. Hiervan heeft € 517.000 te maken met een lagere vergoeding voor woon-werkverkeer aan medewerkers in verband met thuiswerken door corona. Hiertegenover staan een niet begrote thuiswerkvergoeding en thuiswerkbudget voor medewerkers van € 239.000 (nadeel). Verder is er een voordeel van € 335.000 dat te maken heeft met het saldo van koop en verkoop verlofdagen. Een belangrijk onderdeel hiervan bestaat uit de koop en opname van IKB-uren door medewerkers. Ook zijn de opleidingskosten €102.000 lager. Verder zijn de overige personeelsgerelateerde uitgaven lager, zoals reis- en verblijfkosten, transitievergoeding / bijdrage en eindheffing werkkostenregeling.

Personeel van derden

Personeel van derden is € 230.000 hoger dan begroot. Dit heeft grotendeels te maken met inhuur voor de bestuursovereenkomst (BOK 2016) voor uitvoering van maatregelen in het kader van PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)-projecten. Deze zijn niet begroot, omdat de omvang van inhuur vooraf onzeker is en omdat hier een subsidie tegenover staat. Ten opzichte van de begroting zijn de extra opbrengsten in verband met deze subsidies € 365.000 hoger dan begroot. Deze zijn bij opbrengsten toegelicht. Daarnaast is de inhuur van overig personeel € 135.000 lager geweest.

Voormalig personeel

De kosten van voormalig personeel zijn in 2021 € 73.000 lager dan begroot. Dit voordeel heeft vooral te maken met lagere kosten voor werkloosheid van voormalig personeel, waarvoor Waterschap De Dommel eigen risicodrager is.

Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording 2021 Waterschap De Dommel

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Waterschap De Dommel van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2021 voor Waterschap De Dommel is € 209.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen
Leidinggevende topfunctionarissen

Gegevens 2021		
bedragen x € 1	AG Dekker	H Kielenstijn
Functiegegevens⁵	Secretaris-Directeur	Secretaris-Directeur
Aanvang ⁶ en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12	01/06 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	1,0
Dienstbetrekking ⁸	ja	ja
Bezoldiging⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 151.150	€ 78.172
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.156	€ 12.835
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 173.306</i>	<i>€ 91.007</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 209.000	€ 122.537
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 173.306	€ 91.007
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling ¹³	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020¹⁴		
bedragen x € 1	AG Dekker	
Functiegegevens⁵	Secretaris-Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte) ⁷	1,0	
Dienstbetrekking ⁸	ja	
Bezoldiging⁹		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 137.170	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.739	
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 157.910</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum ¹⁰	€ 201.000	
Bezoldiging	€ 157.910	

In 2021 zijn er geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen geweest. Vanaf 1 juni 2021 neemt mevrouw A.G. Dekker haar resterende verlof op en is de heer H. Kielenstijn benoemd als Secretaris-Directeur.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2021 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2021 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

Goederen en diensten

Goederen en diensten (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Gebruiks- en verbruiksgoederen	11.049	12.018	12.018	9.659
Energie	5.048	4.638	4.638	3.972
Leasebetalingen en operational lease	75	90	90	74
Huren	147	264	264	133
Pachten en erfpachten	0	1	1	0
Verzekeringen	620	545	545	568
Belastingen	84	85	85	198
Onderhoud door derden	8.747	8.624	8.809	9.656
Overige diensten en bijdragen aan derden	36.303	37.076	37.076	35.092
Totaal	62.073	63.341	63.526	59.352

De totale goederen en diensten zijn € 1.453.000 lager dan begroot na wijziging. Hieronder worden de onderdelen van de Goederen en diensten nader toegelicht.

Gebruiks- en verbruiksgoederen (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Gebruiks- en verbruiksgoederen	11.049	12.018	12.018	9.659
Totaal	11.049	12.018	12.018	9.659

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

De kosten gebruiks- en verbruiksgoederen zijn € 969.000 lager dan de begroting na wijziging. Dit verschil wordt vooral door onderstaande posten veroorzaakt:

- minder duurzame gebruiksgoederen en gereedschappen vervangen (-€ 170.000) bij onderhoud watersysteem (vervanging nog niet nodig) en lager (-€ 50.000) verbruik brandstoffen (te hoog begroot);
- lagere kosten onderhoud transportstelsels waterketen (-€ 490.000). Mede door de hoogwatersituatie in Limburg zijn enige tijd de inspecties stilgelegd, omdat de zuigwagens richting Limburg werden gestuurd. Ook was in de begroting 2021 € 200.000 geraamd voor het herstellen van riolering (correctief);
- hogere onderhoudskosten zuiveringsinstallaties (€ 624.000), omdat Tilburg voorzien moest worden van een tijdelijke pompinstallatie ten behoeve van het zuiveringsproces. Ook vielen de kosten voor een traject rondom een aantal chemicaliëndoseerinstallaties tegen;
- hogere onderhoudskosten slibverwerkingsinstallatie (€ 140.000), omdat de centrifuges gereviseerd moesten worden. De kosten hiervoor zijn lastig in te schatten;
- hogere kosten licenties onderhoud waterketen (€ 120.000);

- hoger onderhoud facilitaire zaken (€ 120.000) door noodzakelijk onderhoud, zoals liftrenovatie, onderhoud terrein en buitenbeveiliging (plaatsen hekwerk). Lagere kosten restaurant (-€ 55.000) door minder verstrekkingen en koffieservice in verband met sluiting door corona. Hogere onderhoudskosten wagenpark (€ 40.000). Door latere levering nieuwe auto's meer onderhoud aan bestaande poolauto's. Lagere kosten centraal magazijn (-€ 70.000) door vertraging implementatie nieuw contract bedrijfskleding door corona (pas-sessies uitgesteld);
- lagere kosten proces Technische infrastructuur (-€ 1.159.000) met name veroorzaakt door het in verband met leveringsproblemen doorschuiven naar 2022 van de aanschaf van laptops;
- overige kleinere verschillen (-€ 49.000).

Energie (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Elektriciteit	4.562	4.392	4.392	3.786
Gas	222	209	209	153
Water	35	38	38	32
Olie	230	0	0	0
Totaal	5.048	4.638	4.638	3.972

Vershil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Elektriciteit

Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de elektriciteitskosten € 170.000 hoger. Dit wordt mede veroorzaakt door hoger verbruik van RWZI's en gemalen door meer regenval en meer m³-verwerking. Daarnaast zijn de transportkosten voor elektriciteit gestegen door piekbelasting (hogere prijs).

Olie

Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de kosten voor olie € 230.000 hoger. Om op RWZI Tilburg de effluenteisen te halen, zijn, naast de C-brondosering, tijdelijke recirculatiepompen opgesteld. De levertijd voor nieuwe pompen is lang. Deze worden begin 2022 aangesloten op het stroomnet.

Leasebetalingen, huren en pachten (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Leasebetalingen en operational lease	75	90	90	74
Huren	147	264	264	133
Pachten en erfpachten	0	1	1	0
Totaal	222	355	355	207

Vershil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Ten opzichte van de begroting na wijziging zijn de totale kosten lease en huur € 133.000 lager. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een lager bedrag aan huurkosten wagenpark (-€ 120.000) door de enorme toename van levertijden van auto's. In 2021 is men daarom langer blijven rijden met oude poolauto's en met privé- auto's.

Verzekeringen en belastingen (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Verzekeringen	620	545	545	568
Belastingen	84	85	85	198
Totaal	704	630	630	766

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Verzekeringen

De kosten verzekeringen zijn € 75.000 hoger dan de begroting na wijziging. De belangrijkste oorzaak is de hogere premie voor de brandverzekering voor de rioolwaterzuiveringsinstallaties door een nieuwe aanbesteding.

Onderhoud door derden (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Watergangen	3.621	3.203	3.203	4.124
Zuiveringsinstallaties	486	357	357	505
Overige	4.640	5.064	5.249	5.028
Totaal	8.747	8.624	8.809	9.656

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Watergangen

Aan het onderhoud van watergangen is € 418.000 meer besteed dan begroot. Er zijn in 2021 veel regiewerkzaamheden uitgevoerd binnen de bestekken van maaiwerkzaamheden. Tevens zijn er extra kosten in verband met hergebruik van maaisel in het programma Leven-De-Dommel (meerkosten circa € 85.000). Deze extra kosten van maaisel komen in aanmerking voor Delaplan Hoge Zandgronden (DHZ)-subsidie (zie baten bijdrage van provincie).

Zuiveringsinstallaties

Aan het onderhoud zuiveringsinstallaties door derden (met name meetapparatuur en onderdelen chemicaliëndosering) is € 129.000 meer besteed dan begroot.

Overige

Aan het overige onderhoud is € 609.000 minder besteed dan begroot. Dit verschil wordt door onderstaande posten veroorzaakt:

- begroot een vervanging van een stuw (onderhoud kunstwerken) van € 80.000., Bij nader inzien was vervanging niet nodig;
- lagere mechanisch onderhoudskosten bij zuiveringsinstallaties € 75.000;
- de werkzaamheden aan Kade Halsebroek (begroot € 255.000) zijn uitgesteld naar 2022 en daarnaast is de tijdelijke leiding Sonse Heide (begroot € 200.000) opgenomen als een investeringsproject;
- calamiteitenbestrijding hoogwater/droogte € 58.000 hoger dan begroot door extra kosten in verband met hoogwater 2021 (met name huur noodpompen en aanleggen kade);
- minder onderhoud watersystemen (excl. maaien) van € 180.000 is gerelateerd aan eerder genoemde overschrijding bij onderhoud watergangen;.
- hogere kosten exotenbestrijding (€ 250.000);
- hogere cultuurtechnische onderhoudskosten zuiveringsinstallaties (€ 63.000) door ziekte en uitval van eigen medewerkers;
- lagere onderhoudskosten (€ 63.000) omdat Djuma later geïmplementeerd is in de gehele organisatie en deze kosten op het project geboekt zijn;
- lagere onderhoudskosten procesautomatisering (€ 98.000) omdat deze zijn geboekt op een andere kostensoort;
- overige kleinere verschillen (€ 29.000).

Overige diensten en bijdragen aan derden (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Perceptiekosten	3.305	3.323	3.323	3.128
Aquon	2.515	2.162	2.162	2.130
Slibkosten	4.553	4.724	4.724	5.485
Bijdragen aan bedrijven	335	242	242	462
Bijdragen aan het Rijk	9.419	8.900	8.900	9.634
Bijdragen aan openbare lichamen	1.822	1.762	1.762	1.146
Bijdragen aan overigen	358	74	74	78
Overige	13.995	15.889	15.889	13.028
Totaal	36.303	37.076	37.076	35.092

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Aquon

De werkelijke kosten zijn € 353.000 hoger dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door analyses voor COVID (€ 214.000). Deze kosten worden gedeclareerd bij de Unie van Waterschappen (zie toelichting opbrengsten). De overige stijging wordt veroorzaakt door een grotere afname van verkooppunten bij Aquon dan begroot.

Slibkosten

De kosten voor slibverwerking zijn € 171.000 lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door de afrekening van eerdere jaren.

Bijdragen aan bedrijven

De bijdragen aan bedrijven zijn € 93.000 hoger dan begroot. Er is een lager bedrag uitgekeerd voor subsidie afhaakproblematiek (€ 154.000). Daarnaast zijn hierop diverse uitgekeerde bijdragen geboekt, die elders begroot waren (€ 247.000).

Bijdragen aan het Rijk

De bijdragen aan het Rijk zijn € 519.000 hoger dan begroot, veroorzaakt door een verwachte hogere bijdrage over 2021 aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Bijdragen aan openbare lichamen

De bijdragen aan openbare lichamen zijn € 60.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak is dat bij programma Leven-de-Dommel de bijdragen aan openbare lichamen begroot worden onder overige diensten door derden.

Bijdragen aan overigen

De bijdragen aan overigen zijn € 284.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak is dat bij innovatie waterketen en programma Leven-de-Dommel de bijdragen aan overigen begroot worden onder overige diensten door derden.

Overige

Voor 2021 zijn de werkelijke uitgaven per saldo € 1.894.000 lager dan de begroting na wijziging. Onderstaand de belangrijkste mee- en tegenvallers.

Overige diensten door derden

De realisatie is € 1.203.000 lager dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:

- een lagere realisatie van € 275.000 bij Innovatie waterketen. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat in de begroting de totale lasten van Innovatie waterketen verwerkt zijn onder de rubriek Overige diensten door derden. De realisatie staat onder de andere categorieën van goederen en diensten;
- diverse activiteiten bij het proces Communicatie zijn vanwege corona niet doorgedaan, zoals Zondag Waterdag, Dommeldag en geen participatie in evenementen (-€ 110.000);
- minder uitgaven zoals bij Beheer watersysteem (-€ 290.000) door vertraging bij Landbouwkundig medegebruik, SIMMBA (Simpel Infiltreren Met Meervoudige Berging & Afvoerregulering) en door minder uitgaven bij water in de flanken;
- Externe planvorming: lagere kosten Accountmanagement (-€ 110.000) door minder uitgaven door onder andere geen Brainwater en manifest Dommelvallei en lagere kosten VGNP (Van Gogh National Park). Lagere bijdragen aan derden door doelrealisatie betaald (-€ 75.000). Door verschillende andere regelingen was dit budget niet nodig;
- Onderhoud watersysteem: minder kosten water vasthouden (-€ 80.000) door vertraging werkzaamheden in B/C-watgangen en kosten hergebruik van maaisel deels gerealiseerd op andere kostensoorten (-€ 80.000);
- Datamanagement: lagere kosten bij monitoring waterkwaliteit (-€ 80.000);
- Belastingen; correctie zuiveringskosten 2020 ve's meeliften met waterschap Aa en Maas (-€ 79.000);
- diverse andere kleinere verschillen (-€ 24.000).

Advisering door derden

De realisatie is € 427.000 lager dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:

- een lagere realisatie bij Advies watersysteem (-€ 235.000), met name veroorzaakt door minder inhuur externen voor nieuwe initiatieven. Expertise is in 2021 door corona lastig te vinden;
- een lagere realisatie bij Organisatie ontwikkeling (-€ 32.000) onder andere door minder uitgaven voor begeleiding leerpleinen;
- lagere realisatie bedrijfsvoering Onderhoud watersystemen (-€ 40.000) door minder kosten begeleiding maaibestekken en lagere kosten Watermaatje;
- Dienstverlening (-€ 40.000) door lagere kosten Omgevingswet en lagere kosten implementatie Djuma (kosten geboekt op project);
- lagere adviseringskosten proces Vergunningen (-€ 20.000). Uitgaven zijn moeilijk te voorspellen;
- Beheer zuiveringsinstallaties: begrote post advisering niet geheel gebruikt (-€ 20.000);
- daarnaast nog een aantal kleinere verschillen (totaal -€ 40.000).

Kosten grondbank

De realisatie is € 99.000 lager dan begroot. Het betreft hier aankoopkosten grond en een eventuele afwaardering wanneer de aanschafwaarde hoger is dan de marktwaarde. In 2021 is er minder grond aangekocht dan verwacht.

Overige

De belangrijkste overige afwijkingen zijn:

- lagere reis- en verblijfkosten in verband met corona (-€ 91.000);
- lagere cateringskosten in verband met corona (-€ 98.000).

Toevoeging voorzieningen

Toevoeging aan voorzieningen (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Voorziening wachtgeldverplichtingen	156	0	0	0
Voorziening pensioenen	22	80	80	69
Voorziening dubieuze debiteuren	0	0	0	32
Totaal	178	80	80	101

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Voorziening wachtgeldverplichtingen

Eind 2021 is een DB-lid afgetreden. Voor de periode waarvoor hij gebruik kan maken van de wachtgeldregeling is een voorziening van € 156.000 gevormd.

Voorziening pensioenen

In 2021 is de voorziening pensioenen opnieuw actuariael berekend, wat tot een lagere dotatie heeft geleid dan geraamd in de begroting. Dit heeft vooral te maken met een hogere te hanteren rekenrente in de berekening.

Onvoorzien

Onvoorzien (x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Onvoorzien	0	609	424	0
Totaal	0	609	424	0

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

De post onvoorzien is voor tegenvallers die mogelijk in een jaar gaan optreden. Vooraf is onbekend of deze op gaan treden en zo ja voor welk bedrag. Wanneer er zich een tegenvaller voordoet wordt het begrotingsbedrag overgeboekt naar daar waar de kosten van de tegenvaller verantwoord worden. Realisatie wordt daarom nooit op de post onvoorzien verwerkt. In 2021 is er € 185.000 onttrokken voor hogere bouwkosten renovatie dak Dommelcafé.

3.3. Toelichting op exploitatierekening naar opbrengstsoorten

Baten

Baten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Rente / Renteresultaat	-549	-356	-356	-195
Dividend	688	850	850	841
Geactiveerde rentelasten	899	1.114	1.114	954
Geactiveerde uren	4.336	4.095	4.095	3.283
Baten i.v.m. personeel	1.091	740	740	823
Opbrengsten van derden	6.978	5.029	5.029	5.081
Bijdragen van Rijk	180	384	384	88
Bijdragen van provincie	1.304	958	958	1.116
Bijdragen van openbare lichamen	140	0	0	68
Bijdragen van EU	0	0	0	0
Bijdragen van overigen	32	0	0	63
Onttrekking aan voorzieningen	110	0	0	33
Totaal	15.209	12.814	12.814	12.156

De baten zijn € 2.395.000 hoger dan begroot.

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

Rente / Renteresultaat en Geactiveerde rentelasten

De renteopbrengst is € 408.000 lager dan begroot.

In de oorspronkelijke beleidsbegroting was de verwachting dat we in 2021 meer gingen investeren dan we daadwerkelijk hebben gedaan.

Dividend

In de begroting was rekening gehouden met een hogere dividenduitkering vanuit de Nederlandse Waterschapsbank.

Geactiveerde uren

Ten opzichte van de begroting zijn er meer uren door eigen medewerkers aan projecten besteed.

Baten i.v.m. Personeel

De baten i.v.m. Personeel vallen € 351.000 hoger uit dan begroot.

De belangrijkste oorzaken zijn:

- financieel effect nieuwe cao-regeling m.b.t. vaderschapsverlof was niet begroot (+€ 115.000);
- projectinzet voor derden (niet begroot) en niet voorziene detacheringen (+€ 193.000);
- baten m.b.t. loonschade (+€ 43.000).

Opbrengst van derden

De opbrengsten van derden zijn € 1.949.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:

- de opbrengsten van de Energiefabriek zijn € 1.224.000 hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de hoge gasprijs, meer productie en afzet biogas en gestegen marktprijzen bij de verhandeling van Garanties van Oorsprong (GVO's);
- vanuit de Unie van Waterschappen is een vergoeding ontvangen voor extra (rijks)bemonstering voor COVID van € 214.000 (niet begroot);
- hogere pacht opbrengsten en opbrengsten uit verkoop van grond/eigendommen dan begroot (+€ 463.000).

Bijdragen

De opbrengsten zijn € 314.000 hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:

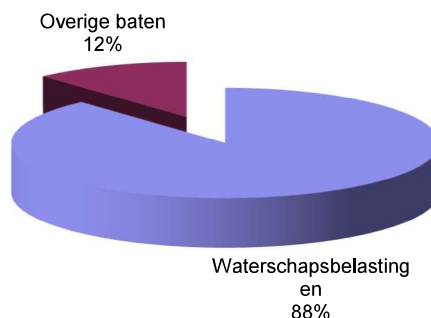
- kosten inhuur voor bestuursovereenkomst voor uitvoering van maatregelen in het kader van de PAS-projecten (BOK 2016) zijn volledig gesubsidieerd (+€ 365.000). Deze kosten en opbrengsten zijn niet begroot, omdat de omvang van inhuur vooraf onzeker was;
- minder DHZ-subsidie toegekend dan begroot (- € 169.000). Deze subsidie is direct gerelateerd aan de gemaakte kosten in 2021.

Onttrekking aan voorzieningen

Dit betreft de mutatie op de voorziening dubieuze debiteuren m.b.t. belastingen.

Waterschapsbelastingen

Aandeel waterschapsbelastingen 2021 in totaal baten 2021

Belastingopbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijz.	Rekening 2020
Watersysteemheffingen	52.326	51.314	51.314	51.047
Ongebouwd	4.699	4.733	4.733	4.418
Ongebouwd, natuur	130	131	131	127
Gebouwd	29.561	28.342	28.342	28.925
Ingezetenen	17.788	18.133	18.133	17.518
Vervolgingskosten	436	300	300	370
Kwijtschelding	-219	-231	-231	-223
Oninbaar	-69	-95	-95	-87
Zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing	61.953	64.597	64.597	58.805
Zuiveringsheffing bedrijven	12.658	14.597	14.597	11.635
Zuiveringsheffing huishoudens	49.493	50.308	50.308	47.437
Verontreinigingsheffing	297	307	307	259
Vervolgingskosten	114	70	70	149
Kwijtschelding	-524	-506	-506	-506
Oninbaar	-86	-179	-179	-169
Overige belastingopbrengsten	0	0	0	0
Totaal	114.279	115.910	115.910	109.852

De belastingopbrengsten zijn € 1.181.000 lager dan begroot.

Watersysteembeheer

De taak watersysteembeheer wordt gefinancierd uit de watersysteemheffingen die zoals hier bovenstaand over de belangencategorieën zijn verdeeld.

Verschil rekening 2021 en begroting na wijziging:

De opbrengst watersysteemheffingen is € 1.012.000 hoger dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door een hogere opbrengst watersysteemheffing gebouwd van € 1.219.000. Dit is het gevolg van de ontwikkeling van de WOZ-waarden. De begroting van de WOZ-waarden is gebaseerd op de prognose van de Waarderingskamer. De daadwerkelijke stijging is aanzienlijk hoger geweest.

Verder is er een lagere opbrengst watersysteemheffing ingezetenen van € 345.000, grotendeels veroorzaakt door een lagere opbrengst van het BAG 2-project (adressen- en bedrijvenonderzoek).

De rekening watersysteemheffingen 2021 is inclusief een negatieve opbrengst van € 127.000 met betrekking tot het jaar 2020.

Zuiveringsbeheer

De zuiveringstaak wordt gefinancierd uit de zuiverings- en verontreinigingsheffingen die, zoals hier bovenstaand zijn verdeeld.

De rekening zuiverings- en verontreinigingsheffing 2021 is inclusief een positieve opbrengst van € 412.000 met betrekking tot het jaar 2020.

Verschil rekening 2021 en begroting 2021 na wijziging:

De opbrengst zuiveringsheffing is € 2.644.000 lager dan begroot.

Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een lagere opbrengst zuiveringsheffing bedrijven van € 1.939.000 door lagere eenheden tabelbedrijven vanwege onder andere corona en door het vertrek van bedrijven. Verder daalt de opbrengst vanuit meetbedrijven als gevolg van met name een combinatie van additioneel corona-effect, productieverlaging en optimaliseren voorzuiveren. Dit heeft bij enkele (meet)bedrijven in de tweede helft van het jaar tot een extra daling van de opbrengsten geleid. Een andere oorzaak is een positieve opbrengst 2020. De teruggaaf 2020 was lager dan eerder verwacht.

De opbrengst zuiveringsheffing huishoudens is € 815.000 lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere eenheden als gevolg van een vertraging in het BAG 2-project (bedrijvenonderzoek). Verder is er in de realisatie 2021 een negatieve opbrengst 2020 verantwoord van € 135.000, waar in de begroting geen rekening mee was gehouden.

3.4 Begrotingsrechtmatigheid

Rechtmatigheid en Beleidsvelden/programma's

Programma (* 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2021	Begroting 2021 na wijziging	JaarEinde Verwachting Burap 2021-2
Bestuur en bedrijfsvoering	58.468	62.814	62.514	62.113
Dienstverlening-Waterpartner	36	10	10	36
Leven-de-Dommel	2.130	2.407	2.357	2.624
Waterketen	43.053	42.944	42.444	41.567
Watersysteem	26.420	26.406	26.256	27.130
Waterschap De Dommel	130.107	134.581	133.581	133.470

Bij de rechtmatigheid wordt een onderscheid gemaakt in lasten en baten. De rechtmatigheid van het begrotingscriterium wordt specifiek getoetst op lasten en niet op baten. De vraag bij rechtmatigheid is daarom of de lasten per programma/beleidsveld binnen de begrote lasten zijn gebleven, onafhankelijk van het feit of een mogelijke kostenoverschrijding wordt gedekt door hogere baten.

Uit de recapitulatie van de programma-/beleidsveldkosten blijkt dat er ten opzichte van de begroting na wijziging respectievelijk de Jaareindeverwachting Burap 2021-2 sprake is van een overschrijding van de lasten voor programma en beleidsvelden:

Afwijking ten opzichte van:	Begroting na wijz.	JEV Burap 2021-2
• Programma Dienstverlening-Waterpartner	€ 26.000	€ 0
• Beleidsveld Waterketen	€ 609.000	€ 1.486.000
• Beleidsveld Watersysteem	€ 164.000	€ 0

Tot op heden is de lijn gevolgd om bij het opstellen van de 1^e bestuursrapportage te komen met een begrotingswijziging en bij de 2^e bestuursrapportage het algemeen bestuur te informeren omtrent de ontwikkelingen van kosten en opbrengsten, maar om dit niet te doen in de vorm van een begrotingswijziging.

In de 2^e bestuursrapportage is het algemeen bestuur geïnformeerd over de ontwikkeling van de jaareindeverwachtingen, waarbij de belangrijkste afwijkingen per programma/beleidsveld zijn opgenomen. De stukken zijn aan het algemeen bestuur aangeboden. Aan de hand van presentaties zijn deze behandeld in de vergaderingen van de commissies van 10 november 2021 en het algemeen bestuur van 24 november 2021.

De gerealiseerde lasten van programma Dienstverlening-Waterpartner zijn hoger dan de begroting na wijziging. De oorzaak hiervan is dat activiteiten uit 2020 zonder budgetoverheveling zijn doorgeschoven naar 2021. Het programma is per 1 mei 2021 beëindigd. De kosten volgens de jaarrekening zijn gelijk aan de jaareindeverwachting zoals opgenomen in de 2^e bestuursrapportage. Zo kan geconstateerd worden dat het algemeen bestuur al is geïnformeerd over de overschrijding.

De gerealiseerde lasten van beleidsveld Waterketen zijn hoger dan de begroting na wijziging respectievelijk de jaareindeverwachting bij de 2^e bestuursrapportage. Deze afwijking komt door het opnemen van een extra afschrijvingslast inzake de toekomstige desinvestering van Rioolgemaal Zuid. Dit is op aangegeven van de accountant. Deze is op grond van de

interpretatie van de verslaggevingsregels opgenomen in de beleidsbegroting 2022 en niet in de jaareindeverwachting van de 2^e bestuursrapportage. Dit is in de beleidsbegroting 2022 en de 2^e bestuursrapportage gedeeld met het bestuur. Verder wordt de overschrijding veroorzaakt door hogere kosten voor grond- en hulpstoffen, die noodzakelijk zijn voor het reguliere zuiveringsproces. De overschrijdingen zijn dus te relateren aan uitgaven passend binnen de reguliere beleidsuitgangspunten.

De gerealiseerde kosten Watersysteem zijn hoger dan de begroting na wijziging. Ze zijn wel lager dan was voorzien bij de jaareindeverwachting bij de 2^e bestuursrapportage, die is voorgelegd aan het algemeen bestuur. Het bestuur is met de 2^e bestuursrapportage geïnformeerd over de overschrijding ten opzichte van de begroting na wijziging.

Kredieten:

Ten aanzien van de kredieten voor de lopende en in 2021 afgesloten investeringsprojecten geldt dat er voor een aantal (deel)projecten sprake is van een beperkte overschrijding (< € 10.000) van het beschikbaar gestelde krediet. Er is sprake van 9 kredietoverschrijdingen > € 10.000.

Oude al afgesloten deelprojecten van jaren geleden:

Er zijn 2 projecten (hoofdproject P016100 en P018800) die een overschrijding hebben van meer dan € 10.000 en meer dan 5%. Dit betreft oude afgesloten deelprojecten van jaren geleden. Omdat in het hoofdproject een nieuw deelproject wordt aangemaakt, wordt er op hoofdprojectniveau een kredietoverschrijding gepresenteerd, terwijl er voor het nieuwe/lopende deelproject geen sprake is van een overschrijding.

Verder is er een administratieve overschrijding bij het project De Energiefabriek. Eind 2016 is het eerste deel van het project in gebruik genomen. Hierbij is krediet voor het uitgavendeel toegekend aan dit deelproject (P056601). Dit krediet had echter ca. € 4 mln. lager mogen zijn in verband met ontvangsten die betrekking hadden op extra uitgaven. Dit verschil had als krediet toegekend moeten worden aan het vervolgproject (P056603 Optimaliseren Energiefabriek). Daarnaast is een deel van het krediet (€ 1,6 mln.) op basis van een bestuurlijk besluit gebruikt ter dekking van extra exploitatielasten. Het krediet voor P056603 bedraagt hierdoor € 12,6 mln. Deze aanpassing kon echter administratief niet meer verwerkt worden, omdat project P056601 in 2016 al afgesloten is.

Projectbudgetoverschrijding 2021, aanvullend krediet toegekend in 2022:

Bij 6 projecten was het al beschikbaar gestelde krediet onvoldoende. In januari 2022 is al voor 2 projecten aanvullend krediet aangevraagd en toegekend. Voor de andere 4 projecten wordt dit begin maart 2022 geregeld. De dekking van de kredietoverschrijdingen zal gebeuren vanuit de beschikbaar gestelde programmaruimte.

De projecten, de kredieten en de stand van de uitnutting van de kredieten is in de bijlage (staat H) nader toegelicht.

Op basis van het begrotingscriterium is autorisatie van de hogere kosten door het algemeen bestuur noodzakelijk. In de aanbestedingsbrief wordt daarom expliciet aan het algemeen bestuur gevraagd om deze kostenoverschrijding te autoriseren.

4 BALANS EN TOELICHTING

ACTIVA (x € 1.000)	31-12- 2021	31-12- 2020
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	27.430	26.169
Materiële vaste activa	318.801	307.939
Financiële vaste activa	5.094	5.645
Totaal vaste activa	351.324	339.753
VLOTTENDE ACTIVA		
Liquide middelen	10	11
Kortlopende vorderingen	2.458	2.384
Overlopende activa	10.924	5.211
Totaal vlottende activa	13.392	7.607
Totaal activa	364.716	347.359

PASSIVA (x € 1.000)	31-12- 2021	31-12- 2020
VASTE PASSIVA		
<i>EIGEN VERMOGEN</i>		
Algemene reserves	31.150	34.553
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	0	0
Overige bestemmingsreserves	2.103	1.654
Nog te bestemmen resultaat	-617	-2.954
Totaal eigen vermogen	32.635	33.253
<i>VOORZIENINGEN</i>		
Voorzieningen	1.637	1.267
Totaal voorzieningen	1.637	1.267
<i>VASTE SCHULDEN</i>		
Vaste schulden	277.011	266.112
Totaal vaste schulden	277.011	266.112
Totaal vaste passiva	311.045	300.632
<i>VLOTTENDE PASSIVA</i>		
Netto vlottende schulden	40.085	31.500
Overlopende passiva	13.348	15.227
Totaal vlottende passiva	53.433	46.727
Totaal passiva	364.716	347.359

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld overeenkomstig de verslaggevingsregels uit het Waterschapsbesluit en de daarbij behorende ministeriële regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen

Immateriële vaste activa

Dit betreft activa die niet stoffelijk zijn en evenmin onder de financiële vaste activa worden begrepen. De activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de hierop plaatsgevonden afschrijvingen.

Voor een deel van onze immateriële vaste activa wordt een afschrijvingstermijn gehanteerd van 5 jaar. Voor een belangrijk deel is dat niet het geval. Dit betreft veelal bijdragen aan gemeenten, waarbij gemeenten uitvoering hebben gegeven aan de aanleg van watergangen en rioleringswerken. De door ons gehanteerde afschrijvingstermijnen van die bijdragen zijn gekoppeld aan de onderliggende activa.

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens activeren	Jaren
Immateriële vaste activa:		
Rente van geldleningen (I10)	C	*1
Onderzoek en ontwikkeling (I20)	C	5
Software (I99) *2	B	5
Subsidies en bijdragen aan activa in eigendom derden (I30)	B	Afhankelijk van onderliggend activum *3)
Afkoopsommen (I40)	B	Wordt per investering voorgelegd

*1 Wanneer bij het afsluiten van een geldlening bemiddelingskosten boven de activeringsgrens in rekening worden gebracht, wordt de looptijd van de lening als afschrijvingsperiode gehanteerd.

*2) Software/mobilfoonnet 5 jaar, tenzij de economische levensduur korter wordt geschat.

*3) Met een maximum afschrijvingsperiode van 40 jaar.

Materiële vaste activa

Hieronder worden begrepen gronden, vervoermiddelen en werktuigen, overige bedrijfsmiddelen, kantoren, dienstwoningen en centrale werkplaatsen, waterkeringen, watergangen en kunstwerken, gemalen ten behoeve van het waterkwantiteitsbeheer, transportgemalen en -leidingen, zuiveringsinstallaties, slibverwerkingsinstallaties, wegen en overige. De activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de hierop plaatsgevonden afschrijvingen.

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens activeren	Jaren
Materiële vaste activa:		
Gronden (M10)	B	30 / niet

Afschrijvingstermijnen	Ondergrens activeren	Jaren
Vervoermiddelen (M20)	C1	
Auto's		5
Trekkers		8
Kranen		8
Maai- en veegboten		8
Overig		5
Overige bedrijfsmiddelen (M30)	C	
Hardware (m.u.v. Pc's, tablets, laptops, telefoons) *4)		5
Inbraakbeveiliging		10
Storingsapparatuur en meetapparatuur		10
Overige bedrijfsmiddelen		5
Kantoren, woningen etc. (M40)	B	
Kantoren en dienstwoningen		40
Werkplaats		25
Open loods		10
Inrichting		10
Renovatie/restauratie		levensduurverlenging
Wegen (M50)	A	10
Waterkeringen (M55)	A	30
Watergangen en kunstwerken (M60)	C2	
Poldergemalen		25
Stuwen/vistrappen		25
Duikers/maaigangen		25
Watergangen		30
Wegen		10
Bruggen		20
Baggeren	C3	*5
Transportgemalen en -leidingen (M70)	A	
Rioolgemalen (droog) bwk		40
Rioolgemalen (droog) mech		18
Rioolgemalen (nat) bouw		25
Rioolgemalen (nat) mech		10
Persleiding bouwkundig en transportleiding bouwkundig		40
Persleidingen en transportleidingen (mechanisch/elektrisch)		18
Zuiveringsinstallaties (M80)	A	
Bouwkundig		40
Mechanisch		18

Slibverwerkingsinstallaties (M90)		
Bouwkundig		A
Mechanisch		
		40
		18

*4) Hardware (m.u.v. pc's, tablets, laptops, telefoons) 5 jaar, tenzij de economische levensduur korter wordt geschat.

*5) Bij investeringen in saneren van waterbodems en baggeren is de basisafschrijvingsperiode 7 jaar. Wanneer de verwachte opeenvolgende baggercyclus afwijkt van de genoemde 7 jaar, dan wordt deze opeenvolgende baggercyclus als afschrijvingsperiode gehanteerd met een maximum van 40 jaar. Bij het investeringsvoorstel dient de afschrijvingstermijn te worden opgenomen en afwijkingen van de richtlijn moeten worden toegelicht/onderbouwd.

Ondergrens activeren	
Categorie	Bedrag
A	€ 200.000
B	€ 100.000
C	€ 50.000
C1	€ 10.000
C2	€ 100.000
C3	€ 400.000

Op al onze activa wordt de systematiek van lineaire afschrijving gehanteerd.

Grondbank

De grondbank is grond in het bezit van het waterschap, die ingekocht, verkocht of geruild wordt. De in de grondbank opgenomen percelen betreffen gronden die niet aan een specifiek project kunnen worden toegerekend, waaronder ruilgronden. De gronden zijn gewaardeerd tegen de historische kostprijs dan wel de actuele marktaande, wanneer deze lager is dan de oorspronkelijke verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn voor de nominale waarde op de balans opgenomen. Hier worden afzonderlijk opgenomen: deelnemingen en effecten, verstrekte vaste geldleningen en vorderingen.

Afschrijvingen

De afschrijvingskosten worden berekend vanaf het moment van daadwerkelijke ingebruikname van projecten.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het nog te bestemmen resultaat. De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde op basis van de laatst bekende inzichten. Pensioenen en wachtgelden worden jaarlijks op basis van actuariële berekeningen bepaald.

Vaste schulden

Hier zijn opgenomen de schulden met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer. De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende passiva

De schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Resultaatbepaling

Ten aanzien van de resultaatbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van lasten en baten;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarin ze thuishoren;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- onttrekkingen aan de egalisatiereserve vinden plaats overeenkomstig het begrote nadelig resultaat.

Toelichting op de balansposten

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële en materiële vaste activa

Het verloop in de vaste activa is in de volgende tabel weergegeven

Verloop activa in exploitatie (x € 1.000)	Ultimo 2020	Investing	Subsidies	Afschrijving	Desinvest. Verkoop Ruil	Ultimo 2021
Immateriële vaste activa:						
<i>Uitgaven ivm afsluiten geldleningen</i>	149	0	0	149		0
<i>Uitgaven ivm onderzoek/ontwikkeling</i>	1.070	675	0	380		1.366
<i>Verstrekke subsidies/bijdr. bedrijven</i>	191	0	0	13		178
<i>Verstr. subsidies/bijdr. openb. lichamen</i>	20.441	1.649	0	1.206		20.884
<i>Verstr. subsidies/bijdr. Rijk</i>	0	0	0	0		0
<i>Verstrekke subsidies/bijdragen overige</i>	205	0	0	25		180
<i>Bet. afkoopsommen openb. Lichamen</i>	276	0	0	20		256
<i>Betaalde afkoopsommen Rijk</i>	2.371	0	0	82		2.289
<i>Uitgaven verkiezingen</i>	600	0	0	232		368
<i>Overige immateriële vaste activa</i>	865	1.394	0	349		1.909
Totaal Immateriële vaste activa	26.169	3.718	0	2.457	0	27.430
Materiële vaste activa:						
<i>Gronden</i>	5.764	0	0	169		5.595
<i>Vervoermiddelen</i>	537	0	0	450		87
<i>Machines, apparaten en werktuigen</i>	1.936	194	0	435		1.695
<i>Overige duurzame bedrijfsmiddelen</i>	1.116	866	0	390		1.591
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	7.439	380	0	771		7.048
<i>Woonruimten</i>	0	0	0	0		0
<i>Wegen</i>	0	0	0	0		0
<i>Waterkeringen</i>	6.749	0	0	252		6.496
<i>Watergangen, kunstwerken en gemalen</i>	54.734	8.287	5.483	3.204	0	54.333
<i>Transportgemalen en -leidingen</i>	34.891	0	0	2.315	1.068	31.508
<i>Zuiveringsinstallaties</i>	107.973	6.554	817	7.121		106.589
<i>Slibverwerkingsinstallaties</i>	19.030	13.061	0	2.592		29.499
<i>Overige materiële vaste activa</i>	232	0	0	21		211
<i>Correctie vaste activa (uit te voeren)</i>	-48	-328				-376
Subtotaal materiële vaste activa	240.352	29.014	6.300	17.721	1.068	244.277
		0				
Gronden in de groundbank	21.726	4.301			2.680	23.347
		0				
Onderhanden werken	45.861	12.136	6.822			51.176
Totaal Materiële vaste activa	307.939	45.452	13.121	17.721	3.748	318.801
Totaal	334.108	49.169	13.121	20.177	3.748	346.231

De belangrijkste investeringsuitgaven (groter dan ca € 0,9 mln.) in het verslagjaar betreffen:

- Regionale kering Essche Stroom
- Antiverdroging De Utrecht
- Reinigen AT's RWZI Eindhoven
- Vervangen RWZI Tilburg

- LTAP (Lange termijn assetplan) RWZI Eindh rev en verv geb.inst
- Waterberging Run
- Baggeren Klotputten
- Automatiseren stuwen
- Beekherstel Groote Beerze diverse trajecten
- Optimaliseren Energiefabriek
- Aanpassingen RWZI Boxtel
- Beekherstel Kleine Beerze fase 1
- Realisatie beluchting Actiefsliptank (AT)
- Poldergemaal Beukenhorst
- Beekherstel Reusel Baarschot-Diessen
- Groengas en CO₂-afvanginstallatie
- Hoogwatermaatregelen Sint-Oedenrode
- Inrichting Rielloopdal
- Renovatie rioolgemaal Aalst

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar bijlagen A Staat van immateriële en materiële vaste activa en B Overzicht onderhanden deelprojecten bij de jaarrekening. Een (tekstuele) toelichting is gegeven in deel I Programma's. In bijlage A is per actief de bijdrage van derden verder gespecificeerd. Conform BBVW-voorschriften (Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen) treft u hieronder overige activatoelichtingen aan.

In 2021 is er een vervroegde afschrijving geweest van € 1.068.000 bij het actief rioolgemaal Aalst. Afwaardering van het actief heeft plaatsgevonden naar een waarde conform de reguliere omvang van de afschrijvingen per jaar gekoppeld aan de verwachte resterende levensduur.

Bij de immateriële vaste activa zijn in 2021 investeringen in gebruik genomen in verband met verstrekte subsidies en bijdragen aan openbare lichamen. Dit betroffen investeringen in verband met de bijdrageregeling verhard oppervlakte waterketen en afkoppelen verhard oppervlakte 2008-2012. Daarnaast ging het om vervanging van kunstwerken Drongelens Kanaal en een Phario-demo. De gehanteerde afschrijvingsduur hiervan sluit aan met de afschrijvingsduur van de betreffende partij (o.a. gemeente en waterschap).

Daarnaast zijn bij de immateriële vaste activa in 2021 investeringen in verband met onderzoek en ontwikkeling in gebruik genomen. Het betreffen onderzoeken:

- meetopstellingen Kallisto;
- Supersludge;
- nieuw tracé riool Zuid Tp44-Tp31.

De verdere uitvoering hiervan zal vanaf 2022 plaats gaan vinden.

Voor een perceel grond in Sint-Michielsgestel van 4.125 m² met een registratiewaarde van nihil is eeuwigdurend erfpacht uitgegeven aan een naastliggende landgoedeigenaar. Vier percelen langs de Heerenbeekloop zijn in erfpacht uitgegeven aan Brabants Landschap tot 31-12-2059. De gronden zijn aangeschaft voor zo'n € 114.000 en omvatten in totaliteit bijna 27.000 m².

Zeven percelen in Bergeijk, natuurzone Pielis, zijn in erfpacht uitgegeven aan Stichting Uitvoering Landschapsbeheer Pielis. Deze overeenkomst eindigt op 31-12-2042, waarbij mogelijk continuering plaatsvindt. De gronden zijn aangeschaft voor € 14.088 en omvatten in totaliteit 36.238 m².

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
<i>Kapitaalverstrekingen aan:</i>			
- bedrijven		4.985	5.529
- overige		102	102
<i>Leningen aan:</i>			
- overige		7	14
Totaal		5.094	5.645

Het verloop van deze post is als volgt:

Boekwaarde per 31 december 2020

5.645

Bij:

-

5.645

Af: agio SNB

544

funding wagenpark

7

-551

Totaal verminderingen in het boekjaar

Boekwaarde per 31 december 2021

5.094

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar bijlage C Staat van financiële vaste activa van de jaarrekening.

Met Wagenplan BV, de leverancier van onze leaseauto's, is een overeenkomst gesloten met betrekking tot de voorfinanciering (funding) van ons wagenpark. Door ons waterschap worden de leaseauto's voorgefinancierd onder garantie van de moedermaatschappij van Wagenplan BV, Centraal Beheer Achmea. Hierdoor ontstaat een financieel voordeel, omdat het aantrekken van middelen voor ons waterschap voordeliger is dan voor de leasemaatschappij. De hoogte van de funding bedraagt per 31-12-2021 € 7.000.

VLOTTENDE ACTIVA

Liquide middelen

Liquide middelen	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Kas		2	2
Bankrekeningen		8	10
Totaal		10	11

Net als in 2020 staat er een klein saldo op een bankrekening. Dit naast het rood staan op de lopende bankrekening, die enkele bladzijden verder staat toegelicht bij vlottende schulden. Er zijn geen positieve rekeningcourant-verhoudingen met 's Rijksschatkist of andere openbare lichamen.

Kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Vorderingen op belastingdebiteuren		1.137	1.219
Overige vorderingen		1.321	1.165
Totaal		2.458	2.384

Kortlopende vorderingen (per 31-12 direct opeisbaar):

Deze post betreft voor een bedrag van € 1.184.000 vorderingen door eigen aanslagen op debiteuren waterschapsbelastingen. Op deze vorderingen is de voorziening voor dubieuze belastingdebiteuren ten bedrage van € 47.000 in mindering gebracht. Deze voorziening wordt voldoende geacht om de per 31 december 2021 uitstaande dubieuze belastingvorderingen te dekken.

Naast de belastingdebiteuren is een bedrag van € 1.321.000 te vorderen van overige debiteuren (een broker voor Garantie van Oorspong (GVO)-certificaten, diverse gemeenten en waterschappen). Het financiële risico op deze post wordt als minimaal ingeschat. De stijging ten opzichte van 2021 heeft te maken met de GVO-certificaten.

Schatkistbankieren is geïntegreerd in de werkwijze van Waterschap De Dommel. Dit houdt in dat alle gemeenten, provincies en waterschappen middelen die zij tijdelijk niet voor hun publieke taak nodig hebben bij het Ministerie van Financiën onderbrengen. Hierover wordt rente verrekend. De drempel in 2021 voor Waterschap De Dommel bedroeg € 1.009.000 tot 1-7-2021 en € 2.692.000 vanaf 1-7-2021. De drempel is namelijk aangepast van 0,75% naar 2% van de bruto exploitatielasten in de oorspronkelijke begroting. In 2021 hebben we geen structureel overtollige liquiditeiten gehad. Er is daarom geen geld bij het Ministerie van Financiën ondergebracht.

Tabel schatkistbankieren (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten schatkist Rijk aangehouden middelen	6	153	137	9
Ruimte onder het drempelbedrag	1.004	856	2.555	2.683
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Overlopende activa

Overlopende activa	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of provincies		7.764	27
Nog te ontvangen Brabant Water		1.103	1.101
Overige nog te ontv.bedragen en vooruitbetaalde bedragen		2.058	4.083
Totaal		10.924	5.211

De belangrijkste posten uit overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen zijn (jaar):

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
• Nog te ontvangen belastingopbrengsten	-74	83
• Nog te ontvangen dividendbelasting (o.a. agio SNB)	311	1.233
• Nog te ontvangen dividend (NWB)	0	841
• Vooruitbetaalde bedragen	773	785
• Vordering op (certificaten i.v.m.) opwekking groen gas	627	494
• Te vorderen BTW	59	130
• Overige vorderingen en vooruitbetaalde bedragen	362	517

Ten opzichte van 2020 is de post overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen met € 2.025.000 gedaald. Dit komt vooral door de lagere vordering dividendbelasting van € 922.000. In 2020 heeft SNB een extra agio terugstorting gedaan. Daarnaast is het dividend van € 841.000 van de NWB in 2021 ontvangen, omdat door de ECB uitbetaling niet mocht plaatsvinden in 2020.

De per ultimo 2021 nog te ontvangen voorschotbedragen EU, Rijk, provincies of Overige openbare lichamen zijn toegenomen met € 7.737.000 ten opzichte van ultimo 2020. Dit betreffen nog te ontvangen subsidies voor projecten van met name BOK2016.

Verloopoverzicht overlopende activa, nog te ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of provincies:

Omschrijving uitkering (x € 1.000)	Saldo 1-1-2021	Toevoegingen 2021	Vrijgevallen 2021	Saldo 31-12-2021
Europese Unie	0	0	0	0
Rijk (Agentschap)	0	0	0	0
Provincie	27	8.014	277	7.764
Overige openbare lichamen	0	0	0	0
Totaal	27	8.014	277	7.764

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Algemene reserves

Algemene reserves (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Taakreserve watersysteembeheer	3.522	3.436
Taakreserve zuiveringsbeheer	27.628	31.118
Totaal	31.150	34.553

Voor een nadere specificatie en een overzicht van de algemene reserves wordt verwezen naar bijlage D Staat van reserves en voorzieningen van de jaarrekening, evenals naar het hierna opgenomen Overzicht mutaties in reserves en voorzieningen.

In het financieel beleid ten aanzien van het weerstandsvermogen is in 2020 bepaald dat de ondergrens van dit weerstandsvermogen € 5,8 mln. is, jaarlijks te verhogen met het consumentenprijsindex (CPI)-inflatiepercentage. Voor 2021 bedraagt de inflatie 2,7%, waardoor het weerstandsvermogen € 6,0 mln. wordt. Verdeling over watersysteembeheer en zuiveringsbeheer vindt naar rato plaats op basis van de netto lasten per taak. De reserves die deze ondergrens te boven gaan, kunnen aangewend worden voor tariefseglisatie om de tarieven over de vastgestelde planperiode gelijkmatig te laten stijgen. In onderstaande tabellen is voor beide reserves deze splitsing aangegeven.

Taakreserve watersysteembeheer (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Algemene reserve watersysteemheffing	2.574	2.602
Overige reserve watersysteemheffing	948	834
Totaal	3.522	3.436

Taakreserve zuiveringsbeheer (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Algemene reserve zuiveringsheffing	3.383	3.198
Overige reserve zuiveringsheffing	24.245	27.920
Totaal	27.628	31.118

Overige bestemmingsreserves

Overige bestemmingsreserves (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Bestemmingsreserve GTD	226	254
Bestemmingsreserve Transitiefonds	477	0
Bestemmingsreserve Leven De Dommel	1.400	1.400
Totaal	2.103	1.654

Bestemmingsreserves zijn afgezonderde delen van het eigen vermogen met een vooraf bepaalde bestemming.

Voor een nadere specificatie en een overzicht van de bestemmingsreserves wordt verwezen naar bijlage D Staat van reserves en voorzieningen van de jaarrekening, evenals naar het hierna opgenomen Overzicht mutaties in reserves en voorzieningen.

Nog te bestemmen resultaat

Nog te bestemmen resultaat (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te bestemmen resultaat	-617	-2.954
Totaal	-617	-2.954

Het saldo van de rekening van baten en lasten over 2020 is toegevoegd aan de algemene reserves. Er is rekening gehouden met de in de jaarrekening 2020 opgenomen aangewezen bestemmingen. Over de bestemming van het saldo van de rekening van baten en lasten over 2021 moet door het algemeen bestuur nog een besluit worden genomen. Een deel van het resultaat zal bestemd worden voor de rentetoevoeging aan de taakreserves watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

OVERZICHT MUTATIES IN RESERVES

Algemene reserves

Taakreserve watersysteembeheer

Balansbedrag per 31 december 2020 3.436

Bij: Saldo 2020 (conform uw besluit d.d. 28 april 2021) 86

Balansbedrag per 31 december 2021 3.522

Taakreserve zuiveringsbeheer

Balansbedrag per 31 december 2020 31.118

Af: Saldo 2020 (conform uw besluit d.d. 28 april 2021) -3.490

Balansbedrag per 31 december 2021 27.628

In het saldo 2020 (conform uw besluit d.d. 28 april 2021) zit de rentetoevoeging aan de taakreserve watersysteembeheer ad € 86.000 en taakreserve zuiveringsbeheer ad € 778.000 verwerkt.

Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie

Er zijn geen mutaties geweest in de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie.

Overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve GTD

Balansbedrag per 31 december 2020	254
Bij: Rentetoevoeging (conform uw besluit d.d. 28 april 2021)	18

	272
Af: Vrijval afkoopsom (conform uw besluit d.d. 28 april 2021)	-46

Balansbedrag per 31 december 2021	226

Onder deze bestemmingsreserve is verantwoord de financiële verrekening van de desintegratiekostenvergoeding als gevolg van de ontvlechting van de GTD per 31 december 1996 voor een totaalbedrag van € 1.335.000.

Tot en met het jaar 2033 wordt rente bijgeschreven (2021: € 18.000) en valt jaarlijks een gedeelte van de afkoopsom vrij (2021: € 46.000). De rentebijbeschrijving aan en de vrijval van deze bestemmingsreserve was opgenomen in het separate voorstel resultaatbestemming 2020, door u goedgekeurd op 28 april 2021.

Bestemmingsreserve Transitiefonds

Balansbedrag per 31 december 2020	0
Bij : Toevoeging (conform uw besluit d.d. 28 april 2021)	477

Balansbedrag per 31 december 2021	477

Uit het resultaat van Watersysteembeheer in 2020 heeft het algemeen bestuur via de resultaatbestemming 2020 op 28 april 2021 goedkeuring gegeven aan het vormen van een bestemmingsreserve Transitiefonds van € 477.000.

De droogtebestrijding en klimaatadaptatie zullen grote inspanningen van ons vragen. Vanuit de middelen in deze bestemmingsreserve kan dan in 2021 al een begin gemaakt worden met de voorbereiding van maatregelen voor de watertransitie.

Via het voorstel resultaatbestemming 2021 zal aan het algemeen bestuur gevraagd worden om een deel van deze bestemmingsreserve vrij te laten vallen.

Bestemmingsreserve Leven-De-Dommel

Balansbedrag per 31 december 2020 en 31 december 2021	1.400
---	-------

In 2019 zijn veel activiteiten in gang gezet. De exploitatie-uitgaven bleven echter nog achter op de planning. Om de doelen van het Actieplan Leven-de-Dommel toch te kunnen realiseren is besloten om het verschil in exploitatie-uitgaven tussen kader en realisatie (dus exclusief kapitaallasten) te reserveren in de vorm van een bestemmingsreserve. Dit betekende een voorstel voor resultaatbestemming in 2019 van € 1.400.000 ten gunste van een bestemmingsreserve Leven-de-Dommel. Deze bestemmingsreserve wordt, naast de reeds geplande uitgaven in het kader van het Actieplan Leven-de-Dommel, in het restant van de programmaperiode ingezet voor de dekking van de kosten die direct verband houden met de geplande exploitatie-activiteiten in het actieplan.

Via het voorstel resultaatbestemming 2021 zal aan het algemeen bestuur gevraagd worden om het restant van deze bestemmingsreserve vrij te laten vallen.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Voorzieningen voor arbeidsgelateerde verplichtingen		1.637	1.267
Totaal		1.637	1.267

VOORZIENINGEN VOOR ARBEIDSGERELATEERDE VERPLICHTINGEN

Wachtgeldverplichtingen

In 2021 is aan een oud-bestuurslid € 11.000 betaald ten laste van de wachtgeldverplichting. Daarnaast is € 156.000 toegevoegd aan de voorziening, omdat in verband met het vervroegd terugtreden van een voormalig DB-lid deze eind 2021 gebruik is gaan maken van de wachtgeldregeling.

Het verloop van de voorziening in 2021 was als volgt:

Balansbedrag per 31 december 2020	11
Af: Betaling uit voorziening pensioenen	-11
Bij: Toevoeging aan voorziening wachtgeldverplichtingen	156

Balansbedrag per 31 december 2021	156

Pensioenen

Voor 23 voormalige DB-leden bestaan al langer pensioenverplichtingen. In 2021 is voor twee voormalige DB-leden geld gestort in de pensioenvoorziening. In verband met nieuwe actuariële berekeningen is er € 22.000 toegevoegd aan de voorziening. In 2021 is er € 99.000 uitgekeerd ten laste van deze voorziening.

Balansbedrag per 31 december 2020	1.256
Af: Betaling uit voorziening pensioenen	-99

	1.157
Bij: Storting pensioen nieuwe deelnemers	302
Bij: Toevoeging aan voorziening pensioenen	22

Balansbedrag per 31 december 2021	1.481

VASTE SCHULDEN

Deze post is als volgt te specificeren:

Vaste schulden	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken		272.002	261.102
Onderhandse leningen van buitenlandse instellingen, banken e.d.		5.000	5.000
Waarborgsommen		9	9
Totaal		277.011	266.112

Het verloop van deze post is als volgt:

Schuldrestant per 31 december 2020	266.112
Bij: Opgenomen geldleningen	20.000

	286.112
Af: Aflossingen in het boekjaar	-9.101

Schuldrestant per 31 december 2021	277.002

De rentelast 2021 op onderhandse leningen van banken bedraagt € 7.514.648. Hiervan is € 102.500 voor buitenlandse instellingen, banken e.d. en de rest voor binnenlandse banken. Ten opzichte van 2021 is de vaste schuld met 10,9 mln. toegenomen door vooral investeringen.

Gezien het bijna gratis of geld verkrijgen bij kort financieren is de keuze gemaakt om, binnen de kaders, lang geld aan te trekken wanneer dit nodig is of de renteontwikkelingen hier aanleiding toe geven.

Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar bijlage E Staat van vaste schulden.

Voor schulden zijn geen zakelijke zekerheden aan derden gesteld.

Vanaf 2017 is een deel van het hoofdkantoor verhuurd. Als zekerheid is een waarborgsom van € 9.375 ontvangen. Gezien de looptijd van de huurovereenkomst is dit bedrag als langlopende schuld opgenomen.

VLOTTENDE PASSIVA

Vlottende schulden

Vlottende schulden	(x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Negatieve bank- en girosaldi		26.739	18.713
Schulden aan leveranciers		10.831	10.899
Schulden i.v.m. te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies		2.471	1.855
Overige kortlopende schulden		43	33
Totaal		40.085	31.500

Negatieve bank- en girosaldi betreft de rekening-courant van Waterschap De Dommel bij de Nederlandse Waterschapsbank. Ten opzichte van eind 2020 is de schuld in rekening-courant bij de bank met € 8 mln. toegenomen. In de laatste maand(en) van 2021 zijn enorm veel inkoopfacturen ontvangen en betaald, waardoor het saldo is toegenomen.

Schulden aan leveranciers omvatten naast de ontvangen, nog niet betaalde inkoopfacturen ook de schuld die voortvloeit uit door de leverancier in het verslagjaar geleverde prestaties die nog niet zijn gefactureerd.

Ten opzichte van 2020 is het saldo ongeveer gelijk gebleven.

Aan SNB behoorde eind 2020 € 2,9 mln. betaald te worden. Eind 2021 was dit ruim € 0,4 mln. Bijna € 1,8 mln. van het saldo SNB eind 2020 had te maken met de nieuwe kostenverdelingsmethode over 2018 en 2019. De aandeelhoudende waterschappen hebben ingestemd met deze nieuwe kostenverdeling, onder de voorwaarde van instemming van de Belastingdienst met de nieuwe kostenverdelingsmethodiek in relatie tot het behoud van de koopelvrijstelling. Omdat er instemming is met de Belastingdienst, is dit bedrag in 2021 betaald.

Hiertegenover staat een toename van vooral inkoopfacturen van projecten die nog ontvangen en betaald behoren te worden.

Te betalen belastingen en sociale lasten heeft betrekking op nog af te dragen pensioenpremies, loonheffing en werknemersverzekeringen. Deze zijn t.o.v. eind 2020 toegenomen met ruim € 0,6 mln, omdat de pensioenpremie enkele weken later betaald is in

verband met verrekening van de 13^e salarisrun. Ook was er BTW te betalen eind 2021, terwijl deze eind 2021 te ontvangen was.

Overlopende passiva

Overlopende passiva (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
Nog te betalen bedragen	7.987	7.347
Ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of provincies	3.383	5.758
Overige vooruitontvangen bedragen	1.978	2.122
Totaal	13.348	15.227

De belangrijkste posten uit de Nog te betalen bedragen zijn:

- nog niet opgenomen verlofdagen personeel 4.636
- nog te betalen rente vaste geldleningen 3.351

Een deel van de niet opgenomen verlofdagen personeel betreft IKB-koopverlof zonder vervaltermijn. Ondanks dat dit onderdeel geheel onder de overlopende passiva staat, kan in de praktijk een relevant deel pas over enkele jaren opgenomen gaan worden. Wanneer opname daadwerkelijk plaats gaat vinden is in de meeste gevallen nog niet bekend. Ten opzichte van eind 2020 is het saldo van niet opgenomen verlofdagen personeel in 2021 toegenomen met ruim € 1 mln. Een rol die hierbij gespeeld kan hebben is dat vanaf 2022 het duurder wordt voor personeel om IKB-uren te kopen.

De ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of provincies zijn ten opzichte van 2020 met € 2.375.000 afgenomen door besteding van vooral de Actief Bodembeheer de Kempen (AbdK)-bijdrage in 2021 in projecten.

Verloopoverzicht overlopende passiva, ontvangen voorschotbedragen van EU, Rijk of provincies:

Omschrijving uitkering (x € 1.000)	Saldo 1-1-2020	Toevoegingen 2020	Vrijgevallen 2020	Saldo 31-12-2020
Europese Unie	0	0	0	0
Het Rijk	8	0	0	8
Provincie	5.689	3.640	6.005	3.324
Overige openbare lichamen	62	0	10	52
Totaal	5.758	3.640	6.015	3.383

Het saldo van de post overige vooruitontvangen bedragen heeft grotendeels te maken met bijdragen van diverse gemeentes voor gezamenlijk uit te voeren KRW-projecten. De bevoorschotting is ontvangen, terwijl de uitvoering hiervan vertraging heeft opgelopen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Garantstelling

SNB heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank een lening afgesloten, waarvoor Waterschap De Dommel garant staat tot maximaal de hoogte van het aandelenbezit van 26,46%. Tegenover deze garantiestelling heeft Waterschap De Dommel een recht van hypotheek verkregen van SNB op de grond, gebouwen en installaties in Moerdijk. Het betreft de volgende lening:

Omschrijving	Rente 1)	Looptijd	Ingangsdatum	Oorspronkelijk bedrag	Aflossing voorgaande jaren	Balans per 01/01/2021	Aflossing 2021	Balans per 31/12/2021
NWB 1-30818	0%	6 jaar	21-12-2020	€ 27.000.000	€ 0	€ 27.000.000	€ 4.500.000	€ 22.500.000

- 1) In feite is het rentepercentage - 0,218%, doordat de rente vooraf in één keer is uitbetaald door een hoger bedrag dan de hoofdsom gestort te krijgen.

In 2021 is er geen aanspraak gemaakt op deze garantstelling.

De Gemeenschappelijke regeling Aquon heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank en bij de Bank Nederlandse Gemeenten een aantal leningen afgesloten ten behoeve van de overname van de panden in Breda, Leiden en Tiel. Het betreffen de volgende leningen:

Vaste schulden	Ingangsdatum	Historisch leenbedrag	Aflossingen voorgaande jaren	Balans 1/1/2021	Aflossing 2021	Balans 31/12/2021
Lening NWB 1-27487 (3,38%, m.i.v. 20-12-2021 0,46%) - 30 jaar	19-12-2011	€ 4.535.000	€ 1.360.500	€ 3.174.500	€ 151.167	€ 3.023.333
Lening BNG 40.10855 2,91% - 20 jaar	16-12-2013	€ 2.000.000	€ 600.000	€ 1.400.000	€ 100.000	€ 1.300.000
Lening BNG 40.10856 3,145% - 24 jaar	16-12-2013	€ 1.500.000	€ 420.000	€ 1.080.000	€ 60.000	€ 1.020.000
Lening BNG 40.10857 3,315% - 29 jaar	16-12-2013	€ 1.620.000	€ 378.000	€ 1.242.000	€ 54.000	€ 1.188.000
Totaal		€ 9.655.000	€ 2.758.500	€ 6.896.500	€ 365.167	€ 6.531.333

Het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel heeft besloten om deze overeenkomsten mede te ondertekenen en wel voor het eigen aandeel van 8,41%. Daarnaast heeft de Nederlandse Waterschapsbank aan de Gemeenschappelijke regeling Aquon een kredietfaciliteit verleend van € 7 mln. De garantstelling van Waterschap De Dommel hierin is 8,41%. In 2021 en voorgaande jaren is er geen aanspraak gemaakt op deze garantstellingen bij de Gemeenschappelijke regeling Aquon.

De Unie van Waterschappen heeft in 2017 een 25-jarige lineaire lening ad € 6.013.268 afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank onder borgstelling van de waterschappen. De hoogte van de lening per 31-12-2021 is € 5.051.145. Het aandeel van Burap 2021-3

Waterschap De Dommel hierin is 3,63% (€ 183.357). Tot en met 2021 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Fiscaal

Over 2018 en 2019 zijn de aangiften Vennootschapsbelasting ingediend. De aanslag 2018 is inmiddels definitief opgelegd. De aangifte 2019 is de Belastingdienst nog aan het beoordelen. Of hier nog financiële consequenties aan vastzitten is nu niet bekend. Voor 2020 en 2021 behoort nog aangifte te worden gedaan. We verwachten geen grote financiële consequenties.

De Energiefabriek heeft zowel in 2018 als 2019 een negatief fiscaal resultaat van € 1.431.000 en € 739.000.

De verwachting is dat in de toekomst positieve resultaten behaald zullen worden die (deels) verrekend kunnen worden met de fiscale verliezen uit het verleden.

BTW Energiefabriek, bij de bouw van de Energiefabriek is de BTW op de investeringen voor 100% in vooraftrek genomen. Gedurende de bouwperiode is gebleken dat het werkelijke percentage dat in vooraftrek genomen had mogen worden lager zou moeten zijn.

In de lopende periode tot en met de datum van ingebruikname van de Energiefabriek is voorlopig geen BTW in vooraftrek genomen op exploitatiekosten als voorloper voor een correctie op het teveel in vooraftrek genomen BTW op de investeringen.

Op dit moment is het waterschap, geadviseerd door een externe partij, in overleg met de Belastingdienst over het te hanteren percentage BTW dat in vooraftrek genomen mag worden voor werkzaamheden betreffende de activiteiten van de Energiefabriek (percentage geldt voor zowel de investeringen als voor de exploitatie). Op basis van de huidige berekeningen van Waterschap De Dommel is er sprake van een beperkte vordering van de Belastingdienst op het waterschap.

Claims

Ten tijde van het opstellen van de jaarrekening is het grootste deel van de schadeclaims in verband met de wateroverlast in mei / juni 2016 afgewezen. Een aantal schadeclaims is gedeeltelijk toegekend en een deel loopt nog. Of en zo ja in welke verdere mate er schadeclaims worden toegekend in verband met het hoge water in juni 2016 is nog onzeker. In het geval er schadeclaims worden gehonoreerd zullen deze voor een deel bij de verzekering worden ingediend en – voor zover deze vallen onder het stelsel van nadeelcompensatie - ten laste van Waterschap De Dommel komen.

Personele verplichtingen

Conform CAO is per 1-1-2021 PBB (Persoonlijk Basis Budget) toegekend voor een periode van 5 jaar aan werknemers die vóór 1-1-2017 in dienst zijn gekomen.

PBB is per 1-1-2022 toegekend voor een periode van 5 jaar aan werknemers die in het jaar 2017 in dienst zijn gekomen. Budget wordt aangevuld tot het saldo van € 6.000. In 2021 is er minder dan het budget benut. Ook kan, onder bepaalde voorwaarden, tijd voor vitaliteit worden gekocht over (een deel) van dit PBB m.i.v. 2021.

Er is in beperkte mate sprake van langdurig zieken. Hiervoor is geen voorziening opgenomen gezien de aard en omvang van het ziekteverzuim.

Meerjarige verplichtingen

Met J&T Autolease zijn operational leasecontracten gesloten betrekking hebbend op 6 auto's. De ingangsdatum valt in 2020 (1x) en 2021 (5x). Afloop vindt plaats in 2025 (1x) en 2027 (5x). Met Wagenplan BV resteert nog één operational leasecontract waarbij de auto is geleverd in 2014 en afloop plaatsvindt in 2022.

De resterende te vervallen leasekosten bedragen in totaliteit ongeveer € 421.000.

Verder is er nog een aantal operational leasecontracten voor kopieerapparaten, printers e.d. afgesloten die lopen tot december 2022. De resterende leasekosten bedragen ongeveer € 20.000.

Naast de operational leasecontracten zijn er overeenkomsten afgesloten met leveranciers voor de levering van goederen of diensten in 2022 of volgende jaren voor een totaalbedrag van € 12,7 mln. De contractperiode per contract varieert tot 7 jaar. Voor projecten zijn er overeenkomsten afgesloten voor een totaalbedrag van ongeveer € 19,5 mln.

Overige risico's staan vermeld in hoofdstuk 3 van het jaarverslag onder paragraaf 3.7 Weerstandsvermogen en bij onderdeel Risico's en risicoparagraaf.

5 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die invloed hebben op de waardering van de gepresenteerde cijfers. Corona en de effecten van corona zijn immers al vanaf 2020 merkbaar in de bedrijfsvoering en daarmee in de gepresenteerde cijfers.

In de eerste maanden van 2022 zijn signalen ontvangen over een mogelijke compensatie voor de gedeerde belastinginkomsten 2020 en 2021 als gevolg van corona. De methodiek en daarmee het bepalen van de omvang van de coronacompensatie is enige tijd onduidelijk geweest. Door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is inmiddels een methodiek aangereikt voor het bepalen van de omvang van de te ontvangen coronacompensatie. Deze is gelijk aan de methodiek voor gemeenten en provincies.

Op grond van deze aangereikte methodiek van berekenen van het te ontvangen compensatiebedrag is door Waterschap De Dommel een eerste berekening van het te ontvangen bedrag opgesteld. Deze berekende omvang van compensatie sluit niet aan op de werkelijke omvang van de coronagerelateerde inkomstendering. Het berekende bedrag van de te ontvangen coronacompensatie, volgens de te hanteren voorgeschreven methodiek, is hoger dan de door Waterschap De Dommel bepaalde coronagerelateerde inkomstendering. Waterschap De Dommel is van mening dat de omvang van de coronacompensatie gebaseerd moet zijn op de feitelijke lagere derving van de inkomsten.

De Unie van Waterschappen is op basis van het signaal van Waterschap De Dommel, en van andere waterschappen, in overleg getreden met BZK omtrent de te hanteren methodiek van berekenen van de omvang van de coronacompensatie.

De te ontvangen declaraties omtrent de te ontvangen bedragen van de coronacompensatie voor de boekjaren 2020 en 2021 zullen voor 9 september 2022 moeten worden ingediend en zullen worden verantwoord in de Jaarrekening 2022.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AB	Algemeen Bestuur Waterschap De Dommel
AbdK	Actief Bodembeheer de Kempen
AdOx	Adsorption – Oxidation
ANV	Agrarische Natuurvereniging
AT	Actiefsliptank
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWZI	Alvalwaterzuiveringsinstallatie
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BAW	Bestuursakkoord Water
BB	Beleidsbegroting
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBWW	Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen
BHIC	Brabants Historische Informatie Centrum
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOK	Bestuursovereenkomst
BOS	Beslissingondersteunend systeem
BOT	Benen op tafelsessie
BTW	Belasting op toegevoegde waarde
BURAP	Bestuursrapportage
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CO ₂	Koolstofdioxide
CPI	Consumentenprijsindex
CPU	Central Processing Units
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DB	Dagelijks Bestuur Waterschap De Dommel
DDW	Dutch Design Week
DEC	Duurzame Energie Coöperatie
DEEP	Data science en Engineering Expert Programma
DHZ	Deltaplan Hoge Zandgronden
DKA	De Kleine Aarde
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
DT	Directie Team Waterschap De Dommel
ECB	Europese Centrale Bank
EFGF	Energie- en Grondstoffenfabriek
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EMU	Economische Monetaire Unie
EU	Europese Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FTE	Fulltime-equivalent
GAK	Granulair Actief Kool
GEP	Goed Ecologisch Potentieel
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
GGOR	Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime

GOB	Groen Ontwikkelfonds Brabant
GTD	Gemeenschappelijke Technologische Dienst
GVO	Garantie van Oorsprong
Wet Hof	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
HOW	Handboek Onderhoudsvoorzieningen Watersysteem
HOWABO	Hoogwateraanpak 's-Hertogenbosch
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
IKB	Individueel Keuzebudget
IMPAKT	IMpuls-Programma Aanpak Kritieke Technische infrastructuur
ISMS	Information Security Management System
I&W	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
JEV	JaarEindeVerwachting
KLIMAP	Klimaatadaptatie in de praktijk
KRW	Kaderrichtlijn Water
LDD	Leven-de-Dommel
LOTOTO	Lock Out, Tag Out, Try Out
LTAP	Lange termijn assetplan
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MVI	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
N	Stikstof
NBT	Nabezinktank
NBWB	Noord-Brabantse Waterschapsbond
NNB	Natuurnetwerk Brabant
NNP	Natte Natuurparel
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
N2000	Natura 2000
OB	Overige Bezinkbare stoffen
OP-ZUID	Operationeel Programma EFRO 2014-2020 Zuid-Nederland
OSO	Operational Security Officers
P	Fosfor
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PBB	Persoonlijk Basis Budget
PEPP	Pandemic Emergency Purchase Programme
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PHARIO	PHA bioplastics
PHO	Portefeuillehoudersoverleg
PPWW	Projectplan Waterwet
P-budget	Personeelsbudget
REKS	Regionale Energie en Klimaatadaptatie Strategie
RES	Regionale Energie Strategieën
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDOW	Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen
SGBP	StroomGebiedBeheerPlan
SIMMBA	Simpel Infiltreren Met Meervoudige Berging & Afvoerregulering
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden

SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SMWK	Schone MaasWaterKeten
SPP	Strategische PersoneelsPlanning
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
TBO	Terrein Beherende Organisaties
TUe	Technische Universiteit Eindhoven
UFDO	Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden
UvW	Unie van Waterschappen
VDI	Virtual Desktop Infrastructure
VGM	Veiligheid, Gezondheid en Milieu
VGNP	Van Gogh Nationaal Park
VJN	Voorjaarsnota
V&G	Veiligheid en Gezondheid
Watak	Waterakkoord
WBP	WaterBeheerPlan vanaf WBP-5: WaterBeheerProgramma
WKC	Water Kennis Centrum
WKR	Werkkostenregeling
WNT	Wet normering topinkomens
WOPT	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken